MORBORVM INTERNORVM PROPE

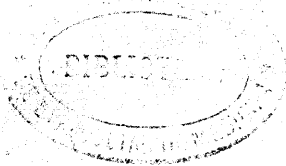
omnium curatio, certa methodo comprehensa, ex Galeno præcipuè, & Marco Gattinaria, per Iacobum Syluium Medicæ rei apud Parrhisios interpretem regium selecta.

Et nunc recens locis quàm plurimis aucta.

PARISIIS,

Ex officina Petri Drouart, in via quæ est ad D. Iacobum, sub scuto Solari.

1554.

VM methodus curatoria in vniuersalibus tantùm constituta, neminem perfectè scientem reddere queat, nisi in particularibus eadē exerceatur: mihi preciū operæ facturus videor, si post methodi therapeuticæ Galeni interpretationē à nobis absolutam, iam in morbis ꝓpè omnibus curādis auditorem exerceamus. Id quòd si Galenus præstitisset, ac perfecisset, quod in methodo eâdem locis aliquot obiter, & exemplis non ita multis attingit: in libris verò de compositione Medicamentorum secundum partes, non paulò pleniùs expreßit, cassus erat futurus noster hic labor, quo morborum propè omnium præcipuè internorum, curationem perstringere statuimus. Hi enim cognitu & curatu sunt multò quàm externi difficiliores, & magna ex parte periculosiores. Quam in rem cùm mihi ordine à

ne à cæteris obſeruato, & breuitate luculenta aptus eſſe videretur Marcus Gattinaria: ne poſt tot celebres medicos idem ſaxum voluerẽ, eius ipſius opera vti malui, quàm ingenium fruſtrà nouo labore, & parum neceſſariò excruciare. Quanquam habeo mihi ſcriptum eiuſdem farinæ opus, ſed multò multóque prolixius ob morborum cauſas, ſignáque, ac remediorum multitudinem. Sed auditori iam in morborum omnium, tùm cauſis tam internis quàm externis, tum ſignis exercitato, ſatis nunc factura ipſorum curatio eſt putata: breuis illa quidem, ſed tamen perſpicua quantum licuit: vt quaquauerſum facilè circumferri poßet, ne medicus adhuc rudior, remediorum ſylua deſtitueretur, & curandi ordine, intereà dum magiſtros alios cùm mutos, tum vel maximè vocales conſuleret. Tamen quoniam non pauca in Gattinaria redundabant ſeculi ſui quodam errore: pleráque

etiam multùm desiderabantur, illa able-
gauimus, hæc ex Galeno suffecim⁹. Ad-
hæc orationi cultum aliquem velut in-
duximus. Poteram verò libellũ hunc etiã
multò breuiorem, contrahere, si initio sta-
tim, victus rationum differentias, & re-
mediorum vacuantium, & reuellentium
& repellentium, & eiusmodi aliarũ cau-
sarum salutem efficientium, fusiùs expres
sissem: postea in curationibus singulis ad
hos ceu fontes, lectorem remisissem, sed
inexercitato lectori continua hæc oratio
erit clarior, vtilior, & paratior, & tam
crebra repetitione familiarior. Quo etiã
accedit quòd morbi propè singuli propriũ
aliquid in dictarum causarum generibus
propè singulis habent, quod manifestiùs
singulatim adscriptum patet, quàm si se-
mel tantùm cum aliis confusum legere-
tur. Vale.

MORBORVM INTERNORVM PROPE omnium curatio, primùm cephalalgiæ, id est, capitis doloris.

Cephalalgia sanguinea curatur sex remediorum generibus, nisi est critica, non curanda.

Ictus ratione refrigerante & siccante & tenui: vt, aëre cubiculi Aquilonem spectantis, non solem, & per Euripos immisso & refrigerato, floribus, & foliis, salicum, vitium, iũcorum, arundinum per aream sparsis, vt docet Galenus lib. 9. & 10. Methodi: turbâ hominum etiam ingredi prohibitâ, quæ halitu & transpiratu, aërem calefacit, non solùm inficit: Vt, cibo, pane loto, hordeaceo, miliaceo, piscibus carne friabili præditis, fructibus austeris, olerib⁹, intybi, & cichorij, & lapathi generibus, portulaca, cucumere, cucurbita. Condimento ex omphacio, aceto, succo aran- 1

ciorum,aut limonum,aut citreorũ,aut oxali-
dis:potu aquæ pluuiæ,aut cum hordeo coctæ:
vel si vino est omnino propter consuetudinẽ,
virium imbecillitatem, & morbi paruitatem
vtẽdum:sit oligophorũ, & imbecillum aquosumque,
ac etiã aq̃ua multa dilutum,& his omnibus
actu frigidis:&,si opus,calfactis,deinde
refrigeratis,vt lib.7. Method. Galeni, nisi
vẽtriculi intẽperies frigida obsistat. Vt,quiete
corporis & animi,aut saltẽ motibus vtriusque
remissis, & paucis : somno item parciore, venere
autem nulla,nec ira,nec furore.

2 Sectione venæ primùm internę seu basilicę,
aut cõmunis, si plenitudo est:deinde cephalicę
lateris dolẽtis:aut,si totũ caput ęquè dolet,
dextri : quâ sanguis causa doloris reuellatur
deorsum,& foras vacuetur,ad duo, tria, quatuor
vascula,triũ ℥ capacia,ꝑ scopis à Galeno
scriptis,lib.2.ratio.vict⁹ acutorũ.li.9.meth.&
alibi passim.Reuellatur itẽ ligaturis partiũ extremanũ
dolorificis, & frictiõib⁹,& simul si locus
morbiq; natura patitur,repellatur fluxio.

3 Affluentem in caput sanguinẽ repellẽtibus
admotis,nõ frigidis tãtùm actu & potestate,
sed etiã astringẽtibus,vt valentiùs materiã in
vicinas partes regerant, & simul caput roborent,
ne tam prõmptè nouã fluxionem admittat,
sed in partes imbecillas magis remittat.
Qualia sunt aqua, & hac valẽtior, sed crassior
succus rosarũ,intyborũ,lapathorum,plãtaginis

nis,portulacæ,ſemperuiui,lactucæ,ſolani, ſingula per ſe,vel miſta ſecum,aut cum aceto,vt altiùs in caput deſcendant. Quam in rem iuuat multum ex alto hæc torrentis in modũ illidere ſincipiti,nempe rariori,raſo,& lanea, aut pannea corona cincto, ne humor hic promptè diffluat, & corpori reliquo ſit moleſtus. Addi poteſt prædictis oleum roſatum, vt eius vncia vna,aceti albi vnciæ duæ miſceantur aquæ, aut ſucci roſarum,vel aliorum vnciis quatuor.Poſſunt & panni humoribus his actu maximè frigentibus imbuti,raſo ſincipiti tãdiu admoueri, donec incaleſcant:quando noui horum loco ſunt ſubſtituendi. Repellentibus autem his abſtine in febribus, quia febrilem vaporem tranſpirare vetant, & ob id febres augent. Abſtine item,ſi tota in caput fluxit materia, quam repellentia valentiùs impingent: ac denique, ſi cephalalgia cum catharro eſt calido, quem compreſſa materia augerent aſtringentia.

Lib.8.meth. in diaria ab æſtu. Lib.c. ph.p.

Quando repellentia in capite uitanda.

4 Purgante bilem flauam turgentem,aut turgenti proximam, medicamento cholagogo, vti mox audies. nam quæ in ſanguine erat naturalis,inflammata eſt. Adde quòd ſanguinis ita ob tranſpirationem ipſius prohibitam calfacti portio tenuior, in bilem flauam prompte tranſiit, vt craſsior multò pòſt in melancholiam. Sed quò poſtea parcior gignatur ex ſanguine, vel alimentis quotidianis dulcibus bilis flaua, caliditas eius & acrimonia, & ne tam promptè

Lib. 2. feb. cap.12.& lib. 9. & 11. method.

in caput repat leuitas & tenuitas, refrigerentibus edomanda nõnihil est: qualia sunt, syrupus violatus, rosatus, intybi, oxalidis, omphacij, acetatus simplex, aut (si magna eius est caliditas) syrupus granatorum, aut limonum, aut ex succo citri acido, omnium in id validissimus, cum duplo aquarum intybi, lactucæ, cichorij, plantaginis, portulacæ, lupuli (quæ miscella iulepus vulgo medicorum dicitur). Buglossi quoque aqua, licet temperata sit, quia tamen roborat cor, his est idonea: sed in principio, fluente adhuc materia, etiam astringentes syrupos & aquas dare præstat, vt acetatum, rosatum, granatum, ex succo oxalidis: quòd sanguinem crassant, ad fluendúmque ineptiorem reddunt, & meatus per quos fluit, astringunt. Dantur autem huiusmodi iulepi ab vnciis tribus ad vncias sex, septem, octo: horis duabus ante cibum, vel etiam alios pastus: quandiu videbitur in sanguine ac bile flaua alteranda: in pituita verò apparanda, pluribus consequenter diebus: in melancholia plurimis. Purgabitur autem prunorum & tamar indorum, ana vnciâ vnâ in aquæ vnciis tribus, quatuor, coctâ: cui adde expressum ʒ duarum, vel ℥ semiss. myrobalanorum citrearum in aqua intybi infusæ. Valentiora sunt, sed potestate calida, ob id parum tuta in hôc affectu calido scammoniata hæc, electarium de psyllio, & rosatum Mesuæ E. de succo rosarum Nicolai: Diapruni solutiui vtriusque, à drachmis tribus ad drach-

Causa est lib. Hip. de nat. huma. & lib. meth. 14.

mas quatuor, quinque, sex in robustis & duris corporibus, qualia rusticorum, nautarum. His æquipolent pilulæ aureæ Nicolai, & aggregatiuæ à Mesue inuentæ, datæ à drachma vna, seu scriptulis duobus ad scriptula quatuor.

5 Materiam biliosam & sanguineam in capite reliquam, clementer digerentibus, quale fuerit fotus capitis ex seminibus althææ, lini, fœnigræci, floribus chamæmeli, meliloti in aqua sufficiēti coctis: vel ex oleo chamæmeli, vel gallo, colūbo, hepate, pulmone magni animalis, natura præcalido adhuc, admoto.

6 Intemperiem calidam in capite ab his humoribus calidis relictam, sanantibus frigidis, qualia sunt dicta repulsoria remedia: vt, oxyrhodinum ex olei rosati ℥ vna, & aceti ℥ semiss. & aquæ rosarum, plantaginis, oxalidis, solani: vel harum ac similium succi ℥ quatuor, quæ ex panno capiti, vt frigent, admouenda sunt, Oleum rosarum inunctum vel per se, vel cum muccagine seminis psylij, idem præstat.

Cephalalgia biliosa curatur sex iisdem præsidiorum generibus.

VIctus ratione refrigerante & humectante, ob id gigni prohibente, aut genitam temperante bilem flauam, omnium quæ in corpore sunt calidissimam & siccam: qualis victus ratio febricitantibus omnibus est salubris indi-

catione à febri ſumpta.

Vt, aëre frigido humido, qualem arte & induſtria machinari docet Galenus libro metho. 9. & 10. calidis omnibus prohibitis, & in cubiculum illatis refrigerantibus & humectantibus plantis, & liquoribus paulò antè recitatis. Vt, potu aquæ, aut vini aquoſi, & aqua multa diluti, aut pomatij, pyratij, imbecillis. Fructibus etiam crudis, pomis, pyris acidis, lactuca, portulaca, intybis, oxalide, ſpinaceo, lacte, caſeo recenti, melca, aphrogalacte, pane loto, vel hordeaceo, tenero, piſcibus aut partibus animalium neruoſis.

Vt, quiete, ſomno etiam longiore, animi tranquillitate, aut hilaritate, fuga iræ, curarum, mœroris, ſtudiorum, amorum.

2 Bilis flauæ impetum, furoréſque obtundentibus, frigidis remediis ſumptis & admotis.

3 Bilem ipſam turgentem & velut furioſam purgante medicamento, vt myrobalanorum citrearũ vncia dimidia infuſa vnciis tribus aquæ cui tamar indorum, & prunorum ana vncia vna fuerit incocta, addita ad ſaporis gratiam ſacchari, vel (ſi febris adeſt) ſyrupi violati vncia, vel dimidia, vel etiam integra.

Vt, rha barbaro tenuiter puluerato à drachma dimidia ad drachmam vnam & dimidiam. aquæ intybi vnciis tribus diſſoluto, addita ſyrupi violati vnc. vna, vel taleatim ſecto à drachma vna ad drachmas tres, & horis decem, aut circiter

circiter,infuso aquę intybi vnciis trib⁹, deinde valenter expresso, cui miscere potes diaprunum simplex,vel solutiuũ, vel electuarum aliud cholagogum priùs dictum, sed minuto tunc rha barbaro.
Vt catapotiis aureis Nicolai, vel aggregatiuis à Mesue inuẽtis,pituitã quoq; purgãtibus.
4 Quę omnia vacuãda etiã reuellũt deorsum materiã in caput ruẽtem, & præter hæc,secta lateris eiusdẽ vena,pauci sanguinis vacuatio: cucurbitulæ itẽ omoplatarũ interuallo affixę, primũ leues,deinde cũ scarificatu, per quas si rursus vacuare libet,oleũ etiã cũ sale scarificatis partib⁹,ne glutinẽtur illinẽdũ,nisi eodẽ die aut postridie vacuatio ea sit repetenda:nã frictiõe aut cucurbitula,facilè vasa iterũ apiũtur.
5 Repellentibus à capite fluentem in id materiam, vt oxyrhodino, & cæteris priùs dictis,nisi febris adest,aut tota bilis iam fluxit, aut cephalalgia est cum catarrho calido, vt prædiximus.
6 Intemperiem calidam in capite relictam alterantibus frigidis ex alto inflictis sincipiti, aut etiam capiti reliquo admotis, aut potiùs per nares attractis,tum prædictis,tum odoramẽtis frigidis, vt aqua rosata, oxycrato. Nam quę foris capiti occursant frigida,ipsum densant,ob id calidũ vaporem transpirare prohibent.Materia autẽ biliosa,quia ob leuitatem, raritatem, tenuitatem facilè exhalat, huius

reliquias digerentibus vix vnquã opus fuerit. Quòd si remediis istis cephalalgiæ biliosæ vehementia nõ vincatur, ad narcotica, id est, stupefacientia sensum tactus, ob id modo quodã dolorem sedantia, veniendum erit: sed cautè applicanda sunt, nec ita valentia, nec diu hærere permittendã sunt, præsertim capiti parti principi, & naturâ frigidę: quia multos ita sopiuerũt, etiam partibus aliis indita, vt postea nunquam sint expergefacti.

In affectibus calidis tutiora narcotica, Gal. tamen formidata semper, vt aph. 31. lib. 6. & lib. metho. 12.

Cephalalgia pituitosa iisdem causarum salubrium generibus curatur.

1 VIctus ratione calfaciente & siccante, vt, aëre æstiuo: &, si est hyems, calfacto, & siccato per ignem luculẽtum, ac suffitus aromatum, vt cinamomi, caryophyllorũ, & aliorum similiter calidorum siccorum: Vt, pane fermentato & salso, anisato, vel melanthiato, vel aromatato, vel saccharato, vel biscocto, carnibus musculosis animalium & naturâ non excrementosorum, & pręterea probè exercitorum, assis & sumptis cum sinapio, vel simili viribus condimento, oleribus, apio, saluia, hyssopo, satureia, thymo, maiorana, aromatum catalogo. Vino generoso, calentibus herbis, aut aromatibus medicato, sed parco, præsertim purgato iam corpore. Omnia autẽ hæc alimenta sint pauca & rara, quum inedia etiam huic causæ sit salubris, non solùm victus

iste

iste tenuis & tenuans.
Vt, motu celeri, robusto, vehemēti, totius corporis ieiuni, præsertim aëre calido sicco, lib.2. Sanit. tuen.
Vt, vigiliis, ira, curis, mœrore, & similibus animi affectibus, corpus omnino siccantibus & sæpè calfacientibus, si non per se, per aliud tamen.

2 Pituitam ferè crassam & lentam expulsioni apparantibus, incidētibus, tenuātibus, tergentibus, primùm clementioribus, qualia mel rosatum, oxymeli Galeni & simplex, syrupus acetatus simplex. deinde valentioribus: vt, oxymelite composito, oxymelite scillitico, syrupo ex duabus aut quinque radicibus, aut ex stœchade cum duplo aquarum capiti familiarium, maioranæ, sabinæ, betonicæ, saluię, melissophylli, quæ diebus quatuor, quinque, sex, continenter vbi sumpta (nam pituita ægrè apparatur) ad clementer vacuantia transeundum. deinde post illorum vsum in dies aliquot, iterum purgandum: ligni gaiaci decoctum cum floribus cardui benedicti, in id est efficacissimum.

3 Purgantibus cœptam apparari per blandiora pituitam, primùm etiā clementioribus: vt, pilulis ex hiera Gal. asseieret Auic. elephanginis Mesuæ, mastichinis Conciliatoris, sumptis hora somni, à drachma dimidia ad scriptula duo per se, vel ad scriptulum vnum cum agarici trochiscati scriptulo vno, per quarum

vſum poſtridie ad munia conſueta ire licet.

Doſes Arabũ cur maiores quàm noſtris corporibus cõueniat.

Apparata deinde exactiùs pituita per valentiùs coquentia, tota ſi fieri poteſt euellenda & vacuanda, medicamẽtis etiam valentioribus, vt pilulis ex agarico, fœtidis, cocciis Raſis, à drachma vna, ad drachmam vnã & dimidiam, non cum Raſi ad drachmas duas & dimidiam: quòd regionum frigidarum corpora, quàm calidarum minùs ſint dẽſa, dura, robuſta, medicamentis reſiſtentia.

Ga.lib.c. ph.p.

Pilulis his æquipollent electarium Indum & diaphœnicum etiam cholagogum ad vnciam dimidiam, vel etiã in robuſtiſſimis integram, cum decocto herbarũ capitalium maioranæ, bethonicæ, lauri &c. Sunt qui pilularum, cocciarum verbi gratia, drachmæ ſemiſſem & E indi drachmas duas, eodem decocto diſſoluũt & propinant: ſed pilulæ longa in ventriculo mora diutiùs, & à remotioribus attrahũt, quàm potiones: quippe quæ ventriculo promptè elabantur.

Vacuata ſic, etiam aliquoties à capite pituita, reliquum tamen aliquid omnino poſt purgationes iſtas manet, vacuandũ ſternutatoriis & errhinis: primũ blandioribus, vt aqua vel ſucco, maioranæ betæ foliorũ aut radicũ: deinde valẽtiorib⁹ ſi opus eſt: vt puluere piperis, ſtruthij, ellebori albi cũ ſucco bethonicæ, meliſſophylli, rutę, radicis cyclamini, apophlegmatiſmis etiã ex manſu maſtiches, vuarũ noſtra-

tium

tiũ clibano ſiccatarum,baccarũ,oxyacãthes,pirethri, ſtaphidos agriæ: gargariſmatis denique ex purgante aliquo priùs dicto medicamento in aqua quapiã capitali ſoluto, præterquam quòd Auic. apophlegmatiſmatata & gargariſmata ſunt noxia propenſis ad catarrhos & affectus alios pulmonis & thoracis,ob id in his vitanda, vt in fluxione ad oculos errhina & ſternutatoria.

4 Auertentibus deorſum pituitæ ſurſum ruentis impetum. In quibus præter dicta nunc purgantia,ſunt etiam acres balani,& clyſteres, partium extremarum vincula dolorifica, frictiones validæ & diuturnæ, iam inde ab omoplatis infer na verſus. Fotus earundem partium ex decocto plantarum capitalium,ex cuius vnciis decem,vel etiam libra vna, & hieræ picræ Gale.vnc. dimidia,vel etiam integra,ſacchari rub.vnc. duabus, olei chamæmeli vnciis tribus, ſalis communis drachmis duabus clyſter modicè acer fieri poterit: acriores autem pòſt dicentur in apoplexia, epilepſia,caro. Balani autem acres ex melle & ſale, acriores miſtis purgantibus prædictis fient. Curcurbitulæ etiam interſcapulio & ceruicibus affixæ, in id ſalutares ſunt: nec inutilia ſunt repellentia,vt lib.13.meth.in lethargo.

5 Pituitam à capite reliquam diſsipantibus, vel ſumptis (vt diamoſci dulcis, vel amari Meſuæ, uel pliris arcotic. Nicolai, drachmis duabus, vel theriaces aut mithridatij veteris drachma vna ſemel in hebdomade ſumpta manè,

horis septem ante cibum: vel acoro condito, vel confectione ex acoro tota sua substantia, in id efficaci, horis duabus ante cibum per se, aut cum aqua maioranæ, betonicæ, saluiæ, vel alterius capitalis facultate similis) vel admotis vnctionibus, irrigationibus, fotibus, cataplasmatis, emplastris, sacculis, odoramentis, ac reliquis topicis remediis, ex oleo anethino chamæmeli, liliorum, costino, balanino, ex decocto capitalium prædictorum in lixiuio, euphorbio, castoreo, quæ etiam in aurem tutò à Galeno immittuntur, ne capiti cum aliis applicare formides: ex pomo odorifero, maiorana, stœchade, caryophyllis, cinamomo &c. cum cera constante: quæ omnia capiti admouenda sunt ventriculo vacuo: nam à pleno vim magnam vaporum calore suo in caput traherent. Hæc autem cùm caput pituita non modò purgent, sed etiam intemperiem eius frigidam humidam (à qua actionum imbecillitas pendet) emendent: etiam capitis partes roborant, temperaturæ scilicet pristinæ ipsas restituendo, & ratione eadem in aliis affectibus, quos materia aliqua intemperata creat.

Auic. Cõciliator. Acorus sit indicus nõ nostras.

Cephalalgia ex capitis cõsensu cum toto corpore in febribus, cùm sit harum symptoma, his persanatis cessat, nec remedia postulat, nisi ob vehementiam frontalia ex oxyrhodino populeo vnguento, albuminibus applicare

re cogamur, & frigida quędam ore continere: non autem sincipiti repellentia applicamus, vt antè in cautionibus repellentium in cephalalgia sanguinea diximus.

Si autem critica sit cephalalgia, pręsertim crisi per vomitum, aut hæmorrhagiam impendente, remediis non eget, nisi fortè his quæ vomitum, aut sanguinis fluorem è naribus celerent, & promoueant: de quibus posteà. Lib. 3. prognost. & crisium.

Cephalalgia per consensum.

CEphalalgia ex capitis sympathea & consensu cum partibus subiectis, vt ventriculo, curatur prospiciendo ante omnia parti primariò affectæ, & quæ caput consensu tandem afficit. Deinde ipsi capiti: vt, si in ventriculum effusa bilis flaua, vaporibus in caput sublatis cephalalgiam faciat, dandus est cibus frigidus astringens, vt panis ex vino granatorum, vel omphacio: & ita in aliarum partium affectibus posteà dicendis, caput consentiens lædentibus. Capiti autem succurritur primùm per astringentia ipsum roborantia, ne talem doloris causam recipiat: deinde per ea quæ iam receptam in ipsum dispositionem abigant: vt, refrigerantia, si calidam intemperiem conceperit: caput calefacientia, si frigidam, vti priùs à nobis est dictum.

Cephalalgia ab æstu.

Cephalalgia ex mora ſub ſole immodica, curatur vt diaria ab æſtu, lib.8. methodi. ægrum à ſolis radio defendentibus, ſi adhuc ſub ſole eſt: victu item refrigerante & admotis capiti frigidis priùs dictis, quæ receptam in ipſum diſpoſitionem calidam profligent. Quia tamen capitis calor cucurbitulę modo trahit, quod tractum iam eſt, partim dictis refrigerantibus & aſtringentibus repellendũ, partim frictionibus, ligaturis & aliis reuellẽdũ: partim ſi quid materię poſt hæc ſuperſit, digerendũ, remediis antè dictis, præcipuè in cephalalgia pituitoſa: ſi verò corpus impurũ ſit, aut plethoricum, vacuandum, ne huic cephalalgiæ ſuccedat diaria, aut ſynochus nõ putris, aut putris, aut ſyneches, aut aliqua ex intermittentibus, id quod vere ipſo in adoleſcentibus maximè quotannis obſeruamus.

Aëtius in diaria ab æſtu.

Cephalalgia à frigore externo calidis capiti admotis & ſumptis curatur, qualia multa diximus in cephalalgia pituitoſa. Curatur item mora ſub ſole donec dolor deſinat, ſi homo nec plethoric⁹ eſt, nec cruditate laborat, nec humorem prauũ in ventriculo, præſertim ipſius cauitate habeat.

Gal. lib. 2. c. ph. p.

Cephalalgia à vini generoſi etiã largiùs poti vaporib⁹ calidis multis, vt per ebrietatẽ, curatur, prohibito vaporũ aſcẽſu in caput, & vacuatis his qui iam ſunt in caput recepti, reſtitutáq; priſtina capitis tẽperie. Prohibem⁹ vaporum

porum aſcenſum naribus inſpirantes & expirãtes ore aperto, aqua, cydoniis, fructib⁹ etiã crudis, vel ſi cocti ſint refrigeratis: & omnib⁹ his vel deuoratis, vel ore retentis: vacuato itẽ vino vomitu, aut potiùs (quia vomitus replet cerebrũ his quæ vomuntur, & ſanguine vaſis thoracis immodicè cõpreſſis, à vẽtriculo ſurſum ad os ſuũ faciẽte impetũ) deiectione per balanos, iniectiones etiã acres, aut ꝑ admota vmbilico purgãtia: ſumptis etiã catapotiis aliquot Ruſi, vel ex hiera, vel ſimilibus, motu corporis recti clementi adiuuante. Quod autẽ in caput iã repſit quũ ſit vaporoſum, facilè reſoluetur dictis priùs remediis in digerẽdis cephalalgiæ pituitoſæ reliquiis, & frictionib⁹ artuũ, ligaturíſq; ac ambulatione, & reliqua partiũ infernarũ & brachiorum exercitatione. Vitatis ſimul his quæ nouo vapore caput replere & inde dolorem ciere poſſunt, qualia ſunt mẽtha, croc⁹, multis etiã moſch⁹, & odores cæteri vehemẽtes, & vapore multo, & calido replẽtes inſtrumẽta olfact⁹, atq; adeò cõtinuos ipſis vẽtres cerebri oẽs & cerebrũ ipſũ. Adde cephalalgiã à cõtuſiõe, vulnere, ꝑcuſſu.

Scotωmatis curatio.

SCotωma & vertigo vel corpori neutro impendent, túncque illis prophylactice artis pars, id eſt, præcautrix prouidet augeri cauſam prohibendo: vel iamiam hominem

conflictant, tūc artis parte curatrice est opus, quæ pręsentē causam morbúmq; abigat genitum. Causa enim effectrix morborum, prima est cum perseuerat auferenda, vt rectè Galeno visum est. Quæ si externa est, vt corporis in gyrum circūactio, æger quiescat: si corporis ita circūacti, vel rotarum aspectu, intueri hæc desinat: si ebrietas, clystere potiùs quàm vomitu ventriculus vacuetur, extrema fricentur & ligentur, aliisque auxiliis à capite vapor auertatur. Si verò interna est, vt motus spirituum immodicus & inordinatus, quiescat in aëre obscuro: nam lux ipsos spiritus exagitat: sumantur frigida, vt sacchari rosati, syrupi rosati, ribes, granatorum, cydoniorum vncia vna, cum aquæ rosarum, lactucæ, plantaginis vnc. duabus, quæ spirituum motus turbulentos sedent ac sistant.

Foris etiam applicentur quæ fluentem in caput materiam repellant, qualia priùs dicta sunt: caput quoque roboretur, & quæ ex intemperie relicta in eo est imbecillitas castigetur remediis antè descriptis.

Si verò causa eius vel præsentis, vel impendentis sit sanguis, secta, vt in cephalalgia sanguinea dictum est, vena vacuetur: si pituita aut humor alius, prædictis etiam auxiliis purgetur.

Phrenitidis curatio.

Phrenitis

PHrenitis eryſipelas eſt meningum cerebri, morbus omnino acutiſſimus, ſymptωmatáque ſæuiſſima inuehens, ob id ſtatim ipſo principio curandus, vt Hipp. imperat Aph. 10. lib. 4. Medicari in valdè acutis, ſi materia turget eadem die: tardare enim in talibus malum eſt: & remediis etiam valetiſſimis, quod idem iuſſit Aph. 6. lib. 1. Extremis morbis extrema exquiſitè remedia optima ſunt. Qua autem in parte capitis eſt, creta ex aqua ſoluta, æqualiter illita, qua parte citiùs ſiccatur, indicat: ſic phlegmonas alias internas deprehendebat Hippocrates.

Si igitur morbo ineunte vocaris, cùm eius pars iam ſit genita, pars gignenda: genitam curabis, materiam quæ fluxit per ſoluentia & alia vacuando: gignẽdam autem ſublata eius cauſa prohibebis, ne abſolutum fiat eryſipelas. Id quòd ſi iam eſt, dubia eſt ſalus, fruſtráq; à medicis ferè auxilium expectatur. Augeri autem & procedere affectum prohibebis auxiliorum quinque generibus.

1 Victus ratione tenui & refrigerante, & aſtringente: vt, aqua hordei, ſeu potione ptiſſanæ, ptiſſana colata, & non colata ſeu tota, vt iubet Hippocra. lib. de rat. victus in morbis acutis: vel potiùs paulò pleniore (præſertim hac in regione cibo largiori aſſueta) ne ægrũ inedia enecuiſſe accuſeris: vt, cremore alicæ, vel hordei farina cum aqua cocta, addito gra- Aph. 5. lib. 1.

natorum, limonũ, aranciorum, citreorũ, cydoniorum succo aut omphacio, aut aceto, aut simili, quibus humores densati & coacti in caput ęgriùs cõfluant. Aër si frigidus naturâ nõ est, industriâ (vt antè docui) refrigeretur & humectetur aqua rosarum, aceto & similibus per aream sparsis: quiescat, ac in cæteris facien dis vti & sumendis, admouendis, educendis quæ refrigerant, deligantur, hæcque potissimùm primis quatuor diebus.

Veræ phrenitidi phlebotomẽ negat Gentilis, ne bilis furiat: imperat Matth. Gradi, auertendi non vacuandi gratia.

2 Auertentibus: vt, secta vena cephalica, aut si magna est plenitudo, vena cubiti interna priore, post hanc cephalica. Quod auxilium omni phrenitidi etiã verę & ex syncera bile, nõ soli phlegmonωdει est salubre, vt ipsi etiã cranij fracturæ, quatenus sanguinem cũ aliis humoribus à meningibus in vtroque affectu, ob sensum tactus exactũ valdè dolentibus attractum, & phlegmonas minantem reuellit, non quatenus vacuat, nisi phrenitis sit phlegmonωdes, id est, à sanguine cum bile misto. In affectibus enim solùm biliosis vacuatio sanguinis bilem cohibentis, & contẽperantis, ipsam bilem furere & feruere permittit, si multus scilicet vacuetur, quãtus scilicet in sanguineis affectibus: non autẽ si paucus, vt dum auersionis solius causa & transpirationis sanguinem paucum vacuamus: cui etiam si bilis feruor aliquis superueniat, maius tamen ex erysipelatis generatione per auersionem illam prohibita

hibita emolumentum consequimur, quàm sit incommodum bilis inflammationi exiguæ succedens. Quid quòd Auicennas etiam largum sanguinem mittendum imperat, nisi cautio quædam maxima prohibeat? quibus verbis omnino missum vult, nisi magna aliqua occasione prohibemur. Vena igitur secta reuellemus quamprimùm, etiam ventriculo pleno: nam in talibus tardare malum est, periculúmque est ne erysipelas absoluatur interea dum cibus in ventriculo percoqui & descendere debet. Quam ventris inferioris vacuationem omnino expectamus, aut tardãtem maturamus in morbis mitioribus, antequam venã secemus, vacuationis, aut reuulsionis, aut alterius alicuius causa.
Sanguinem nanque interdum mittimus alias ob causas, vt ad prçcautionẽ: quod lib. de morborũ curatione per phlebotomen docet Gal. & ad cognoscẽdam sanguinis naturam, vt in febre quartana & aliis affectibus melancholicis Gal. lib. 1. ad Glauconem: & in elephantiasi, vt pernoscamus, an vstus in illis, in hac corruptus sit sanguis.
Auertunt etiam cucurbitulç ceruicibus, & omoplatis affixæ: artuum item frictiones, ac ligaturæ ad articulos dolorificæ. medicamenta denique cholagωga vel clementia, vel, si corpus robustum est, valentia: vt, Elect. rosatum, Elect. de succo rosarum, diaprunum scammo-

niatum à drachmis tribus ad drach. quatuor: pilulæ item aureæ, vel aggregatiuę à drachma vna ad ſcript. quatuor, non apparata priùs materia, quia turget, aut vacuari ſuaptè natura eſt habilis maximè, nec morbus dat inducias. Auertunt & enemata etiam clementia ex vnc. decem, vel lib. vna decocti maluæ, violæ nigræ, hordei ana ad Ma. vnum, additis decocto huic caſſiæ fiſtulæ ſeſcuncia, ſacchari rub. vnc. vna, olei violati vnciis tribus, ſalis communis drachmis duabus: ſed potentiùs acria, ex prædicto decocto accipiente pro caſſia, diapruni ſcammoniati vel alterius E. prædicti drach. ſex vel vnc. vnam.

3 Repellentibus à ſupernis partibus materiã fluentem: qualia frigida aſtringentia, vt oxyrhodinum ex aceti parte vna, olei roſati duabus, aquæ roſatæ quatuor, vel aliud ex prædictis in cephalalgia vel ſincipiti inflicta, vel capiti admota, vel collo ex pãno aliquo circumpoſita, vt vias contrahant, per quas materiæ aſcendunt, & materias ipſas cogant, craſſent, & ad motum ineptas reddant. Sed omnia hæc antè mutanda quàm incaluerint.

Eodem pertinent caphura, acetum, aqua roſarum, odorata & naribus impoſita, vel etiam auribus: vel horum loco aqua, aut ſuccus plantaginis, ſolani, ſemperuiui, oleum roſatum.

4 Intemperiem capitis calidam à bilis cõtactu relictam, & viarum per quas aſcendit laxitatem,

tatem, corrigentibus frigidis & astringentibus: vt, syrupo rosato & granatorum, cum duplo aquę rosarum, solani, plantaginis, buglossi sumpto manè, & post cœnam, vt cum vaporibus à cibo elatis, cerebrum petant: admotis quoque aliis priùs dictis in cephalalgia calida.
5 Digerentibus materiam, si qua adhuc in meningibus superest crassior, aut impactior, & quæ prædictis remediis non est vacuata: qualia sunt priùs dicta in cephalalgia sanguinea, & biliosa, & pituitosa: sed ex his moderatiora primùm applicanda sunt, quæ si non sufficiāt, ad valentiora transibitur, de quibus etiam nunc agemus.
Si enim phrenitis iam facta est, ac absolutum erysipelas, nec ampliùs in generatione est, materiā in tumore coactā vacuare oportet, vt in tumorib⁹ cæteris: symptωmata etiā castigare. Porrò vacuabitur partim sumptis myrobalanis, rha barbaro, pilulis, & aliis in cephalalgia sanguinea & biliosa dictis: partim admotis capiti temperatè calidis: vt, colūbo, capo, æluro, catulo, vel simili animalculo viuo per spinam secto, & exenterato, vt à vita calet: vel arietis pulmone aut hepate, similiter ab animali calente, & aliis in melancholia dicendis.
Symptωmata autem phrenitidis maxima sunt, deliriū, insomnia, & ischuria. Somnum igitur conciliabis somniferis omnibus etiā opiatis: vt, Philonis antidoto, vel opio ipso sumpto

aut admoto, ſed pauco, & miſtis calentibus obtuſo, modò vires valeāt, nec æger ſit ſenex: in his enim opiata exiguas caloris natiui reliquias extinguere periclitantur. Ob id etiam dyſenterico & aliter laboranti, ſi virtus eſt imbecilla, opij vſum rectè Auic. formidauit. Satis igitur ſit ſyrupum papaueris, aut violatum, cum aqua lactucæ ſumere, vnguentum autem populeum admouere. Quæ omnia delirium etiam ſedant.

Mesues ca. de violis.

Vrinam verò ſuppreſſam promouebis vreticis remediis: vt, oleo ſcorpionum pubi illito è regione veſicæ, ſua proprietate his affectibus idoneo: item titillata digitis virga & perinæo ipſo ad ſedem vſque: admota etiam dictis partibus cocta parietaria, & fotu harum partium facto ex ipſius decocto. Sed de hac iſchuria plenius leges in veſicæ affectibus.

Apoplexiæ curatio.

Aph. 42. lib. 2.

APoplexiæ omnis præſertim fortis, ex magna reſpirationis noxa ſe prodentis, curatio admodum quàm difficilis eſt, quòd affectus ſit grauiſſimus, & à quo ægri perquam pauci liberantur: id quod parentibus prædicendum tibi eſt, ſi quem tractandum ſuſcipias remediis, quæ iuuare poſſint. ſed ante omnia cùm apoplecticus mortuo ſit perſimilis: an adhuc viuat his aliquot ſignis à reſpiratione ſumptis, cognoſces.

Lana

1 Lana carpta, aut gosapium similiter carptum, vel accensa candela huius ori & naribus admota: vel cyathus aqua plenus pectori. si mouetur, respirationis, & per hanc vitę certissimum sit indicium: quòd respiratio à vita, & vita à respiratione separari nõ potest. Gal. cap. 5. lib. 6. loc. affect.

2 Respirationem quoque & vitam testatur speculum tersissimum: ori & naribus admotum, si maculatur & velut caligine obducitur. Quanquam verò nullum in apoplecticis vitæ indicium appareat, ante tamen tres exactos dies non sepeliantur: quòd horũ plurimi præsertim mulieres, & qui corde sunt minùs calido reuixisse sunt visi, quorum exempla tibi passim suppetunt.

Apoplexiæ sanguineæ curatio.

APoplexia autem magna ex parte sanguinea est, aut phlegmatica: sanguinea verò tribus remediorum generibus curatur.

1 Auertentibus: vt, secta vena primùm basilica, præsertim si magna est plenitudo, deinde cephalica, & corporis totius frictionibus: ligaturis artuum dolorificis, lotionibus calidis: cucurbitulis primùm leuibus, deinde cum scarificatu affixis collo in plenitudine mediocri: in maiore, partibus primùm infernis.

2 Vacuantibus materiam quæ iam fluxit in cerebrum, & ipsius ventres corpúsq; obstruit: vt, secta vena cephalica vel frontis, quam affe- Lib. 4. loc. affect. cap. 2.

ctus capitis omnes à sanguine persanare affirmat Auic.in cap.de cephalalgia. Secat etiã in apoplexia Rasis venas iugulares,non imitandus, quòd periculo hæc non vacet phlebotomia: Nam collum ante sectionem fricare & ligare expedit, vt iugulares tumore & tensione se prodant: quæ res cerebrum magis replet, affectúmque auget,nisi emolumẽtum maius ex vacuatione hac,quàm incommodũ ex ligatura causeris: præsertim cùm etiam in vena frontis secanda, collum sit stringendũ, sed tunc minor superest copia. Sectis item his iugularibus venis à medico vel casu,hæmorrhagia fit multa, & quæ ægerrimè cohibetur, víxque vlcus glutinatur: quòd vinculo idoneo astringi pars hæc non ferat sine suffocationis & apoplexiæ augendæ periculo, solóq; digito sectioni horas multas adpresso sanguis sistitur, & sectio glutinatur pice, & emplasticis aliis ægrè ob sanguinis effluuiũ adhærentibus citra deligaturam.

3 Intemperiem à sanguinis calidi copia partam, alterantibus sumptis, & sub finem curationis admotis: vt, aceto, & oleo rosato.

Quæ quãuis etiam initiò ad repellendũ conducerent, tuta tamen non sunt, præsertim his qui ad obstructiones sunt propensi, vtpote quas hæc remedia, viis à se contractis, & materia nonnihil crassata, promptè vel excitãt, vel iam factas geminant.

Apo-

Apoplexiæ pituitosæ curatio.

APoplexia autē pituitosa curatur quoque tribus auxiliorum generibus.

1 Auertentibus, vt acribus & caput & pituitam respicientibus enematis, quale quod hieram picram, aut hac multò valentiorem, hieram Logadij, & cętera pituitam vacuantia recipit: vt accipias saluiæ, rorismarini, maioranæ, foliorum lauri, origani, calaminthes, stœchados ana Ma. vnū, coque in aqua sufficienti. Decocti huius librę vni, adde hieræ picræ vnc. vnam, aut hieræ Logadij vnc. dimidiam, sacchari rub. cassiæ fistulæ ana vnc. vnā, olei chamæmeli, vel laurini, vel rutæ vnc. tres, salis gēmæ drach. dimidiam, iniice clystere: id enim validum satis & capiti familiare.

Idem præstant, sed infirmiùs, balani digitos sex longæ, ex melle & prædictis hieris valentibus, ac etiam colocynthide compositæ, vt ex pulueris hieræ picræ drach. sex, vel hieræ Logadij drach. tribus, salis gēmę drach. vna, ellebori agarici ana scriptulo vno, colocynthidos script. dimidio, fiāt balani, filo antequam indantur, ligandæ, vt cū opus erit retrahi possint. Iuuāt quoque cucurbitulæ natibus, lumbis, & omoplatis affixæ, & præter has totius corporis frictiones, & ligaturæ artuum dolorificæ, ac etiam testiū, vt horum dolore maximo expergificata facultas obstruentem ma-

teriam expellat. Quæ omnia sæpè sunt repetenda, si priùs nondum contulerint.

2 Pituitam non apparatam (quia morbus hic acutissimus inducias apparandi non permittit) vacuantibus etiam valentibus & largioribus medicamẽtis, ob id quòd virtus expultrix multùm est sopita, & meatus angustiores redditi, partibus scilicet eorum refrigeratis in seque concidentibus, cùm nec ampliùs per ipsos sanguis cum calore & spiritu permeet. Talia fuerint pilulæ cocciæ, ex euphorbio, fœtidæ, à scriptulis quatuor ad sesquidrach. syrupo stœchados, & aqua saluię dissolutæ, vt deuorari possint, cùm apoplecticus omnes motus naturales & animales (vt idem de vitalibus intelligas dictum) habeat prostratos.

Vacuabis ex capite ipso dictis priùs in cephalalgia pituitosa sternutamẽtis & errhinis atque vbi ad se paululũ redierit, gargarismatibus, & apophlegmatismis, quę motu voluntario egẽt, vt in vsum veniant: quamuis dentes, gingiuas, linguam, palatum, ore à nobis aperto iisdem fricare liceat.

3 Materiæ reliquias digerentibus & simul caput roborantibus, partim sumptis, vt confectionis anacardinæ scriptulo vno (quæ calore vehementi etiam febrem excitat) vt acoro vero condito, confectione ex acoro vero per se in ore retẽtis, vel etiam deuoratis cum

aquis

aquis capitalibus:partim admotis capiti raso,oleis liliorum,ex spica,ex euphorbio,ex costo (quod capiti etiam familiare est) emplastro Mesuæ ex sinapi phœnigmon & vesicas excitante,& valenter ad cutim trahente,suffitu quoque castorij & odoramentorum similiter valentium,cataplasmatis,fotibus ex valenter calidis, siccis capitalibus post vacuatum diligenter,vt prædixi,corpus totum,atque adeò caput ipsum.

Si soluatur apoplexia,ei solet succedere paralysis. Lib.4.loc.affect.cap.2.

Cari curatio.

CAros,id est somnus longus,& grauis, affectus cerebri aut primarius,& proprius, aut per consensum maximè cum ventriculo, vterque à causa vel interna,vt intemperie frigida humida sola,vel cum materia (qualis infantibus sæpè accidit,præsertim aëre frigido humido & in eo diu educatis) vel externa vt esu fungorum vel frigidis potestate venenis, vt opio,cicuta largiùs sumptis. Subeth.

Deleteria frigida sola quantitate necant. Gal. lib.3.simpl. cap.17.& lib. 3.tép.& aph. 17.lib.2.

Si proprius est cerebri affectus & primarius, curatur vt apoplexia & cephalalgia pituitosa.si à pituita est(id quod ferè est) aut sanguinea, si à larga in capite sanguinis copia. Curatur autem illa solis calefacientibus tam sumptis,vt diamoscho dulci & amaro, acoro vero condito, confectione veri acori,

&anacardina:quàm admotis, vt oleo ſpicæ, coſtino & cæteris prædictis:ſi à ſola intemperie frigida, vel etiam humida ſine materia fiat. Si per cõſenſum cum parte aliqua, vt ventriculo, ob materiam aliquam, aut multitudine vires opprimentem, aut frigiditate humida ſtupefacientem fit caros: parti materiam tranſmittenti priùs eſt proſpiciendũ vacuatione illius materiæ, & prouidentia, ne ſimilem vel in ſe gignat, vel aliunde recipiat, in cerebrúmque tranſmittat: deinde cerebro recipienti proſpiciemus vacuando quod iam recepit, & roborando: modíſque omnibus prouidendo ne talem deinceps materiam recipiat. Quæ quibus remediis perfici poſsint, priùs abundè in cephalalgia diximus.

Si autem materia ſit deleteria, vt narcωtica in ventriculo: non ſolùm calidis eſt oppugnanda, ſed ſuis alexipharmacis tota ſua ſubſtantia contrariis, & in illa expellẽda agentibus, quæ horum ſingulis propria à Dioſcoride & aliis deſcribuntur.

Auertentibus etiam vtendum eſt, ac materiã attolli aſtrictione ſua prohibentibus, ſed calidis actu & poteſtate: vt, hierâ ex aloë, rhabarbaro, myrobalanis.

Excitandus poſtremò æger eſt valentibus, tum reuulſionibus per purgantia, balanos, clyſteres in apoplexia dicta: per frictiones quoq; & ligaturas dolorificas, & cucurbitulas:

las:tum vulsis naribus,auribus,barba,capillis, sternutamentis, odore aceti acrimonia mordentis,& materiæ aliquid siccantis.

Catalepseos curatio.

CAtalepsis Galeno ab intemperie cerebri frigida sicca fit,dicta vulgo medicorum congelatio,à catoche seu sopore vigilante diuersa affectio:quòd catalepsis spiritus animales à frigido sicco velut concretos, & ad actiones suas ineptos habet sine materia:catoche autem seu sopor vigilans, gignitur à bile flaua largiore,cum pituita etiam largiore in cerebro permistis:quarum illa calida sicca,vigilias:hæc frigida humida, somnum inducit, magis & minùs pro vincentis materiæ quantitate & qualitate. Aph.3.2.

In accessione æger pristinam partium figuram retinet,rigidis videlicet neruis,& frigido sicco velut concretis, vt si priùs sedebat, sedens permanet: si genua flexerat, genibus flexis permanet:si os apertum erat, apertum manet,ac oculis manet apertis, musculo illo visum fugiente,qui palpebram superiorem aperit,rigido manente:sensu quoque omni, & motu priuantur, spiritu animali in singulis partibus,non solo cerebro,ab intemperie frigida sicca concreto,& ad permeandum neruosa corpora, ac etiam mouendum inepto. Ob id somnus in hac non est, ꝙ spiritus ani- Signa Catalepseos.

malis totius à neruis in cerebrum non reuocatur, ſed in hac vt caro, manet quædam reſpiratio, ab illæſis adhuc quibuſdam ſpiritibus, ob vitæ neceſsitatem reſpirationi potiſsimùm ſeruientibus. Quanquam verò hæc cum apoplexia communem habet ſenſus & motus priuationem, tamen in apoplexia ſpiritus ſunt integri: per obſtructionem verò ventriculorum cerebri, in partes neruoſas ſentiendi, & mouendi facultatem conuehere prohibentur, quo ſit, vt partes laxæ & reſolutæ maneant, & corpus ſitum, ac partium figuram priorem commutet: in catalepſi autẽ ſpiritus ipſi ſunt affecti, & velut concreti, ob intemperiem ipſorum frigidam ſiccam: ob id ad vim ſentiendi & mouendi in partes neruoſas tranſuehendum inepti, ſed quibus locis ſunt intercepti manent quieti, & hę partes rigidæ fiunt.

Catalepſeos & apoplexię differentia.

Catalepſis curatur calidis moderatè & humectãtibus ſumptis & admotis, vt fotibus ex oleo ſeſamino, iaſmino, chamæmeli, addita etiam in ſingulas horũ libras euphorbij vnc. vna, ex oleo etiam liliorum calorem natiuum proprietate ſua viuificante, vim alexiteriam contra hoc malum ſortito: ex decocto itẽ chamæmeli, meliloti, ſaluiæ, maioranæ, &c. capitalium in vino.

Hæc poſt auerſionem materiam reſoluunt, ſed vide ne aceto aut ſimiliter ſiccante remedio,

dio, vitales spiritus paucos in corde relictos absumas, & extinguas. A mitioribus ergo incipienda fusio, ad valétiora paulatim, si est opus, deinde transeundum: qualia fuerint oleũ quod dixi, euphorbiatum, rutaceum, ex spica, costinum, laurinum: & vini optimi & aromatici potus, quale est maluaticum, & quod κιῤῥόν, id est, igneum seu fuluum, dicitur, quo catalepsim sanasse se dicit Gale. lib. 3. Simplicium.

Vinum nanque huiusmodi virtutem quandã viuificandi obtinet. Auic. cap. de deleteriis frigidis. Catalepseos autem curatio pleniùs ex melancholiæ curatione intelligetur.

Paralyseos curatio.

PAralysis curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione calfaciente & siccante, & ob hoc pituitæ generationem prohibente, vt aëre calido sicco per ignem luculentum, suffitum ex caryophyllis, & aliis similibus. Caue tamen ne initio fluente scilicet materia, multum calfacientibus materiam colliques, & fusam calore per vias à calore eodem latiores redditas ad fluendum magis prouoces. Vt cibis calidis siccis natura & arte, vt perdicibus, auiculis, assis vel frixis, pane biscocto, & si vis anisato, melanthiato, saccharato. Vt cæteris denique sumendis, admouendis, educendis,

faciendis facultatem quandam naturalem cal faciendi & ſiccandi ſortitis.

2 Pituitam coquentibus, & ad expulſionem incidendo, tenuando, tergendo parantibus, primo quidem triduo, aut quatriduo clemen tioribus, vt mellis roſati colati ſeſcuncia cum duplo aquarum ſaluiæ & betonicæ, deinde purgato blandiùs corpore, poſtea melli roſato, aut oxymeliti ſimplici, aut ſyrupo acetato ſimplici par pondus ſyrup. ſtœchados cum aquis prædictis, aut ſimilibus miſcebitur, paulóque valentiùs purgabitur: poſtremò ſyrup. ſtœchados ſolo cum dictis aquis vtendum; deinde valentiùs multò vacuãdum. In his tamen vt purgantibus, & victus ratione, & (vt ſummatim dicam) cæteris affectuum mitiorum remediis, ad dies quatuor primos mitioribus auxiliis vtendum, paulatim ad valentiora deinde tranſeundum, vt etiam paulò antè dixi. Quamuis autem acetum & acetata omnia ad pituitam craſſam tenuandum & lentam incidendum ſit efficax, quia tamen neruis, quorum affectus paralyſis eſt, nocet, vt frigida & mordacia cætera: ob id eo rariùs & parciùs vtẽdum, præſertim ſolo: additũ enim mel roſatum noxam ab eo prohibet. Vacuantibus paratam per dictos ſyrupos pituitã, primùm vt dixi, clementioribus, vt pilulis de hiera, agarico, elephanginis, aſſeieret, maſtiche, quę etiam partes roborant. Agaricum itẽ tro chiſcatum

chiſcatũ per ſe quidẽ ad ſcriptula quatuor dabis: cũ drach. aũt dimidia aliquarũ ex dictis pilulis, ad ſcriptula duo, vt in cephalalgia pituitoſa prædictũ eſt: his poſtea pilulæ valẽtiores vſurpãdæ ſunt, fœtidæ Meſuæ, & coccię Raſis, aut de ſagapeno, de opopanace, de euphorbio omnium valentiſsimæ rarò admodũ vtẽdæ: pilulæ tamen ſua in ventriculo mora longiore, diutiùs à remotis partibus trahunt, ob id optatiores ſunt alia quauis medicamentorũ forma in affectibus partium remotarum.

4 Auertentibus in cõtraria materiam, quæ ad ſpinalem medullam defluit, vt præter dicta nunc purgantia, clyſteribus, ſternutatoris, errhinis, apophlegmatiſmis, gargariſmatis ante dictis: vtendũ autem his poſt multas corporis totius vacuationes.

5 Reliquam materiam digerẽtibus, & ſimul cerebrum, & partes alias ab hac materia læſas roborantibus, applicandis parti primariò affectæ, nõ his quæ animali facultate ad ſenſum & motum neceſſaria priuantur, ob ſuperiorum partium affectum: vt Galenus quendam ex caſu à curru digitos habentem reſolutos, ſanauit emplaſtro digitorum ſpinali medullę admoto: qua parte offenſa, neruus qui ad illos digitos ferebatur, ex dolore phlegmonem, & ab ea obſtructionem, quę ſpiritum ad digitos ferri prohiberet, contraxerat. Lib. 1. loc. affect.

Adde quod mitia digerẽtia, vt ſæpè iam di-

ximus,prima ſunt exploranda:vt,oleum chamæmeli,oleum vulpinum Meſuæ ad neruorum affectus efficax: poſtea valentiora,vt, oleum de ſpica,coſtinum,de terebinthina Meſuæ,philoſophorum eiuſdem,aqua vitæ,& vnguentum ex puluere lumbricorum terræ, olla in clibano ſiccatorum,ex galange, piperis ana vnc.tribus,cum libris tribus mellis deſpumati: id in affectibus neruorum digerendis mirè efficax expertus eſt Gattinaria: & ſuccum ireos,caſtoreum, emplaſtrum Meſuæ ex ſinapi:ſed hæc valentia parti diutiùs non adhæreant, ne vrant, aut phlegmonem accerſant.Explorabis igitur ſæpè illorum affectũ, vt intelligas quando illis abſtinendum ſit.
Balnea quoque aquarum medicamentoſarũ, præſertim ſulfurearum,& nitroſarum, & horum lutum parti primariò affectæ admotum, ſunt in hunc affectum efficaciſsima. Sumatur autem ſemel in hebdomada drach.vna theriaces veteris,aut mithridatij diamoſchi dulcis, aut amari, aut acori veri conditi, aut confectionis de acoro,aut drach.duæ olei ex acoro in dies ſumptæ:ſtœchas quoque ſaluberrima in id eſt,quia cerebrum valdè calefacit,& ſiccat:pulueris etiam hieræ aureus vnus,piperis aurei duo calfaciunt,ſiccant,digerunt.
Poſtremò chamæpytis in paralyſim & iſchiadem,quo voles modo ſumpta & admota, eſt efficaciſsima multorum experientia.

Conuulſionis

Conuulsionis curatio.

Conuulsio præsertim ex repletione & maximè pituitosa, aliis frequentior, curatur sex auxiliorum generibus.

1 Vict⁹ ratione calida sicca, priùs dicta in cephalalgia pituitosa, & apoplexia & paralysi.

2 Coquentibus pituitam, & expulsioni apparantibus, primùm clemētibus ad dies quatuor, quinque, deinde clementer vacuātibus, pòst valentiùs apparantibus & vacuantibus, vt locis prædictis est abundè demonstratum. Quod præceptum est intelligēdum, vbi morbus est moderatior, nec symptωmata inuehit multùm formidanda. Si enim est vehemētior, ac dolorē affert magnum qui vires prosternat, citra coctionem vacuādum est, etiam potētibus remediis: ne si coquamus, interea vires deficiant & æger moriatur. Quæ verò blandè & potenter coquant & vacuent ibidem scripsimus.

3 Purgantibus paratam vt dixi materiam, si morbus dat inducias: vel non apparatā, si acutissimus est. Talia fuerint pilulę fœtidę & cocciæ valentes multum: valentiores autem pilulæ de sagapeno & opopanace: quæ tamen virib⁹, ob magna symptωmata, vel alia occasione imbecillis, non sunt deuorandæ: vel si potionem æger mauult, da infusum agarici, aut agaricū trochiscatum, diaphœnicon, ℈. Indū

& similia dissolue decocto capitali ex abrotono, radice acori, saluia, &c. quæ vim medicamenti ad caput & neruos deducunt.

4 Auertentibus materiam ad inferna, vt clysteribus ex prędicto decocto, frictionibus, errhinis, sternutatoriis, gargarismatibus, apophlegmatismis, post legitimam totiùs vacuationem.

5 Reliquias materiæ neruis affixæ (quæ spasmi causa est continens) digerentibus. Vt vnctionibus cum oleo liliorum, & (nisi febris adest) vulpino, costino actu calidiore: aut potiùs in his oleis, vel decocto catuli ex oleo, vel vino, vel aqua saluiæ, partium conuulsarũ balneo. Vnguentum quoque de bdellio in spasmo efficacissimum, & pelles luporum, vulpiũ, melidum (taxones vocant) felium, veruecum & similium animalium: ac hepata, pulmones à viuis animalibus, vt vita calent cõuulsæ, parti admota quamdiu calebunt, & catuli viui & in dorso secti circumpositi. Confert etiã partem primariò affectam, vel etiam secundariò atque adeò corpus totum, in bouem, aut veruecem, aut aliud maius animal recens cæsum immissam continere quãdiu animal calebit. Præstãtissimũ quoq; est, cõuulsas partes oblinere adipe anseris pinguis exenterati, & cato minutim cõciso, ac lardo veteri, myrrha, thymo & reliquis capitalibus, & calẽtibus medicamẽtis, farti & cõsuti, & tosti: nõ eo qui primus

mus defluet, sed qui secũdus: excipiãtur autem cadula aceto albo si vis destillato semiplena, & eodẽ aceto anser percoquatur, adépsq; aceto supernatans collectus, priori addatur. Cucurbitulas item parti conuulsæ applicare salubre est, leues quidẽ si paruus est spasmus: cum scarificatione verò, si magnus: alioqui largiore materia in partem multum conuulsam attracta, nec vacuata, plenitudo, conuulsionis causa geminatur, & conuulsio fit lethalis. Adhæc pars conuulsa si vlcus abest, æstate media iuuene benè carnoso, frigida aqua perfusa, caloris intrò à frigore compulsi, reuocatione sanatur. Febrem quoque ephemeram excitasse seculo Auicennæ, ob victus parsimoniam & corporũ puritatem, fuit salubre, nunc suspectum est remedium, ob id non tentandum: quia huius ætatis corpora pleniore victu multum excrementosa sunt reddita, ob id ad febres putridas opportuniora, in quas diariæ in talibus prõptè degenerant quæ homines sæpè interimũt. Ne igitur febre à te excitata hominẽ periisse calumniẽtur propinqui, potiùs quàm spasmo, à febri excitãda abstine.

Auic. Aph. 21.5. Aph. 57.4. Aph. 70.5. Aph. 26.2.

Balnea quoque purgato ritè toto corpore præsertim naturalia; vt, sulfurea, bituminosa, nitrosa, potiùs quàm salsa, aluminosa, chalcanthodea: laudãtur multùm, & quæ à nobis ex sulfure, sale, alumine in aqua coctis fiunt, ac etiam ex decocto herbarum cerebralium,

maioranæ, saluiæ, betonicæ, chamæmeli, rorismarini, aut ex sanguine bubulo ab animali calente: dum enim à singulis partibus materiæ reliquias resoluent, nullum erit periculum, ne fusa à balneo in partem distentam confluat.

Suffitum quoque, & vaporem prædicti decocti per lapides ignitos, præcipuè pyritas, aut lateres coctiles in cacabum iniectos, excepisse toto corpore sub papilione, ne vapor expiret, confert.

Sumenda verò quæ etiam resoluant, & roborent: vt, acorus verus condîtus, diacorum, dia moschum dulce & amarũ, quotidie ad drach. duas: theriace verò, & mithridatios, fortiora tantùm semel in hebdomade, vna drachma sumantur: aut si quotidie, parciora: vt, scriptulo vno, semidrachma. Confectio quoque anacardina, si febrem vis excitare, vt dixi, periculosa est. Opopanacem quoque & castoreum dat Auic. post cibum, vt ab eo vis ipsorum obtundatur: non autem antè, ne citò ad hepar permeantia, ipsum lædant, quamuis & sumptum & admotum castoreum neminem vnquam læserit, Galen. etiamsi odore & sapore deleterium apparet. Lib. II. simplicium.

6 Symptomata corrigentibus præcipuè dolorem sæpè tam intolerabilem, vt clamantes audire ac sese modis miseris intorquentes ac iactantes spectare sit luctuosum. Identidem igitur

igitur balneo tradantur ex oleo communi téperatè calido, tum per ſe, tum ei incoquendo ſemẽ lini, fœnigręci, folia maluæ, violę, vel lumbricos, & hos iam coctos, probè tritos, parti imponere cataplaſmatis modo prodeſt. Si verò diuites ſint, balneum ex oleo vulpino cui vetuſto vulpes aliquot ætate florentes viuæ ſint incoctæ. In his autem balneis mora longior vires reſoluit. Mox igitur dolore ſedato in lecto reclinandi: & cùm repetet, balneo reddendi. Anodynum quoque decoctum capitis lanati & inteſtinorum veruecis & omaſorum aliorum. Si autem conuulſio à ſanguine eſt, vena ſecta vacuetur ſanguis, ſed parcior quàm ipſa copia exigat, ne vires ſymptomati occurſuræ deiiciantur: ſatiùs enim eſt hîc, vt alibi paſſim, vacuationẽ partiri, quàm ſemel quantum neceſſe eſt vacuare. Si à bile eſt flaua, vacuetur mox cholagogis priùs dictis. Si ab atra, apparetur, vt dictum eſt, ac vacuetur.

Si à flatib⁹ (quæ cito & fit & deſinit) his reſolutis præſertim frictione cũ pannis calétibus, aut vnctione aliqua digerẽte adhibita, ceſſat, niſi etiam pituita flatuum mater ſit vacuãda. Si conuulſio ab inanitione, ac ſiccitate eſt, curatur humectantibus omnibus cauſis ſalubribus, vt tum medicamentis, tum alimentis, vt iuſculis carnium ſucculentis, optimis carnibus cõtuſis, tandem vino dilutiore.

Initio enim materias in neruos penetrare facit. Balneum item ex capitibus & intestinis veruecum & oleis clementibus: à balneo autem conuulsam partem illinit, & astringit, & roborat Auic. oleo rosato, aut cucurbitino, ne humiditas balneo quæsita exhalet.

Si conuulsio est ab ictu, aut morsu animalium venenosorum, id venenum extrahe, parti punctæ admoto ano galli, aut gallinæ deplumato. Suctu enim ani venenum extrahet: sunt qui rostrum eius tũc cõprimant, vt ano etiam respiret. Scabiosa quoque cum vitello oui in cataplasmatis speciem pertrita, & admota, venenum secreto quodam opere extrahit, ob id etiam bubonibus pestiferis efficaciter imponitur. Cæpa item cruda vel cocta, & cæpæ succus pũctę parti admotus, venenum extrahit. Idem præstat cucurbitula cum scarificatu parti punctæ affixa, & theriaca apposita, quãuis ex quo venenum pellit, intra corpus protrusura videtur, non foras attractura.

Gal. in commoditatibus theriaces. Gentilis 5. Canone hũc nodum dissoluit.

Si conuulsio fit neruo puncto à ferro acuto, punctura fit aperta, vt sanies aspiret: si angustior sit, ferro aperiatur, ne sanies retenta ibi putrescat. vnguentũ multum siccans & digerens tenuium partium imponitur, apostolorũ dictũ, & hòc fortius vnguentũ basilicon.

Quia verò pũctis neruis dolor interdũ adest vehementissimus, sedetur terebinthina oleo rosato mista, quæ cæterarum partium neruosarum

ſarum dolorem à caſu, vel cauſa alia mirè compeſcit, vel fotu partis ex oleo cui terræ lumbrici fuerint incocti: ac ex iiſdem tritis cataplaſma eſt efficaciſſimum. Panis quoque calidus, calido lacte infuſus, & cataplaſmatis modo impoſit⁹, valdè anodynus eſt. Quòd ſi nullis remediis vincatur dolor, ſtupefacientibus tactum vtendum eſt: vt, pane cum decocto papaueris albi, & ſi opus eſt cum opio ipſo. Aph.25.5.
Quòd ſi nullis remediis conuulſionem hanc potes compeſcere, neruum tranſuerſum ſecare præſtiterit, quàm hominem certæ morti occumbere: ſed periculum mortis ex neruo puncto, vix vnquam ſuperueniet, ſi ſtatim ab initio Gal. præcepta ſequaris. Lib.6.moth. Lib.3.c.ph.g

Epilepſiæ curatio.

EPilepſia vel imminet, vt ferè pueris ad eam opportuniſſimis, tunc parte artis præcautrice opus eſt, vt in acceſſionis intermiſſione: Vel iam præhendit & nunc hominem fatigat, tunc curatione propriè dicta indiget. Si recens natus eſt infans, conuulſus vbi experrectus & acceſſione ſolutus erit, capiat indies antequam lac ſugat ſaccharum album, cum oleo ſeſamino, vel amygdalarum dulcium, vel butyro miſtum in electarij mollis formam ad purgandos humores prauos, ex ventriculo, & inteſtinis, à quibus elati vapores praui, epilepſiam his afferũt: deinde ſumant indies cochlearium vnum ſyrup. de cichorio ſine Paulus infanti nato ante lac, mel exhibet. Lib.1.

aqua. Vel manna, vel albi tartari puluis, vel nitri, si eius est potestas, vel lapidis Iudaici, lacti cocto misceatur: vbi aũt ambulare cœperint, cũ suo lotio: sic medicus quidã filios principis cuiusdam à morte vindicauit, quæ priores eius liberos epilepsia sustulerat. Pæoniæ, maris præsertim, radix transuersim secta coronæ modo consuta, collo appensa, vel quouis modo alio gestata, vt odoretur tamen, proprietate sua epilepsiam præsentem sanat, vel impendentem prohibet: Smaragdus quoque, & corallium collo appensum, vt hodie fit à multis, præsidium est optimum. Iaspidem viridem appensum sic, vt stomachi regionem tangat, stomachum roborare scribit Galenus.

Gale.lib.6. simpli.

Lib.9.simp.

Ab infantibus etiam prohibebis omne obiectum sensus insigne & subitum: vt, sonitus vehementes, strepitus, terrores: cũ Matthæi Gradi filius infans, repentino tubarum clangore epilepticus euaserit, & alij nõ pauci à causis similibus, quidam à lapsu scalarũ. Nutrix quoque infantis à venere lac ipsum corrumpente abstineat, & crapula, & cibis malis, cæterisq; prauum lac gignentibus.

In ipsa igitur intermissione causa epilepsiam genitura, quæ ferè est pituita, abigetur quinque auxiliorum generibus.

1 Victus ratione calfaciente & siccante, vt aëre cubiculi aut lecti alterato per ignem luculentum,

culentum, & suffitus cum caryophyllis, cortice citri, rore marino, maiorana, saluia, stœchade & similibus: caue tamē ne copia vaporum, aut caput repleat, aut materiā exagitet. Cibus & potus sit paucus, nec vaporosus, præsertim cœna: nā ex alimento multo vapor multus tollitur, qui accessionem epilepticam, & alia capitis vitia accersit. Vitet apium vulgi, & caprarum grandium carnes, quia vtrūque proprietatem habet excitādi, & detegendi epilepsiā, vti odor bituminis, iecur caprinū & hircinum assum, & sumptū, Gal. 11. simpli. licet capreoli, quia facilè coquuntur, sumi possint.

Vitētur herbæ frigidæ humidæ, lactuca, portulaca, & similes: sumātur autē calidæ, saluia, maiorana, & pręter cęteras hyssopus, qua sola decoctis & cibis largiter mista, testatur Serapio se multos curasse. Vinum quoque quia epilepsiam facit, vitetur, pręsertim multum: paucum autem & aromatites aut aliter calidum permittitur, præsertim assuetis eo citra capitis aut vētriculi noxam vti: nisi corporis, aut aëris intemperies calida prohibet.

2 Materiam scilicet pituitam coquētibus: vt, melle rosato, oxymelite simplici, composito, scillino, syru. stœchad. cum aquis capitalibus, præcipuè hyssopi, & his per dies 6.8.10. continuos apparanda est materia.

3 Phlegmagogis, vt hieræ picræ simplicis, mellitę drach. sex, agarici recenter trochiscati

drachma vna cum aqua hyssopi:vt pilulis ele-phanginis, masti chinis, & in robusto, fœti-dis, cocciis, cum agarico pituitam à capite potenter vacuante, vel hiera diacolocynthi-dos. In accessione autem si nimis est molesta, aut diuturna, pilularum fœtidarum & coc-ciarum ana scriptula duo, vel ana drach. dimi dia, ex aqua hyssopi soluta, dari possint si ma-ius nihil intercedat, vel diaphœnici, at E. indi vncia dimidia, aquis capitalibus soluta. Me-liùs autem extra accessionem paratâ, vt dixi priùs, materiâ medicamentis purgãtibus vti.

4 Auertentibus materiam deorsum balanis, clysteribus, frictionibus, ligaturis, apophleg-matismis, errhinis dictis in paralysi & apo-plexia.

5 Reliquam in cerebro materiam resoluen-tibus, & cerebrum frigidum humidum calfa-ciendo, & siccando roborantibus, ne similem materiam postea generet: iisque vel sumptis, vel admotis: sumptis quidem acoro vero con dito, diacoro, diamoscho dulci & amaro, pli-ris arcotico Nicolai, medicamento ex scilla, quod ad præcauendam epilepsiam præstan-tissimum est. Scilla autem æstiua purgata, in-cisa cum melle in vase vitreo obstructo inso-letur dies 40. horis singulis vertẽdo, vt omnia sol tangat. Post dies hos liquor vi solis solu-tus, ad electarium id componendum est ca-piendus, quod Rasis describit libro primo conti-

cõtinẽtis. & Auic. in curatione epilepsiæ. Electarium quoq; à Rasi in epilepsia hac curanda descriptum, multos ab epilepsia curasse plerique medici testantur. Nicolaus quoque Florẽtinus quendam quadragenariũ ab infantia ad hanc vsque ætatem epilepticum sanasse affirmat hoc electario, quod recipit herbæ paralysis (quæ costus, piperella, herba sancti Petri, vel Pauli quoque vulgò dicitur) quantitatem idoneã minutim concisam, & caryophyll. pæoniæ, pirethri ana portiones æquales cum melle sufficienti, fac electarium, sumendum indies ad cochlearium vnum, vel theriaca, aut mithridatios, semel in septimana sumantur. Sunt & quæ epilepsiæ tota sua substantia repugnant, ruta, pæonia præsertim mas sæpè sumpta, & modis omnibus admota, & odorata. Vesica quoque apri vrina plena, & cum hac clibano siccata, puluerata cochleario vno quotidie sumpta, est efficax multum, & cornu cerui, & smaragdus collo appensus, corium à fronte asini, castorium, laseris Parthici succus, seu assa fœtida sumpta, & suffita etiam accessionem finiunt. Lapis quoque præsertim versicolor in ventriculo pullorum hirundinis inuentus, corio vituli tectus & in argenteo vasculo appensus collo, maximè quosdam adiuuit. Cranium quoque maris in mare, fœminæ in fœmina vstum, donec sit albissimum & pulueratum, potu quotidiano epilepsiam sa-

nare testis est Gerardus à salo, & Galenus lib. 11. simpli. de ossibus. In infantibus ergo, si à prauo est victu, vt crebro porrorum esu, curatu facilis est: in adultis vbi confirmata est, & cerebro propria, ægrè curatur: quin & curari in his posse Gordonius negat: si verò est per consensum cum partibus subiectis, etiam diuturna curatur.

Nos id verũ experti sumus.

Si à sanguinis copia est, seca venã cephalicam: postremò si opus erit, venam frontis.

Si à melancholia est, cura vt phlegmaticam, sed remediis in melancholia dicendis.

Si per consensum cum parte aliqua subiecta, elato ad cerebrum ex ea vapore prauo & venenoso accessionem committente, stricta fiat deligatura, si in artubus est, quæ viam vapori præcludat: post accessionem verò, ex parte ipsa luem ipsam vacua, etiam si opus est, partem ipsam vlcerando, vt Gattinaria quendam epilepticum sanauit aperto per cauterium tumore in coxa, & osse quod simul computruerat ablato, & parte illa putri sanie diligenter purgata.

Si per consensum cum stomacho, curatur vt epilepsia phlegmatica.

In ipsa aũt accessione materiã à cerebro auerte, siue propria sit, siue per cõsensum, clysteribus, balanis, frictionib⁹, ligaturis, cucurbitulis, apophlegmatismis, errhinis, suffitu etiã castorij, assæ fœtidæ, pæoniæ radicis & seminis.

Item

Item ruta trita, & succus eius in nares turundâ immissus per se, vel cum castorio: pæonia assa, & similibus est præstantissima ad finiendam accessionem.

Incubi curatio.

INcubus ab incubando, quòd pondus quoddam nobis incumbere, & supra nos stare putamus, respirationem opprimens, & ob id vocem impediens, Græcis ἐφιάλτης, id est insultor. Fit ore vẽtriculi, aut pituitâ crassa, lenta, aut ciborum præsertim durorum copia oppresso, resupino præsertim corpore. Curatur purgatione ventriculi per hieram picram, & victu tenui ac tenuante.

Melancholiæ morbi curatio.

ANtequam ad melancholiæ morbi curationem accingamur, pauca quædam monendus est lector: primùm ne solus ad melancholicos adeat, nec ad hos propiùs accedat, sed ipsorũ manus, pedes, os obseruet: nã horũ multi mente constare initio videntur, sed mox deprauata ratione, medicos & alios violant. Secundo loco obseruandæ sunt melancholici phantasiæ: quarum quibusdam ad curationem seruiendum est, vt si quis ranas se in ventre multas habere imaginetur, concedendum est: promittasque ranas illas te expulsurum facilè, modò is tecum consenserit: cunque hominem purgâris, deiectionib⁹ iube ab

aſſidentibus ranas viuas clam immitti, oſtendendas mox ægro. Sic enim falſa apprehenſione depoſita, faciliùs curabitur. Adde quòd quibuſdam eſt blandiendum: alij iurgandi, & verberandi, & ligandi, ne ſibi aut aliis manus violẽtas inferant: omniſq; ferri præcipitiique poteſtas auferenda, cuſtodibúſque robuſtis nunquam deſtituantur.

Porrò melancholia, generibus remediorum quinque ſanatur initio: nam confirmata, ægrè admodum ſanatur Auic.

1 Victus ratione humectãte, & temperata potiùs quàm calida: vt, aëre per vaporem decocti maluæ, althææ, violæ, per odores gratos, ſed blandos: vt, cibis humectantibus, capis, gallinis, phaſianis, hædis, veruecibus elixis, nõ aſſis nec frixis: adiecta portulaca, lactuca & ſimilibus: vt, ſomno conciliando frictionibus, fotu partium extremarum diuturno, & capitis modico, ex decocto lactucæ, foliorum ſalicis, ſe. papaueris albi, ſe. lactucæ, ſyrup. papaueris poſt cœnam dato, fronte & temporibus vnctis oleo violato, & nymphææ, vng. populeo: clyſterib⁹ ex ſimili materia. per quæ ſi ſomnus non conciliatur, ad opiata tranſi clementia, præſertim viribus imbecillis.

2 Melancholiam apparantibus ſyrup. de pomis ſimpli. & compo. de fumaria, de thymo, de epithymo cum duplo aquarũ bugloſſi vtriuſque intybi, ſcolopendriæ, fumariæ, lupuli.

Vacuan-

3 Vacuantibus melancholiam primùm lenibus: vt, epithymo per se ad drach. duas, vel infuso ad vnc. dimidiam in sero lactis præsertim caprini: myrobalanis similiter sumptis. Deinde valẽtioribus: vt, folliculis sennæ, lapide armeno, lapide cyaneo correctis, vt in compositionibus docetur: Hamech confectione, pilulis indis, pilulis de lapide cyaneo ad scriptula quatuor, cum syrupo violato vel alio humectante. Secta basilica sinistra sanguis si niger apparet, mittatur quantum videbitur: si tenuis & clarus, mox sistatur. Correctio apud Mesuẽ in simpli. & apud Trallianum.

4 Auertentibus à cerebro & corde ad partes ignobiles, vt partium externarum fotu ex aqua calida, frictionibus, ligaturis, cucurbitulis sine scarificatu, balanis, clysteribus acribus: vt, ex lib. vna decocti thymi, epithymi fumariæ, lupuli, polypodij, sennæ, cum cassiæ, saccha. rubri ana vncia vna, olei violati vncia vna & dimidia, salis communis drachm. duabus.

5 Reliquias resoluentibus sumptis: vt, diabuglossato, diaborraginato, & valentioribus. Diamoscho dulci & amaro, Electa. de gemmis Mesuę, Electario lætificante Rasis, Elect. Conciliatoris: addito his saccharo violato: & admotis, vt epithemate cordiali ex florum borraginis & buglossi ana Ma. vno, been albi & rubri, ana drachmis duabus, caryophyll. drachma vna simul mistis: & balneo totius & ca-

pitis ex malua, althęa, viola, capitibus, & intestinis veruecum: non tamen diuturno, ne vires deiiciat.

Catarrhi curatio.

CAtarrhus rectè curabitur si antè spectes an causa, & catarrhi materia eadem remedia indicent ac requirant, vt si ambo sint vel calida, vel frigida, vel si amborum indicationes pugnant, ob id remedia postulant cõtraria, vt si catarrhi materia est calida, à frigore comprimente destillans: aut frigida à calore liquante. In hoc enim complexu pugnantium indicationum vrgentioris maior est habenda ratio, altero tamen non neglecto.

Catarrhus autem curatur sex remediorum generibus.

1 Victus ratione in calida materia refrigerante, in frigida, calfaciente. Vitenturque in illa auster, affectus animi inflammantes, cibi calidi, odores vegeti: in hac septẽtrio, somnus longior, & supino corpore. Dormiat autem in ventrem magis, vt catarrhus in nares fluat: commune vtrique ex apta corporis figura remedium.

2 Materiam apparantibus, id est, tenuãtibus crassam, initiò mitioribus, qualia sunt mel rosatum, syrup. glycyrrhizæ cum duplo aquę saluiæ, hyssopi, vel decocti pectoralis ex glycyrrhiza, vuis passis, myxis, ziziphis, & similibus compositi:

compositi: sed procedente affectu valentiùs incidentia & tenuantia vtenda, & primò mitiora: vt, syrup. de duabus radicibus. pòst efficaciora: vt, syrup. de hyssopo, de prassio: tandem syrup. de stœchade cum aqua saluiæ, hyssopi, bethonicæ, vel potiùs decocto pectorali cum ficis, passis, glycyrrhiza, adianto, præsertim si sputum promouere libet. Gal. lib. 7. & 11. Meth.

Si autē materia est lenta, & glutinosa, oxymeli simplex & cōpositum. Nam bilis flauę vacuatio est facilis: pituitæ verò præsertim crassæ & lentę etiam à ventriculo, difficilis sine incisione, & detersione: atræ bilis difficior.

3 Purgantibus materiam, calidā quidem: vt, pilulis aureis, aggregatiuis, à drachma vna ad scriptula quatuor, electario ex succo rosarum, rosato, diapruno scāmoniato, à drachmis tribus ad drachm. quatuor: frigidam verò: vt, pilulis cocciis, & de agarico: quæ etiam crassam materiam à pulmonibus vacuāt: Electario autem indo & diaphœnico ad vnciā dimidiam: quæ etiam calidam materiam vacuant, vti & phlebotomia, si corpus est robustum, pręcalidum, sanguine abundans: aut si cynanche, aut pleuritis à tali catarrho impēdet, nisi materia reuellatur per venę sectionem: aut si febris catarrho adest, quæ humores immodicè calfaciat: aliâs non facienda in catarrho sanguinis vacuatio, quia cerebrum partem exanguē & frigidam, frigidiorem reddit. Mesues in ca. de catarrho.

4 Auertẽtibus: vt, frictionibus, ligaturis extremorum, cucurbitulis in natibus, & ſpathulis errhinis ex aqua violarum, vel hordei, in calida materia, quæ nares dilatent, vt viã dẽt liberam materiæ per has effluxuræ: in frigida autem errhinis ex aqua maioranæ, ſucco foliorum & radicum betæ, decocto melanthij, & his fortiore ſucco ireos, & cyclamini: ſternutamentis etiam ad nares trahentibus: ſed amborum vſus, non eſt tutus ante coctam per quietem & medicamenta materiam, & factas totius vacuationes, quòd ambo catarrhi materiam exagitant, & motu ipſo coqui prohibent. Arculanus quoque cauterio in commiſſura coronali impoſito, materiam largã per vlcus ſemper apertum ſalubriter vacuat: Alij apertionem poſt aurem faciunt.

5 Catarrhũ ſiſtẽtibus & incraſſantibus, quãdo ſcilicet ab eo largiore: ſuffocationis periculũ impendet, aut ab eo acriore, & tenuiore excoriatio: aut ab vtroque tuſſis aſpera & inſomnia: alioqui ſiſtendus non eſt, nec materia in cerebrum partem principem regerenda. Siſtunt autem aſtrictione ſua bolus Armenia, ſpica, thus, gummi iuniperi, maſtiche: nec pectori nocent præcipuè ſpica: adhæc materiã craſſant & præter hæc etiã ſuccus glycyrrhize, ſyrup. eiuſdẽ & violarum iulep. violat9, ſaccharũ violatũ, penidia, diatragacanthum, ſyrup. papaueris, eclegma eiuſdem diacodiũ, trochiſci

trochisci bechici in ore retenti: cum aliorum quædam deuorentur & suffiantur, vt, thus, gummi iuniperi, mastiche: quædam gargarizentur: vt, syrupi cum aqua rosarum, oxalidis. cætera ex Mesue repete. Si autem tussis aspera cum insomnia, prædictis non vincitur, pilulæ de cynoglossa Mesuæ sunt dandæ, quæ ad omnes morbos catarrho succedentes valere ei dicuntur quia opiatæ sunt: sed his non vtendum, nisi affectus curatione deplorata.

6 Affectus catarrho succedentes sanantibus: vt, obstructionem ossium ethmoidum, quam decoctum lentium iuuat, & synanchen etiam impendentem gigni impedit, vt phlebotome fluentem materiam auertes.

Si autem catarrhi materia est frigida, intemperies cerebri frigida est corrigenda, sicque roborandum cerebrum, sacculis ex saluia, maiorana, milio, thure, sale: & lotione capitis ex vino aromatico, vel maluatico, addendis etiam caryophyllis, pipere, zingibere: lotione item ex lixiuio, cui plantæ capitales incoctæ fuerint: sumptis quoque Elect. diamoscho dulci & amaro, pliris arcotico, theriaca. Si autem materia est calida, frigidis vtendum syrupis, conseruis, & admotis oleis, & vnguentis frigidis.

Ophthalmiæ curatio.

OPhthalmia non vera, est intemperies oculi calida, cũ rubore exiguo sine tumore, à causa externa excitari solita: vt, fumo, sole, humorũ ex corporis motu agitatione, qua causa ablata, si corpus est purum, quiescere solet. Iuuatur autẽ multũ aëre frigido, lacte mulieris puerũ lactãtis cũ albo oui & aqua rosarũ agitato: Hæc enim humores ab oculis repellunt, & horum motum sistunt.

Aph.31.6.

Si à casu aut percusione initiũ est fluxionis, eadem adhibe: si incremẽtum, rosarum, & seminis fœnigræci decoctũ, vt rosis repellas fluentem materiam, & fixam resoluas fœnogręco: si vigor est, fœnumgręcum solum: si rubor paruus superest, ouum ad duritiem coctum, & calens admotum reliquias potenter digerit, remedium etiam vulgò probatissimum, vti & pomum putre vel coctum, & calens admotum, modò non sit adstringens.

Ophthalmia vera, est phlegmone oculi tunicæ cohærentis à sanguine, aut bile flaua proueniens: curatur autem sex remediorum generibus.

1 Victus ratione refrigerãte: vt aëre frigido natura, vel industria nostra sparsis per aream aquis, & partibus plantarum refrigerãtibus: & obscuro, quia lumen humores commouet, spiritúsque resoluit.

Vt, victu tenui, quo partes inanitæ, auidiùs quod habent humorum retineant, ne ad oculum

lum confluant. Vinum interdicitur ad vsque declinationem: tunc permittitur cum Hippocra. & Gale. lib. 6. Apho.31. quando venæ oculi sanguine crasso sunt plenæ, sine totius plenitudine: & oua, carnes, reliqua sanguinem augentia. Vt, somno per quem oculus quiescit à motu & dolore, quibus fluxio trahitur: per somnum quoque magis quieti sunt humores.

Vt fuga animi affectuum, qui humoribus inflammandis conducunt, vt cæteris refrigerãdo prohibentibus phlegmonem gigni, vel si cœpta est, augeri.

2 Fluentem sanguinem auertentibus, vt sectione venæ cephalicæ lateris eiusdem, nisi magna plenitudo priùs venam cubiti internam, aut communem secari suadeat, horis octo aut circiter interpositis. Extrahatur autẽ in iuuenæ carnoso, sanguineo, robusto, vere, largior: vt medicamento purgante, clysteribus, partium extremarum frictionibus, fotu ex aqua calida, ligaturis dolorificis, cucurbitulis, sine, vel potiùs cũ scarificatione in spathulis & brachiis summis.

3 Repellentibus fluentem materiam admotis fronti, si fluxio fit per venas & arterias extra cranium, vt ferè fit, cùm tunica hæc à pericranio producatur: qualia sunt aqua rosarum, plantaginis, solani, albumen oui, oleum rosatum, acetum, cortices granatorum,

balaustia & similia, cataplasmatis modo admota, vt vias contrahant per quas fluit materia. Si autem per venas et arterias intra cranium materia fluat, nocent hæc repellentia, cùm materiam versus neruos opticos impingunt: repellimus autem gosapio, aqua lactucæ, aut potiùs rosata imbuto, oculis superposita, ligatura deinde laxæ & comprimentis media adhibita.
Oculo autem ipsi immittimus aquam rosarum albo oui permistam: vel lac ex mamma emulgemus: colyria quoque, vel sicca, vel liquida in cote medica ex aqua rosarum, vel simili pertrita, ex corallio rubro, gummi arabico, tragacantho, pompholyge, cerussa, lotis, ne oculum morsu suo lædant. Quibus si dolor non vincitur, etiam opij, vel opiati aliquid ad sensum tactus oculi stupefaciendum additur, aut quod repellendi simul & stupefaciendi facultate pollet: vt aqua rosarum cui incoctum sit semen papaueris albi, etiam addito oui albo immissa oculo per se, vel ex mica panis eo decocto imbuta. Quæ si dolorem non leniāt, trochiscis albis Rasis ex aqua rosarum solutis vtendum, si dolor est vehementissimus, nullis cedens remediis: aliâs ne vtaris, quia cùm valenter stupefaciant, spiritus crassos reddunt, & facultatem visoriam infirmant. Ob id narcoticorum vsus semper Galeno fuit suspectus aph. 31. lib. 6, & alibi passim: pręcipuè in oculo

lo & partibus capiti vicinis frigidis natura & etiam morbo.

4 Materiam crassam apparantibus in cacochymia, syrupis granatorum, oxalidis, acetato simplici, rosato, de ribes cum aqua rosarũ, oxalidis, plantaginis.

5 Euacuantibus materiam, vt myrobalanis citreis, pilulis aureis, aggregatiuis, & electario rosato & de succo rosarum. Secta etiã vena cephalica lateris dolentis ad partem cubiti externam, non autem secto cum quibusdam ramo venæ communis inter indicem & pollicem, nisi longiùs vis auertere.

6 Reliquias materiæ ex oculo vacuãtibus: vt, decocto seminis fœnigręci, vel meliloti, ex spongia, vel linteo molli oculis admoto.

Balneum quoq; in declinatione salubre cùm humores sunt acres, authore Galeno: In principio autem noxium, quia materiam liquat, et meatus dilatat, fluxionémque hac ratione geminat. Vinum autem quale, & quantum, & quando, & in qua ophthalmiæ differentia sit salubre, vt, balneum, fomentum, venæ sectio, purgatio, pulchrè Gale. distinguitur apho. 31. lib. 6. & alibi pasim. aloës drach. vna, aquę fœniculi vncia vna, si soluatur, & oculo applicetur, ipsum roborat, reliquias siccat & absumit: sarcocolla quoque aqua rosarũ, vel potiùs lacte muliebri soluta, & oculo immissa coquit materias, & digerit: ouum quoque co- Lib. 6. Aph. 31.

quendo duratum, vt calet, oculo impositum: trochiscus etiam seu puluis citrinus.

Visionis imbecillæ curatio.

VIsionis imbecillæ causa, vel oculo est propria, in ipsóque existit, vel à partibus subiectis communicatur, in hácque curanda scopi sunt duo seruandi: prior est partis, vel totiùs affectus imbecillam visionem faciens, sanandus: vt si ventriculi consensu laboret, est illi antè prospiciẽdum deiectoriis potiùs quã vomitoriis, si purgatione opus est. Si corpus atrophia defectum, imbecillam visionem facit, vt in hecticis, nutritione instaurandũ: vt ex sanguine bono auctiore, largior fiat spiritus animalis & visorius. Alter scopus est oculi curatio per contraria causę, vt si est siccior, is cum capite humectetur lacte, lacte ebutyrato, decocto maluæ, althęæ, vel capitis, pedum, intestinorum veruecis, ídq; longo tempore: quia intemperies sicca vix etiam diuturnis auxiliis emendatur. Si ab alio oculi partium vitio est visio imbecilla, id sanandum est.

Li. 7. meth. Vitia partiũ oculi curare docet Paul. lib. 3.

Si vitium est oculo proprium, & ab humore largiore, quinque remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione tenui & siccante: vt, aëre natura partis anni, & ventorum sicco, aut industria per ignem luculentum, per suffitus aromatum, vt caryophyllorum, foliorum siccorum

corum rorifmarini,maioranæ,lauri. Vt proba cibi & potus parci coctione in vētriculo: quę fiet,fi donec cibus prior percoctus defcēderit,nouus non iniiciatur. Defcendiffe coniicies ex coctricis robore & alimento pauco, tenero,grato,concifo,contufo,prę manfo,coctu facili:non defcendiffe, ex contrariis: adhæc ructibus,grauitate ventriculi, aut morfu,aut tumore.

Huius notæ lib.1. alimētorum.

Ex crudo enim alimento vapor crudus in caput elatus oculo nocet, multò magis ex cruditate nidorulenta acer vapor.

Si ciborum natura variorum vfum paftu eodem vitabis,nifi coctu faciles primos, difficiliores fecundos fumas,vt illi fimulátque cocti erūt,viam aliis parent iam coqui in fuperiore ventriculo cœptis, in fundo percoquēdis: qui fi priores fumantur,cùm tempus longum ad coctionem fui poftulēt, exitu per pylorum prohibēt alios coctu faciles in fuperiore ventriculo iam diu percoctos & putrefcentes: ex hífque vapor multus, & natura variùs in caput effertur.

Si ante expletam famem, cibo & potu abftineas,quia victus tenuis,vt inedia, per accidēs vacuat & ficcat.

Si poft paftus ea fumas quæ vapores in caput efferri prohibent: vt, panem toftum,coriandrum toftum, vel condítū,cydoniatum,trypheram ob myrobalanos, vel quæ oculū ro-

borant, vt fœniculum: id quod ſerpentum & bufonum nos exemplum docuit. Oculorum enim aciem ex mora hyberna in cauernis imbecillam affrictu fœniculi recreāt. Rapæ etiā tota ſua ſubſtantia viſionem iuuare creduntur: & viperarum, vt opus eſt, paratarum caro: ſed aquâ cui incoquuntur, ſæpè abiectâ, ſi edatur: quo modo elephanticis curandis eſt edenda: quanquam in his aqua non ſit mutāda, & poſsint gallinæ his carnibus priùs nutritæ donec deplumentur, edi ab elephanticis, vt pòſt Matthæum Gradi feciſſe ſe Gattinaria confirmat.

Vide paſtilorū theriacorū parationē in theriacæ cōpoſitione. Lib. 2. ad Glau. & lib. 11. ſimpl.

Si denique ſomnus nec ſit diurnus, nec diuturnus: ſi quoque aluus quotidie per ſe, aut à medico adiuta deſcēdat, ne teter vapor à ſtercore in cerebrum elatus, animalem ſpiritum vitiet. Omitto quæ ſumpta aut admota coctionem iuuant, vt grana piperis, maſtiches, iuniperi integra aliquot inter epulas aut poſt eas ſumpta, catellus, aut venter puelli non facilè ſudantis foris applicatus, aut palma manus, aut ſimile aliquid.

Lib. 5. ſimp. cap. 5.

Si labor etiam corporis, aut animi nullus accedat, ſed tantùm mollis quædam deambulatio, qua cibus in fundum ventriculi tantùm deſcendat: potus etiam largior, quia fluctuationem facit, coctionem impedit.

Cauſas etiā alias coctionis imbecillæ lege in cauſis ſympt.

Eſu multo lentis, viſionem ab humiditate larga imbecillā iuuari, ſcribit Gal. li. 1. aliment.

2 Mate-

2 Materiam apparantibus: melle rosato initiò, oxymelite simplici: deinde syrup. stœchados cum aqua hyssopi, saluiæ & similibus antè iam sæpè repetitis.

3 Materiam eandem vacuantibus, primùm pilulis elephanginis cum agarico trochiscato: vel masticinis cũ eodem, vel de hiera simplici aut composita, vel pilulis lucis Mesuæ: vel pilulis sine quibus, etiamsi calida sit materia: postremò cum materia radicitùs est vacuanda, cocciis, vel fœtidis à drachma vna ad scriptula quatuor.

4 Auertentibus ad partes infernas, aut posticas, vt capitis reuersi pexu multo occipitium versus: vt, clysteribus, balanis, ligaturis, frictionibus, fomento extremorum ex decocto capitali, apophlegmatismis, errhinis, cauterio post aures, vel in commissura coronali, cuius vlcus apertum diu tenendum est: vel in collo setone (quem vocant) infixo. Cutem autem colli forcipe apprehendimus donec sensus tactus abeat: posteà acu filum aliquod crassum habente perforamus, vt in vulnere ablata acu filum maneat, quod vlcus diu apertum seruet, ac per id materiæ multæ vacuationem moliatur. Diuitibus autem quidam fili loco ablata acu, anulum aureum æqualem apertum immittunt, postea ne excidat, eius extrema adducũt, & identidem quotidie dimouent, vt dolore & attritu materiã

trahat & vacuet multã, mane & veſpere quotidie tergendo.

5 Roborantibus partem, reliquias materiæ tergentibus & reſoluẽtibus: ſumptis quidem, vt nuce moſchata (qua vna in dies mane ſumpta, viſionẽ recuperat Meſues) myrobalanis, cepulis conditis duabus bis, aut ter in hebdomada ſumptis ad roborandum, pliris arcotico, acoro vero condito, diacoro ad cochlear vnum, ſeu drach. duas, mane & veſpere hora ſomni, mithridatio, diamoſcho dulci & amaro: admotis autem oculo, vt emplaſtro Meſuę ſucco & aqua fœniculi, collyrio Meſuæ ex ſucco fœniculi in vaſe æneo per reſidentiam purgato, qui cum ſaccharo & melle & foliis auri æſtate inſoletur, ſæpè & leniter trãſuaſando, excrementoſum ſubſidens abiiciatur: vt, aqua Arculani deſtillata capitello ex fœniculo, verbena, roſis, chelidonio, ruta.

Vt, collyrio Gentilis in conſiliis, ex pompholyge vero & ſtibio lotis: quod cum aqua fœniculi mirè ſiccat oculo immiſſum.

Vt Gerardi de Salo puluere ex pica vſta cum aqua fœniculi.

Vt Serapionis liquore torrendo cadẽte ex hepate vrſi priùs in fruſta diſſecto, & interpoſito inter hæc pipere longo.

Vide Thobiam.

Vt felle gallinæ, perdicis, piſciũ plurimorum. Animalium autem rapacium, & aliorum natura calidorum: vt, leonis, canis fel acriùs:

ſuis

ſuis autem, veruecis, agni, clemétiùs: piſcium fel eſt clementiſsimum: reptilium verò & aliorum venenoſorum felle, nemo vnquam tutò vtatur. Felle autem quouis in oculum inſtillato adſit medicus: vt ſi rodendo dolet, obtundat aquâ roſarum affuſa oculo: vel oui albo, vel lacte: aut pannum lineum horum aliquo merſum applicet. Vſus autem emplaſtrorũ in oculo parùm tutus eſt, niſi ſint moderata: & frequenter eximendo, ipſorum opus explores.

Suffuſionis curatio.

HYpochymia, id eſt, ſuffuſio, & affectus in quo viſa ſuffuſorum viſis ſimilia apparẽt, remediis egent ſimilibus genere, ſed illud valentioribus. Cataracta vulgò. Gal. in fine Meth.

Vterque hic affectus proprio oculi vitio contingit, aut per conſenſum eius cum cerebro, aut ventriculo, aut parte alia: tunc parti primariò affectæ proſpiciendum, vt pituitâ ex ventriculo, apparata eſt purganda, ſi ea vapore ſuo viſioni officit: ſi bilis in ventriculo viſa vapore excitat, ea mox vomatur, ſi æſtas eſt, ac æger facilè vomit, nec pulmonicus eſt: alioqui deiicienda potiùs eſt cholagωgis: deinde oculo proſpiciendum, quibus dicemus remediis.

Si autem ſuffuſio iam adeſt, eáque iam abſoluta: acu puncto ad angulum paruum oculo

deturbetur, modò nec liquidior sit, nec tenacius oculi tunicis adhæreat, sed mediocri sit consistentia, quam oculo aliquamdiu compresso, facilè obseruabis. Si verò nondum absoluta sit, quinq; his remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione calida sicca (quia materia eius est vaporosa vel aquosa (vt aëre æstiuo, qualem arte, & igni, & suffitibus moliri oportet, si desit. Vt, victu tenui & tenuante: quin & ieiunium atque abstinentia plurimũ est huic chronico affectui salubris, vel Auicēnæ testimonio: quòd si die semel comedisse his nõ sufficit, saltem leuiùs cœnent. Vino & iusculis abstineant: in aliis quoque sumendis, admouendis, faciendis, educendis, calida sicca sunt deligenda.

2 Aquosam materiam coquentibus, vt melle rosato: & si lētor aliquis adest, oxymelite simplici, syrup. stœchados, cum duplo aquarum fœniculi, maioranæ, ad dies nouem, aut circiter: quin & sacculus lineus puluere maioranæ plenus, oculo & naribus admotus, multũ iuuat hunc affectum Auicēnæ, & practicis aliis.

3 Aquosam hanc materiam vacuantibus pilulis lucis vtrisque in id efficacibus, & cocciis à drachma vna, ad scriptula quatuor, agarico trochiscato, pilulis de agarico: pilulæ etiam tres mastichinæ, vel elephāginæ, vel de hiera, vel asseicret dormitum ituris sumendæ, sunt

salu-

ſalubres:neque munia conſueta, poſtridie impedient,vt prædictæ.

Toties autem vacuanda eſt materia hæc,donec in totum curatus ſit affectus, non ſolùm ſemel,bis,ter,quater. Auic.

Phlebotome autem raro facienda,ne per hãc cerebrum refrigeratum,aquas largiùs cumulet,ac in oculum transfundat. Auic. Gentilis.

4 Auertentibus præter dictas vacuationes: acribus clyſteribus & balanis,frictionibus,& fotibus per aquam calentem partium extremarum,& harum ligaturis dolorificis: phœnigmo quoque & cauterio in coronali, aut propè aures,aut ſetone,quem vocant, ceruicibus affixo è regione oculi affecti,& cucurbitulis,primùm leuibus, deinde cum ſcarificatu:manus ſæpè & diu clauſas ſi tenebis in lecto,vel alibi,vt largiùs ſudent,& ſudorem crebrò terſeris, omnia capitis & thoracis vitia materialia multùm iuuat.

5 Materiæ reliquias diſſoluentibus, & diſſipantibus,partim ſumptis horâ ſomni,vt cum cibi vapore vis eorum in cerebrum,& oculos rapiatur: vt, drachmis duabus confectionis humain laudatæ à Meſue capite de viſus imbecillitate: partim admotis: corpore tamen toto atque adeò capite ipſo exquiſitè vacuato. Nam hæc in oculum vapores nouos, & aquas largiores,qua vi digerunt, etiam traherent. Admouentur autem primò clementio-

ra(quo ipse oculus sensu tactus exacto prædi-
tus, paulatim etiam valentioribus remediis
assuescat) vt, fœniculi, rutæ aqua, vel succus
per residentiam purgatus: aqua ex melle de-
stillata: Hæc enim mirè terget albuginem ac
maculas oculi, & faciei. Idem præstat puluis
sacchari cādi à multis probatus. Sagapenum
quoque ad hypochyses resoluendas admotū,
efficacissimum docet Auic. cap. de sagapeno:
quod verum probabis ipsum dissoluens vi-
no granatorum, vel aquâ rosarum, fœniculi,
mellis destillati, & lacte, & albo oui cum sac-
charo cando, vt oculus sagapeno soli paula-
tim assuescat. Idem præstat Auicennæ puluis
capitum hirundinū: easdem siccat vrina pue-
ri nondum polluti cum pauco fœniculo de-
stillata, vt seruari diutiùs incorrupta possit,
nec oleat grauiter. Balsamum quoque ob eius
penuriam vsu rarum, eas etiam siccat, & ocu-
lum sanitati pristinæ restituit.
Ossis sepiæ puluis oculo immissus, aquas illas
terget. Quibus si non cedit malum, valentio-
ra sunt tentanda: vt, fella primùm mitiora,
qualia piscium, suûm, agnorum, gallinarum,
perdicis: deinde etiam acriora: vt, auium præ-
dacearum, accipitris, aquilæ, falconis, & item
viperæ & aliorū reptilium: sed hæc venenosa
cùm sint, suspecta mihi omnino sunt, nec v-
tenda censeo: etiam si tunc aquam sæpè mu-
tatam, & cum theriaca, vel alio alexiphar-
maco

maco ore contineas, ne in ventriculum aut pulmones, id venenum per magni canthi & palati foramen penetret: præsertim cùm valentia satis fel tauri, fel bouis, fel apri, nobis ad manum sint.

Hemorrhagiæ è naribus curatio.

SAnguinis per nares profluuium criticum non sistendum, nisi copia vires immodicè prosternat: non criticum autem sistitur quatur remediorum generibus.

Omnis hæmorrhagiæ curatio: lib. 5. Metho.

1 Victus ratione refrigerante, & astringente vias per quas fertur sanguis: vt, aëre in id parato per acetum & aquam rosarum, folia vitis, rubi, salicis, nymphææ, violarum. Vt cibis ex omphacio, vino granatorum, aranciorum, limonum paratis & sumptis: & his glutinosis, quales sunt, pedes & capita vituli, veruecis, & aliorum animalium: caseus recens, pinguis, opus pistorium, præsertim vbi sanguis est biliosus, & tenuis. Oua item præsertim dura, quia sanguinem paucum & crassum gignunt, præsertim parte alba: sorbilia autem & tremula largiorem & liquidiorem, præcipuè vitellis: ob hæc illis vt carnibus, hac præsente causa abstine: aqua item chalybata sanguinem astringit mista potui, & coctis in hac obsoniis: vt denique ipsa corporis & animi quiete, quod vtriusque motus humores

exagitat,ad fluendúmque concitat.

2 Auertentibus, in quibus ſpes curationi præcipua verſatur: vt, brachiorum & crurum ligaturis dolorificis, frictionibus, fotibus ex aqua calente, cucurbitulis hypochondrio è regione naris ſanguine fluentis appoſitis, & interſcapulio ſine ſcarificatione: vel, ſi opus eſt, cum ipſa: vt phlebotome in id efficaciſſima ad fluoris impetum in contraria reuocandum: ſecetur autem vena baſilica, aut cephalica, aut communis lateris eiuſdem. Timorē quoque incuſſiſſe confert, cyathis aquæ frigidæ duobus, tribus, interuallo iniectis in faciem ægri incogitantis, vel alia ratione: per eum enim calor cum ſanguine & ſpiritu ad cor reuocatur. ſed vide ne ſit epilepſiæ obnoxius, vel viribus omnibus proſtratis.

3 Sanguinem ſiſtentibus & cohibentibus
1 ſumptis vel admotis, nunc frigidis tantùm ſanguinem velut glaciantibus, & ob id ad fluendum ineptiorem reddentibus, viáſque denſantibus, & contrahentibus, per quas ſanguis fluit: vt, lactuca, portulaca, & alimentis aliis refrigerantibus: adhæc mānæ vncia vna, vel ſeſcuncia, ſyrupi roſati, oxalidis, cydoniorum, granatorum, præſertim vbi tenuior ſanguis: vel ſi is etiam inflāmatus eſt, ſyrupi omphacij, limonum, acidæ partis citri, cū duplo aquarum plantaginis, roſarum, oxalidis, ſolani, & cum ſcriptulis duobꝰ, aut drachma vna

trochiſcorum

trochiſcorum terræ lemniæ ſigillatæ, vel trochiſcorum electri: quæ etiam in nares immitti poſſunt tuſa, & frōti applicari: & præter hæc, ſi neceſſitas vrget, hyoſcyamo, opio, & opiatis recentibus: ſed à mitioribus incipiendum: & impenſè frigida capiti frigidæ parti ſed principi ne adhibe, quia ſanguinem & ſpiritum animalem glaciant ac extingunt.

2 Nunc etiam aſtringentibus, & vaſa, ſiue oribus hiantia, ſiue tunicis rariora, ſiue rupta, vel inciſa, vel eroſa vnientibus, & contrahentibus: vt, roſis, balauſtiis, gallis, malicoro, rhu: nunc emplaſticis & meatus obſtruentibus: vt, farina moletrinarū tenuiſſima, aloë, oui albo, caſeo, gypſo, muccaginibus. Nunc eſcharoticis, quæ vrendo eſcharam gignunt, quæ cruſta hiatui vaſorum eſt operculi vice: vt, calce viua, fæce vini vſta, ſed potiùs chalciti & chalcantho, & ſimiliter aſtringētibus, ſimul & vrentibus, vt ab his eſchara valentiùs hæreat, quæ ab aliis effecta promptè cadit, & aucto hiatu hæmorrhagiam maiorem, & periculoſiorem reuocat Gal. lib. 5. metho. Nunc his quæ ſanguinem ſiſtunt tota ſua ſubſtātia, ſeu proprietate occulta, & nobis ignota ante experientiam: vt, ſucco baſilici, porri, vrticæ, vel tritis ipſorū foliis in nares immiſſis (miſto tamen his impenſè calidis refrigerante aliquo, vt caphura) ſtercore aſini recente in nares cum bombace immiſſo, vel ipſius ſiccati

puluere in nares per calamum efflato: puluere item ſanguinis colũbæ, vel limacum ſimul cum teſta aſſatarum, ſimiliter efflato, aut cum oui albo ſubacto: cerebellis gallinarũ, iaſpide. Nunc ſtupefacientibus (vbi ſcilicet facultate prædictorum omnium victa, ſalus deplorata eſt) quæ ſanguinem glaciant, vt athanaſia recente, Philonis antidoto à drachma dimidia ad drachmam vnam. Hæc quoque ſomnum conciliant, & hoc etiam modo fluorem ſedãt. Refrigerantia autem & aſtringentia non ſolũ ſumenda, aut naribus ſanguine fluẽtibus immittenda: ſed frõti quoque & vertici capitis, & collo, & interſcapulio, & lũbis, & teſtibus, & hyppochondrio narem fluẽtem reſpicienti, applicanda, ex bombace aut linamentis in hæc merſis, & modicè expreſſis. Adhæc vertici ex alto torrentis modo hæc illidi, vel incidere eſt multò efficaciùs, vti & aquam è ſtillicidio in verticem illabi. Galenus autem ad hæmorrhagiam etiam arteriæ, aloën, & thus cum oui albo ſubigit, & pilis leporum molliſſimis excipit. Sunt qui per bolum armeniam, & ſanguinẽ draconis, & oui albumina, idem prȩſtant: nec vereare aloën: foris enim admota glutinat, licet ſumpta venarum ora aperiat Meſuæ: cùm nihil ſumptũ & foris admotũ vires habeat eaſdem, vt in Meſue probaui. Qua autẽ vi ſanguinẽ ſiſtat papyrus geſtata, cui ex ſanguine ipſo fluẽte inſcriptũ ſit, Cõſummatum

Gal. lib. 3. temper.

tum est, Theologis relinquo: & item bursa pastoris collo appẽsa, sed quæ genibus flexis antè sit collecta, cum oratione dominica, & salutatione angelica ter dicta, & oratione adiecta, Cõcede deus cum tuo precioso sanguine, &c. apud Nicolaüm Florentinum.

3 Causam hæmorrhagiæ auferẽtibus: vt, medicamentis cholagωgis, si biliosus & acer & mordax is fuerit: vel glutinantibus remediis, si vas apertum est: & cæteris, quæ abundè docet Gal. lib. 5. meth.

Cynanches curatio.

CYnanche nondum absoluta, si resoluenda est, sex remediorum generibus curatur, hisque statim initiò potentissimis: quia morbus acutiss. vt Aph. 4. & 24. lib. 1. & aph. 10. lib. 4.

1 Victus ratione phlegmonem augeri prohibente: hoc est, tenui & refrigerante: vt, aëre frigido: vt, vnius diei vel bidui inedia, si vires ferre poterũt: vel saltẽ solo cremore ptissanæ, vel amylo aqua hordei soluto: in potu autem aquâ hordei, iulepo rosato, vino granatorũ, vel similibus liquidis, & deglutiri facilibus. Vini autem & ouorum & carnium abstinentia, quòd hæc sanguinem augent & calfaciũt, præsertim vinum & horum vitelli.

2 Auertentibus sanguinis ad laryngem fluentis impetum, ob id phlegmonem ipsam au-

geri prohibentibus, vt phlebotome ad læpothymiam, si vires valẽt, & corpus plenum est: alioqui eam partiri est satiùs. Secatur autem Galeno primùm cephalica: deinde vbi fluxio constitit, ea quæ sub lingua est: Arabibus verò, si plenitudo magna subest, vena malleoli prima inciditur, post hanc interna, vel communis: deinde cephalica: qui ordo, vt parum efficax, sic admodum ægro molestus fuerit. Auertimus etiam purgatione, si à sanguine synceriore non sit, sed aliis humoribus largis misto: vt, succo fructuum, cum Rasi (valentibus enim medicamentis purgantibus, humores agitare prudenter metuit Auice. præsertim principiò, ne ad locum affectum largiùs fluant) vel prunorum, tamar indorum ana sescuncia cocta, in vnc. octo aquæ, ad tertię partis consumptionem, expresso scilicet huic adiecta mannæ bonæ sescuncia. Auertimus etiã clysteribus, sed ob febrim acutam clementioribus: quæ si mitior est, vt in cynanche pituitosa, & externa etiam, valentioribus. Reuellunt etiam cucurbitulæ spathulis affixæ, & brachiis priùs imis, deinde summis, si plenitudo maior adest: frictiones item valenter comprimentes manuum condylos, & earũdem & pedum fotus ex aqua calente.

Archigenes apud Aëtiũ facta mediocri sectione, partitã sanguinis vacuationem facit: damnat factam ad læpothymiam, vt per quam in hoc affectu prõptã, fluxio in pulmones ruat, & periculum maius minetur.

3 Materiam ad musculos laryngis, in quibus fit cynanche, fluentem repellentibus, & augeri cynanchen ob id prohibentibus, frigidis, &

astrin-

aſtringentibus leuiter gargarizatis, aut potiùs donec incaluerint, relictis in vltimis faucibus, quæ partem roborent, & vias contrahant, per quas affluit materia: vt, plantaginis, ſolani, lactucæ, oxalidis, roſarum, nucum viridium, mororum, granatorum, ſucco potiùs quàm aqua ex his deſtillata, vel ſyrup. granatorum, roſato, oxalidis, omphacij, vel omphacio ipſo: diacaryo, diamoro ſimplici, diacodio, aceto præſertim cum aqua ſimplici vel roſata: & his omnibus actu frigidis. Foris autem repellentia ne adhibe, quia materiam intrò ad partem inflammatam protruderent, ſed poſt principium clementer digerentia: vt, oleum chamæmeli, amygdal. dulcium: quando etiam gargariſmatis repellētibus aliquid miſcetur detergens, vt cæteris internarum partium phlegmonis: vt quæ ab his ſanies tenuis reſudat, tergeatur. Gal. lib. 6. comp. ph. p.

4 Materiam apparantibus, frigidam, vt melle roſato, oxymelite ſimplici, ſyrup. oxalidis, cum aqua abſinthij, quæ repellit, digerit, & terget ſine manifeſto calore: bilioſam verò, vt quæ ferè turget, ſtatim vacuare licet.

5 Materiam vacuantibus: vt, ſectione venæ, primùm cephalicæ dextræ, niſi ſiniſtra parte laryngis, angina magis ſæuiat: deinde vbi fluxio conſtitit, eius quæ ſub lingua eſt, quam ſi priorem ſecueris, ad partem affectam tractâ materiâ phlegmonem augebis: quanquam

rustici quidam parùm excrementosi, eam sępè solam secant, sed vix vnquam initiò cùm tardi sint ad remediorum vsum. Secanda autem omnino in angina sic vena est, etiamsi corp⁹, atque adeò caput purũ tibi videatur. Vt purgantibus materiam calidam: vt, pilulis aureis, vel polychrestis, vel electario de succo rosarum, vel myrobalanis, aut ipsarum infuso: frigidam verò pilulis de agarico, & aliis priùs dictis in pituitosis capitis affectibus.

6 Materiam laryngi impactam coquentibus & dissipantibus: partim gargarismatis ex decocto vuarum passarũ, ficuum passarũ, dactylorũ, chamęmeli, fœnigręci, croci: addito etiã melle rosato, vel diamoro cõposito: nam simplex principiò cõuenit, vt lac incremẽto: partim admotis: vt, oleo chamæmeli, liliorum, amygdalarum dulcium per se, aut cum farina se. fœnigræci, lini, vel cum nido hirundinum, si vis, priùs cocto ex vino albo: is enim tota substantia hunc affectum iuuat, vt puluis ipsarum hirundinũ, cum Auic. paratarum, & stercus humanum, & caninum ex ossibus album: vtrũque Gattinaria cum melle bono in fauces quoq; efflat, & filũ laneum purpura tinctũ, & quo postea vipera est strangulata, collo cynanchici circundatum: filum quoque multum cum cineribus, aut lixiuio coctum, & collo, vt calet, circundatum. Hæc autem omnia sunt vtenda, vbi fluxio constitit, in statu scilicet ipso,

Gal. lib. 10. simpli.

ipſo, & præcipuè in declinatione, non principio, vel incremento inflammationis. Si autem cynanche reſolui nequeat (quæ tamen curandi ratio eſt optatior) ſuppurantibus eſt coquenda: emplaſtro ex farina ſe. lini, & fœnigræci: deinde abſceſſus eſt rumpẽdus, manſo & deglutito duriore cruſto panis, vel immiſſo altiùs digito, vel, ſi cerni poteſt, ſcalpello tũcque inclinato capite, ne in pulmones ruat pus, effluere permittẽdum eſt. vlcus melle roſato, & aqua hordei tergendum: poſtremò glutinãdum, bolo armenia, ſanguine draconis, & thure. Lib. de inæqua. intem.

Tuſſis curatio.

TVſſis tot modis curatur, quot cauſas habet varias: ſi enim fit à cauſa externa, ea priùs ablata, diſpoſitio partibus reſpiratoriis ab ea cauſa impreſſa, eſt abigenda. Si verò fit per conſenſum partium ſpiritalium cum aliis primariò affectis: præſertim quæ ab illis motis mouentur, vt ventriculo, hepate, liene, & ſi gurgulio, aut caput deſtillet, primùm his eſt Paulus. ſuccurrendum: deinde ſi qua diſpoſitio partibus reſpiratoriis inhæſit, tollenda: ſi à pleuritide eſt, aut peripneumonia, per harum phlegmonarum curationem pòſt dicendam, proſpicitur: vt ſi à pure collecto in thorace, aut pulmone eſt tuſſis, curationem eius in empyemate audies; ſi à rupta in pulmone ve-

na, in ſputo ſanguinis: ſi à catarrho, is tibi antè eſt curandus, vt dixi. Si autem tuſſis eſt ob alium proprium partium ſpiritalium affectũ, (is eſt intẽperies calida, frigida, humida, ſicca vel ſola, vel cum materia) omnis per contrarium corrigenda. Si enim frigida ſola, calidis ſumptis, & admotis: vt, diamoſcho dulci, amaro, & aliis calidis, ouo ſorbili, & vino, reliquaque victus ratione calida: quæ ſi imbecilla eſt, etiam anhelitus cohibitio ſanat: pulmone, per retentam expirandam materiam fuliginoſam calfacto, & ſpiritu cohibito in omnes arctos meatus penetrãte. lib. 5. ſympt. Similiter intemperies calida frigidis, humida ſiccis, ſicca humidis curatur.

Si autem tuſſis ab intemperie cum materia calida frigida excitatur (id quod frequentiùs accidit, & ob id à Raſi tractatur) ſex remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione calidâ, ſi materia eſt frigida: frigidâ, ſi calida, vt in catarrho diximus.

2 Materiam fluere paratam apparantibus, craſſam quidem tenuantibus, & lentam incidentibus, & tergentibus: calidam verò & tenuem frigidis, craſſantibus, ſed lenientibus vias, non autem materiam pulmoni affigentibus, & inculcantibus: vt ſyrupis pectoralibus, violato & zizyphorum: ſi tamen humor calidus acer inſomniam parit, vt ſæpè fit, hora ſomni capiat ſyrup. papaueris vnc. vnam,

ſyrup.

ſyrup.violati,aut zizyphorum vnc.dimidiam cum duplo aquę violarum, vel decocti hordei, vel prunorum,tamar indorum,myxorum, zizyphorum ſe.fri.communium, vel bibat tunc aquæ frigidæ per ſe,aut ſaccharatæ, vel decocti hordei vncias quatuor, quinque, ſex: hæc enim omnia materiam calidam aut frigidam tenuem, craſſant. Si verò frigida eſt materia & craſſa,dabis ſyru.glycyrrhizę,mel roſatum etiam terſorium:ſyrupum hyſſopi terſorium magis, & ſyrup. marubij, maximè horum omnium tergentem cum duplo aquarũ ſcabioſæ, hyſſopi, praſſij, fœniculi,adiantorum, vel decocti horum ſimplicium & glycyrrhizæ, & dactylorũ: quod etiam per ſe(dulce enim eſt) manè calens dari poteſt.

3 Purgantibus materiam: calidam quidem, caſſia,mãna,electario roſato Meſuę,E. de ſucco roſarum,diapruno ſcãmoniato,pilulis aureis,vel polychreſtis à drachma vna ad ſcript. quatuor:ſed ſcãmoniata & ſimiliter valentia vitabis, aëre & ægri natura calidiore. frigidam verò pilulis cocciis, de agarico: quibus ſumptis nocte,domi poſtridie manendum eſt: non item ſi hora ſomni maſtichinas, elephanginas,ex agarico trochiſcato,ex hiera ſimplici aut compoſita ſumpſeris.Cùm autem ægrè hæc purgatoria à pulmonibus vacuent,Auic. & Raſis in hoc affectu purgationibus abſtinent, ob diſtantiam pulmonis, & aſperarum

arteriarum ab inteſtinis, & negatam viarum communitatem: purgãdo autem à capite fluxuram materiam commodant.

4 Auertentibus prędictis purgantibus & errhinis, & cæteris eiuſdem claſſis remediis, priùs ſæpè declaratis.

5 Materiam pulmonibus conceptam, expui facilem reddentibus (in quo ſtudio curationis pars eſt præcipua) calidam quidem & tenuem pulmonibus immerſam craſſantibus, vt efflatione expellatur, nõ autem tuſſim ob tenuitatem eludat, nec diſſiliat: talia ſunt eclegmata quædam lenta: vt, de papauere, & diacodion, ſaccharum violatum, iulep. & ſyrupus violatus, tragacanthum. E. dia tragacanthi, decoctum hordei ſaccharatum: quæ cochleari ſumpta in fauces, paulatim deglutiuntur, vt portio eius quædam in aſperam arteriam deerret, vti nobis edentibus & bibentibus cibi & potus portio tenuior eodem transfertur: vel potiùs inſpiratu violento in aſperas arterias trahantur, & aliquanto pòſt tuſſi reiiciantur: foris autem thorax oleo violato inungendus: ſi autem frigida eſt materia, ſumat eclegma ſanum & expertum, vel ex pulmone vulpis ſcriptum à Meſue in curatione phthiſis, mirum in pulmone roborando: ſyrupum glycyrrhizæ: ſumat autem ſæpè, vt priùs cochleario per ſe, vel cum decocto vuarum paſſarum, ficuum, glycyrrhizæ, & aliorum pulmonariorum:

Gal. lib. vſus partium.

rum:

rum: sumat item penidia ℥. diairis Nicolai ad ciceris magnitudinem. Foris autem illinat oleum amygdalarum dulcium per se, aut etiam cum butyro recenti non salso, & croco pauco, vel etiam oleo, & muccagine se. lini, fœnigræci, maluæ, althææ.

6 Materiam reliquam digerentibus, vt trochiscis, & suffitibus Rasis à Matthæo Gradi experti.

Asthmatis curatio.

Asthma, id est, anhelatio à pituita crassa trachæas arterias obstruẽte (Nã quę à sanguine fit angustia, & inde spirandi difficultas, in sputo sanguinis: quę à peripneumonia, in capite de ipsa: quæ ab vlcere pulmonis, in capite de phthisi: quæ à luxatis intrò spinæ spõdylis, capite de gibbositate dicetur) curatur sex remediorum generibus: si autem crisin per hæmorrhagiam à naribus præsignat, non curatur, quia cum crisi cessat.

1 Vict⁹ ratiõe calida sicca: vt, aëre: vt cibo, carnibus scilicet tostis vel assis, nõ pinguib⁹ neq; neruosis: vt, potu ĩ pastu qdẽ parco, post past⁹ autẽ nullo, etiã si vehemẽter sititur ob cordis calorẽ minùs q̃ exigit, refrigeratũ. Pot⁹ enim tũc vẽtriculo distenso diaphragma premit, & respirãdi auget difficultatẽ: potest tamẽ bibere vbi cib⁹ prior vẽtriculũ iã egress⁹ est. potest verò etiã priùs os potu lauare, & gargarizare;

& liquoris ſputum promouentis aliquid in aſperas arterias inſpiratu trahere.

2 Materiam in cerebro, pulmone, vel partibus aliis transmittentibus collectam, apparantibus: calfacientibus, humectantibus, incidentibus, tenuantibus, tergentibus. Ne verò calidis multum initiò vtere, quia tenui reſoluto, craſſum expuitioni ineptum relinquunt. ne etiam in hoc affectu chronico iiſdem continenter vtere: quia quibus remediis natura aſſueſcit, ea contemnit, quòd ab aſſuetis nō fiat paſſio. Adhæc quāuis hæc medicamenta qualitatibus manifeſtis conueniant: diuerſam tamen habent proprietatem occultam, quâ hæc illis corporibus, illa aliis magis conueniant & conferant. Sunt enim medicamentis cum corporibus totius ſubſtantię proprietates, & familiares, & repugnantes, quæ ſola experientia noſcūtur. Cōueniunt igitur ſyrupi glycyrrhizæ, hyſſopi, praſſij, & his valētiores, de duabus, & de quinque radicibus: oxymeli itē ſimplex, cōpoſitum, & valentiùs ſcilliticum cum duplo aquarum hyſſopi, fœniculi, vel decocti radicis helenij, vuarum paſſarū, dactylorum, adiantorum & cæterorum thoracicorum.

Gal. in ſimpl. paſſim.

3 Materiam ſi multa eſt, purgantibus (ſi enim tam pauca eſt, vt per ſputa excerni poſſit, purgatione non opus eſt) vt, agarico trochiſcato, pilulis ex agarico Meſuæ (is enim cerebrū, thoracem, pulmones, tacito conſenſu mirè

purgat)

purgat)pilulis cocciis pituitam à cerebro vacuantibus per se à drachma vna ad script. quatuor, vel ipsarum, & pilularum ex agarico, aut agarici trochiscati ana script. duobus, vel ∈. indo ad semunciam, vel expresso drach. duarum agarici, cum salis gemmæ, & zingiberis ana scriptulo vno, decem horis infusarum in aquæ hyssopi, & scabiosæ quantitate sufficienti, addendo ∈. indi drachmas duas, syrupi glycyrrhizę vnciam vnã. Vt tamen à pulmonibus tandem attrahant purgatoria, in pilulis sunt efficaciora, vt quæ morâ in ventriculo longâ à remotis partibus attrahunt. Conueniunt & asthmati à catarrho pilulæ aromaticæ, de hiera simplici, vel composita, cum agarico semper, vt omnium simul dentur scriptula quatuor, quarto aut sexto quoque die, horâ somni. Potest etiam elleborus & colocynthis, aut potiùs hiera diacolocynthidos his tandem exhiberi, parata multum materia, vt faciliùs vacuetur. Sæpè autem repetenda purgatio est ob morbi longitudinem, modò ne purges dum velut in pulmone feruet, & exundat sursum materia per quosdã paroxysmos & sæpè certis periodis repetentes.

Accessionis enim tempore medicamento purgante materiam non agitabis, ne largiùs in pulmones fluat, & suffocet, sed blandè sputum tunc prouocabis, aut per cucurbitulas, paulò supra renum situm affixas, & recto corpore

reuellès materiam ad arteriæ asperæ trũ cum confertim ruentem, & suffocationis periculum afferentem.

4 Auertẽtibus remediis: vt, errhinis, apophlegmatismis, causticis, & cæteris antè in catarrho & tussi descriptis.

5 Sputa promouentibus, hoc est, thoracẽ roborantibus, arterias asperas dilatantibus, & incidentibus: hisq; vel simplicibus: vt, glycyrrhiza, vuis passis, ficis siccis, myxis zizyphis, adiantis, hyssopo, scabiosa, rad. helenij, aristolochiæ rotundæ, foliis, & semine vrticę, & cæteris dulcibus, nitrosis, salsis, amaris, acribus: vel cõpositis ex his, & similib⁹ syrupis, electariis, eclegmatis: quale ex brassica & ex pulmone vulpis factũ, ab omnibus scriptoribus celebratur, ꝓprietate pulmones iuuare, vti pulueris ericij syluestris drachmæ duę sæpè sumptę. Radix quoque ari cruda, vel potiùs elixa, aut sub cineribus assata, trita, & syrupis thoracicis mista, sputũ efficacissimè promouet: si ei⁹, exempli gratia, semuncia cum eclegmatis de pino: & de pulmone vulpis, ana drachmas sex, cum syrup. glycyrrhizæ misceantur: cui addũt quidã vuas passas purgatas, ficus, dactylos, penidia, hyssopum, adiantũ. Foris autem corpus linatur oleo amygdal. dulcium, butyro recenti, cum pauco croci, & linteis asperis molliusculè fricetur, vt per poros apertos aliquid materiæ exhalet.

6 Siccan-

6 Siccantibus & diſſipantibus materiæ reliquias ſuffitu cum thure, ſulphure purgato, & etiam arſenico: quod mirũ in id Gentilis prædicat, etiam ſi ſit deleterium, & ob id vix vtendum, niſi ritè caſtigetur: ſumptis etiam theriaca, mythridatio, diamoſcho dulci & amaro, pliris arcotico, & ſimilibus.

Pleuritidis curatio.

PLeuritis vera, & reſolui, & ſputis perpurgari apta, curatur ſex remediorum generibus: phlegmonem augeri prohibentibus, & quod eius iam eſt genitum reſoluentibus.

1 Victus ratione ad quartum vſque diem tenui, ſi vires ferre poſſunt, vt potione ptiſſanę, vel ptiſſana tota, aut colata, ſeu aqua hordei, & hordeato curioſè cocto, vt voluit Hipp. deinde ad ſeptimũ vſque pane loto, vt ſalis & fermenti calor tollatur, & ex aqua alia percocto, portione butyri & ſacchari exigua, ad ſaporis gratiã adiecta: poſt diem ſeptimũ, amygdalatũ panis, aut hordeũ, ex iure pulli coctũ. Vini autem loco bibat decoctum hordei, vel aquam ſaccharatam. Vinum autem nunquam ante declinationem: quòd ſi vires nimis collabuntur, paulò pleniore victu vtendum eſt: vt, pullorũ, vel aliarũ carnium contuſo cum mica panis, vel expreſſo, vel conſummato, quod vocant, id eſt, carnibus per ſe, aut cũ pauca a-

Lib. 1. de rat. victus acutorum.

qua in phiala vitrea coctis in vase alio aquam feruentem habente. Vinum autem ob consuetudinem, aut virium imbecillitatem dare si cogaris, sit imbecillum, dulce, aut aqua saccharata dilutũ: nisi in hepate, aut liene sit phlegmone, aut saltem obstructio, quam dulcia omnia excitant, & geminant.

Dormiat æger in partem affectam, vt maiore ipsius calore sic quæsito, phlegmones materia largior resoluatur, & indolentior sit decubitus. Aluus sit facilis, nõ tamen fluat, animi affectus tollantur, & cætera phlegmonem augere potentia.

2 Auertentibus materiam incrementũ phlegmones facturam: vt, sectione venæ cubiti internæ lateris eiusdem: aut si non apparet, communis: sed presso tunc cephalicæ ramo, vt ex sola interna vacuetur, pro viriũ robore (quas alioqui morbus acutus, sæua symptωmata, victus tenuis deiiciunt) ætate, morbi magnitudine, ad coloris vsque mutationem: vt lib. 2. victus rat. acutorum docent Hipp. Gal.

Auertunt etiam cucurbitulæ inguinibus affixæ, & hypochondriis: frictiones, & ligaturæ, & fotus calidi artuum, & balani, clysteres, sed clementes: quòd pleuritidi fluor alui sæpè superuenit, idemque periculosus.

Apho. 16. lib. 6.

Gal. aph. 33. 6 3 Materiam apparantibus crassam (tenuis enim biliosa præsertim, à qua pleuritis frequẽtiùs fit: quia ferè turget, mox est vacuanda) & tho-

thoraci familiaribus,& ſputum facilè redden tibus,calidam quidem vt ſyrup.violato,zizyphorum cum duplo aquæ hordei,vel aquæ coctæ & ſaccharatæ:ſyrupi autem acetati quanquam eadem prçſtant,thoraci tamen nocent: ſyrup.intybi,roſarum, cydoniorum, hepatici magis ſunt quàm thoracici.Lactuca autem & portulaca valenter refrigerando, ſputum prohibent. Vtêris etiam decocto violarum, zizyphorum,myxorum, hordei, cum ſyrup. glycyrrhizæ, zizyphorum poſt tertium aut quartum diem:frigidam verò dictis in tuſſi & aſthmate.

2 Materiam parti inflammatæ affixam vacuãtibus,vt dicta phlebotome ad coloris ſanguinis mutationem,vt medicamento purgan te,ſi materia ad ventrem repat:purgante autem non valenter,nec aſtringendo, ſed tantùm leniendo:Vitanda igitur ſcammoniata, licet Gal.lib. 2.rat. victus acutorum, hieram quæ colocynthidẽ recipit,propinet,& Hipp. ibidem elleborum,& peplium valentia medicamenta,quòd illorum ætate clementia nondum erant inuenta,qualia ſunt caſſia, ad ſeſcunciam cum decocto thoracico ſumpta. Vitandæ etiam myrobalani citreę,licet ſint cho lagωgæ;quia immoderatiùs aſtringunt. Eadẽ ratione rhabarbarum hîc damnat Arcul.rhabarbari tamen drachmæ duæ vel tres,cũ pauca ſpica minutim conciſa infuſæ, aut potiùs

noſtro more ſine ſpica, horis decem vel duodecim in aqua violarum, & ſcabioſæ, & valenter expreſſæ cum caſſiæ recentis drach. quinque vel ſex: vel cum mannæ bonæ vnc. vna, tutò potantur diuitibus. vel mannæ vnc. duæ vel tres, diſſoluantur decocto thoracico, additis quinque vel ſex drach. ſyrup. violati & glycyrrhizæ.

5 Sputum materiæ pleuritidem committentis, & in pulmones exudantis, facile & fluidũ reddentibus aliis atque aliis, per varia eius phlegmones tempora: vt, ſyrupo violato, & zizyphorum ad quartum circiter diem: deinde ſyrup. violati vnc. vni miſceatur ſemuncia ſyrup. glycyrrhizæ: ſemper eò magis augendi quò propior eſt ſtatus, violato interim proportione diminuto, cum aquæ ſaccharatę, aut decocti hordei vnc. tribus.

Ore etiam retenta, ſputum promouent: ſaccharum album, ſaccharum candum, & violatum, iulep. violatum, pilulæ albæ hypoglottides, diatragacanthum per ſe, aut iulepo violato exceptum: diabugloſſatum quoq; ad cordis robur. His ad diem quartum perfectis ſyrup. glycyrrhizæ per ſe, vel eclegma de pino. Si autem febris eſt vehemens, minùs calidis vtendum eſt. Foris quoque ad quartum vſque diem illinitur ceratum ex cera & oleo violato, & amygdalarum dulciũ, poſtea ex amygdalino ſolo, vel chamæmelino.

6 Mate-

6 Materiam reliquam digerentibus: admotis linimentis, vnguentis, cataplasmatis, emplastris: fotu item per spongiam ex decocto chamæmeli, meliloti, furfuris: vel per vesicam eodem decocto plenam, aut frixo cum pauco vino, milio, & furfure. Qui fotus initiò adhibiti, si materia est tantùm flatulenta, flatibus resolutis dolorem sedant. Si autem est vera pleuritis, materia largiore tracta, eam augẽt: ob id initiò, vel non tentandus, vel minimùm diu hic fotus, & primùm colli, aliquanto pòst partis dolentis. Hipp.&Gal. lib.2. rat. victꝰ acutorũ.

Olea fuerint idonea, amygdal. dulciũ, & chamæmelinũ, & cataplasma ex farina aut muccagine, se. lini, fœnigræci, maluæ, althææ, & radicum, floribus chamæmeli, meliloti.

Si autem pleuritis suppuretur, eadem olea cũ butyro recenti, & adipe gallinaceo coctionẽ promouent. Tussis frequens abscessum rumpet, & vociferatio, & vomitꝰ, & sternutamẽtum, & vehemẽs corporis concussio, & tulacha herba. Aqua deinde saccharata, vel hordei decoctum vlcus tergent: si febris autẽ est remissior, etiam hydromeli, vel aqua ex melle destillata, & decoctum cicerum rubrorum. Ah.8.& 15.5.

Vlcus denique glutinabunt, bolus armenia, terra lemnia, ad script. vnũ, & cętera in phthisi dicenda.

Si autem pleuritis notha est, cucurbitulis, & phœnigmon excitantibus, foras magis tra-

hatur, coquatur, rumpatur, tergeatur, glutinetur.

Peripneumoniæ curatio.

PEripneumonia, remediis propè iisdem, quibus pleuritis curatur: quæ autem vtrique curandæ sunt propria, abundè docet Auicennas.

Sputi sanguinis curatio.

SPutum sanguinis tussi reiecti, curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione refrigerãte, siccante, astringente: vt, aëre, inspersis humi herbis, aqua rosarum, aceto, rosis, santalis, caphura, iisdémq; odoratis ab ægro.

Vt cibo tenui, potiùs quàm multo, ad biduũ aut triduum: sed præterea emplastico & glutinoso: vt, cremore ptissanæ, lacte cocto cum amylo, aut farina hordei: inspersis vtriq; malorum punicorum granis, panibus azymis, piscibus glutinosis: vt, anguilla, cyprino, tinca, extremitatibúsque animalium, & partibus aliis neruosis, cartilaginosis, pinguibus, caseo recenti nõ salso (nam vetus calet) quæ sanguinẽ crassant, & ora vasorũ illitu suo obturent. Lẽtes quoque, lac acidum, milium, panicum, oryza, quatenus siccant & astringunt huic affectui sunt salubria, & quæ etiam refrigerant: vt, lactuca, plantago, cucurbita, portulaca, etiam

tiam trita, & ore retenta. Aqua ferrata, aut chalibata per ſe, aut cum iulep. roſato. aut (ſi vires ſunt imbecillæ, & vini ſemper conſueti cupiditas) vino auſtero, craſſo: alioqui abſtinendum vino eſt. Ex eadem aqua omnia eius alimenta coquenda. Vt, quiete corporis & animi, & ſilentio, & ſomno fluxus omnes cohibente, tamen intrò ſanguinem trahit: ob id parcior & tardior ineatur.

2 Auertentibus ſanguinem à vena aperta, vel rupta, vt ſecta cubiti vena interna miſſo ſanguine frequente, vt tertia quaq; hora, vel quoties neceſſe eſt: ſed pauco, ſi iam multus eſt reiectus: ſi verò paucus, & æger plethoricus eſt: etiam paulò largiore, ex vena poplitis, aut malleoli, vt, menſibus in muliere prouocatis: vt, cucurbitulis coxæ, & natibus, & inguinibus affixis: vt, partium infernarum, & manuum frictionibus, ligaturis dolorificis, fotibus ex aqua calida: nam calor & dolor attrahunt.

3 Sanguinem æquantibus, & ad humorum 4. ipſum conſtituentium proportionem iuſtam reducentibus. Vt victu tenuiore, & parum nutriente, ſi ſanguis ipſe eſt largior: ſi biliosus eſt & acer, ac mordax, ſyrupo vtendum roſato, ex oxalidis ſucco, ex omphacio, ex ſucco granatorum, cydoniorum, myrteo, cũ duplo aquarum oxalidis, plantaginis, roſarum, portulacæ, ſolani. Quæ omnia bilis vim ob-

tundant,& ſimul aſtringendo fluoré ſanguinis cohibeant. Deinde bilis vacuanda non ſcammoniatis, ſed aſtringendo cholagωgis, vt myrobalanorum citrearum drachma vna, & dimidia, cum ſemuncia ſyrupi violati, vel roſati, vel earũdem vncia dimidia, aquis prædictis infundenda, & cum caſſiæ vncia vna, vel ſemuncia, vel rhabarbari drachma vna & dimidia, cum Meſue.

Si pituita aquoſa, miſtis melle roſato, & ſyrupo roſato cum aqua bethonicę, & abſinthij etiam aſtringẽte, parata, vacuetur myrobalanis cepulis, vel rhabarbaro, vel turbith, ſiue zingibere: cum hôc enim pituitam craſſam vacuat, ſine eodem aquoſam & tenuem.

4 Glutinantibus vlcus, aut oris hiatum contrahentibus, & ob id ſanguinem ſiſtentibus, ſtatim cùm ad ægrum accedis, adhibendis, ne ſanguis immodicè fluat: vt, portulaca manſa, & ore retenta: Hæmatitæ lapidis aureo vno ſumpto: corallo albo, vſto potiùs quã rubro: cornu cerui vſto, à drachma vna ad ſeſquidrach. bolo armenia, terra lemnia ſigillata, ad drachm. vnam hora ſomni: balauſtiis, malicorio, ſeminibus myrtorum. Nam vlcus glutinant, fluxũ aſtringunt, catarrhum tenuẽ craſſant & obtundũt. Tragacanthum autem, gũmi arabicum, maſtiche, ſuo lentore glutinãt, & vaſis hiatum opplent. Compoſita idẽ pręſtantia ſunt, trochiſci ex terra ſigillata, troch.

Raſis 4. continentia.

ex

ex electro, ex ſpodio ad drachm. vnam cum ſyrup. vel aquis aſtringentibus.
Antidotus Philonis, vel hac mitior athanaſia Nicolai, primis quatuor diebus etiam efficaciter ſumuntur contra catarrhum tenuem: & vt frigore ſuo, partes ſanguine fluentes contrahat. In idem ſanguis hirci non concretus propritate ſua valet Auic. & centaurium magnum eidem & Conciliatori, & Dioſcoridi, à drach. vna, ad drachmas duas. Differentia 360.
Syrupi quoque, roſatus, cydoniorum, myrtinus, granatorũ, ribes per ſe, vel cum aquis roſarum, portulacæ, & ſimilibus: vel etiam cum drachma vna, nunc cornu cerui, nunc lapidis hæmatitæ, nunc trochiſcorum prædictorum, ne vni aſſueſcat natura.
Hæc verò etiam ſuppreſſo fluxu continuanda, ne repetat: Eclegma quoq; ex ſacchari roſati, tragacanthi ana vnc. vna, boli armeniæ, cornu cerui, balauſtij, gũmi arabici, ana drachma vna: exceptis ſyrup violato: glutinat. Illinatur, foris thorax, oleo chamæmeli, vel amygdalarum dulcium, potiùs quàm roſato, myrtino, cum aqua ſcabioſæ, potiùs quàm ſolani, vel portulacæ, ne hæc aſtringendo ſanguinem intrò compellant, & ſputum ſanguinis redintegrent.
5 Symptωmata, præcipuè ſanguinis in pulmone & arteriis aſperis concretionem corrigentibus: vt, oxycrato, oxymelite ſimplici,

composito, scillitico ad vncias duas, cum aqua oxalidis, si tussis abest: si verò adsit, aceto eam prouocante abstinendum est.
Theriaces quoque drachma vna & dimidia cum aqua hyssopi, & scabiosæ, vel diacurcumæ drach. duæ, vel coaguli leporis script. vnũ per se, vel drach. dimidia cum aqua hyssopi & scabiosæ. Si tussis quoque molesta adsit, curetur vt dictum in catarrho & tussi.

Phthiseωs curatio.

PHthisis, id est vlcerosa pulmonum dispositio, curatur (si curabilis est) quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione, si febrem & emaciationẽ spectes, refrigerante, humectante: si vlcus caussam mali, calida sicca. Sit igitur calido, frigido temperata, sed siccior vlceris gratia, nisi indicatio à febre præpolleat, & minùs siccãtia exhiberi cogat: tamen à causa præsente, vlcere scilicet sumpta indicatio magnarum est virium, ob id Galen. phthisicos mittebat Thabias, vbi aër erat siccior, & sanabantur. (Lib. 5. Meth.) Cibi autem sint coctu faciles, quòd calor natiuus phthisico est imbecillus: sint item boni, & multi alimenti, vt corpus emaciatum instaurent: sed liquidi & tenues: vt vias phthisicorum ob siccitatem contractas, faciliùs subeant, & penetrent: ob febrim quoque refrigerent nonnihil, & ob vlceris saniem, deter-

geant,

geant,& ob ſolutionem continui, glutinent. Quas dotes omnes habet lac:facilè enim coquitur,ac omnium quæ alimenti gratia ſumimus,lac,butyro & caſeo multum nutrit:optimum optimi eſt ſucci: ſero caſei & butyri liquidum eſt,ſubfrigidum eſt:vt, cap. 29. lib. 5. ſimpl. terget ſapore dulci butyroſæ ſubſtãtię, & acrimonia ſeri: glutinat caſeo,& eodem,ac butyro eſt emplaſticum.Lac autem aſininum & caprinum frigidum magis & tergens: quia ſeroſius.ouinum autem & vaccinum, pleniùs nutrit,& valentiùs glutinat, quia butyroſius & caſeoſius: muliebre autem ad omnia ſimul eſt præſtantiſſimum. In ſingulis autem prædictis lactis differentiis,potes ſingulas eius facultates augere,aut minuere idonea victus ratione ipſius animalis: vt, lactuca, portulaca, cichorio nutritum,refrigerans magis lac habet:fœniculo,hyſſopo,adianto, hordeo, terget magis:rubi,lentiſci, ſalicis, vitium foliis, glutinat potentiùs, &c. à Gal. ſcripta, lib.7. metho.de lacte aſinino,& lib.3.alimen.& 1. ſanitatis tuendæ.Sumatur autem mane ieiunis, horis tribus,aut quatuor ante cibũ,vnc. quatuor primùm:quas ſi rectè confecerit,poſtridie quinque,ſex vncias,& ſic diebus cõſequentibus auctum,ſi benè cõcoquat, vſque ad lib. vnã. Sumat autem ex mãmilla,aut minimùm diu extra propria conceptacula moratũ(illic enim vt ſanguis & ſemen, promptiſſimè cor-

Serum variis etiã ſubſtantiis conſtat.

rumpitur)per ſe, aut cū pauco melle, vel ſaccharo, & ſale, ne in ventriculo aceſcat. à lacte hauſto, non dormiat, ne corrumpat, nec corpus exerceat motu aut frictione, ne crudū lac in corpus trahat.

Salubria etiam ſunt iura multum ſucculenta, ex carnibus caporū, phaſianorum, perdicum, cum amygdalis, glycyrrhiza, ſeminibus frigidis, bolo armenia, ſaccharo roſato. Ex hiſque & ſimilib⁹, velut buccella, aut marcipanes, & ſimilia, parua mole multum nutrientia. Cicera etiam ex iure prædicto multum cocta, ſunt multi nutrimenti, & ob lentorem diuturni, crancri fluuiatiles, limaces, teſtudines, & ex limacibus aqua capitello deſtillata.

Potus ſit præditus iiſdē facultatibus, quibus eſt cibus: vt, vinum album tenue, nō vaporoſum: quidam potu ſolius lactis ſunt perſanati, vt teſtatur Raſis lib. 4. continentis, quod erit præſtantius, ſi chalybs, aut ferrum candens in eo fuerit extinctum. Cætera ſumenda, admouenda, facienda, educenda, eodem ſpectant, quò aër, cibus, potus.

2 Cauſam phthiſis abigentibus, quæ ſi eſt catarrhus, curetur, vt diximus: ſi vas ruptum curetur, vt in ſputo ſanguinis habes: ſi humor in pulmonibus erodens, apparetur & vacuetur.

3 Vlcus pulmonis tergentibus dulcibus, & amaris: vt, ſyrupo glycyrrhizæ, hyſſopi, praſ-

ſij,

ſiij, melle roſato cum aqua ſcabioſæ dupla, vel adianti, fœniculi, hyſſopi, vel decocto pectorali: ſi verò febris vrget, cum decocto violarum glycyrrhizæ, ſe. frigidorum cõmunium, myxorum, detur ſyrup. violatus, roſatus, mel roſatum, aqua ſaccharata, vel parùm mellita, decoctum cicerum rubrorum: lac cum ſaccharo violato.

4 Vlcus carne implentibus, & glutinantibus, quæ duo naturæ ſunt opera, ſi ipſius impedimenta tergendo ſordem, & ſiccando ſaniem ſuſtuleris: maximè vſu crebro ſacchari roſati, ſed pauci: hoc enim terget ſaccharo, & roſarum amarâ ſubſtantiâ, ſaccharo nutrit, roſis refrigerat, & glutinat. Cùm igitur id vnum omnia complectatur, quibus eget hic affectus, non abs re Raſis, & Auicennas plurimos phthiſicos ſacchari roſati vſu perſanatos affirmant: id quod ſi recens eſt, acrimoniæ particeps eſt, eâque potentiùs terget. Si verò glutinatione magis opus eſt, quia ſputum adhuc cruentum eſt, non purulentum, vetus dabitur cum bolo armenia, vel ſanguine draconis: quorum aſtrictione, ſi materia pulmoni affigitur, ſumatur ſyrup. glycyrrhizæ, vel hyſſopi cum decocto pectorali, aqua ſcabioſæ, & ſimilibus.

Sunt prẹterea quẹ phthiſi proſunt totius ſubſtantiæ proprietate: vt, pulmo vulpis, & ericij ſiccatus & pulueratus, & ex pulmone vulpis,

Conciliator. eclegma Auic. liquidum. Quibusdam etiã catarrhosis animalibus, & inde phthisi multùm obnoxiis, herba quędam est cognita, hominibus ignorata: cuius vsu vlcus in pulmone ouis glutinatum inuenit Auenzoar: sunt enim, vt idem ex Hermete scribit, plantis & metallicis corporibus facultates, quas si homo cognitas haberet, ea faceret, quæ magicorum putantur.

Quibusdam Bipennella putatur.

Aph. 14. 5. 5 Symptωmata corrigentibus: vt, alui fluorem, ob coctricis & retentricis ventriculi, & aliarum partium facultatis imbecillitatem: vt, puluere à Rasi descripto, & diarhodo Abbatis, ventriculum, hepar, & alias partes malè nutritas roborante. Emaciationẽ verò etiam phthiseωs symptωma corrigunt, aqua carniũ, iura prædicta. Si verò phthisis omnino est insanabilis, vel non tractanda, vel blandè, & callus per siccantia excitandus est, quod mulieri furnariæ phthisicæ dicit accidisse Matthæus Gradi: inspirato enim sæpè furni aëre sicco, vulcus occaluit, vixitque postea annos viginti octo.

Palpitationis cordis curatio.

Cap. 1. lib. 5. Loc. aff. Cordis palpitatio, seu tremor, quinq; præsidiorum generibus ex Auic. & Rasi curatur.

1 Victus ratione, si à causa est calida, refrigerãte (vt aëre alterato frigidis odoribus, oxycrato,

crato, rosis, aqua rosarum, caphura: addito vino odorifero pauco, aut moscho, aut ambra aut alio calente, vt frigida ad cor promptiùs penetrent.) A causa verò frigida: calfaciente, vt, aëre alterato, roremarino, maiorana, origano, ambra, moscho, & similiter calidis odoramentis. Aëris enim ratio præcipua est habenda, vt qui inspiratus ad cor mox penetret, citoque iuuet, vel noceat.

Cibi quoque in calida refrigerentur, oxalide, aceto, omphacio, succo aranciorum, citrorum, limonum Auicennæ laudatorum in febribus acutis. Vitetur vinum præsertim generosum, & vaporosum: si imbecillo est ob consuetudinem vtendum, diluatur aqua, decocto hordei, vel alio refrigerante, aut bibat decoctum coriandri præparati, cum iulep. violato, aut rosato. Similiter cæteris sumendis, admouendis, educendis, faciendis priùs sæpè dictis, contra causam pugnandum est.

2 Materiã apparantibus, & tenuãtibus crassam: calidam quidem, frigidis: frigidam verò calidis: sed ambobus moderatis ne cor pars princeps, & vitę fons, ab immoderatè tam calidis quàm frigidis in contrariam intẽperiem præcipitetur. Sed in calidâ, frigidis aromata quædam calida (vt dixi) miscenda: quæ frigidorum aditum sibi densando præcludentium vim ad cor ipsum deducant, nisi magnum sit cordis incendium, vt in causo. Tunc enim so-

lis frigidis pugnādum, quales trochiſci de caphura Raſis in tremore cordis: alioqui crocus, & pauca quædam aromata cum Auice. & Meſue illis ſunt miſcenda.

Materiam igitur craſſam, calidam tenuando apparāt: ſyrup. violatus, intybi, ex ſucco oxalidis, ribes, acetoſus: &, ſi valētiùs refrigerandum, ſyrup. maximè cardiaci, ex ſucco acido limonum, aut potiùs citrorum, cum aqua roſarum, portulacæ, lactucæ, intybi, ſolani, plantaginis: quibus ſe multos curaſſe affirmat Matthæus Gradi. Frigidam verò & pituitoſam incîdunt, tenuant, tergent, mel roſatum, oxymeli ſimplex, compoſitum, ſcilliticum: & ſi valentioribus eſt opus, ſyrup. de duabus vel quinque radicibus cum aqua betonicæ, ſcabioſæ, meliſſophylli, quæ ſanguinem cordis, humore melancholico expurgat. Eodem pertinent ſyrup. pectorales, glycyrrhizę, hyſſopi, praſſij: ſyrupus quoque de thymo, epithymo, de pomis à Meſue ſcriptus in melancholia: ſyrup. fumariæ cum aquis bugloſſi vtriuſque, fumariæ, ſcolopendrij, quod vt prædicta, efficax eſt ad purgandos humores melancholicos & aduſtos.

3 Vacuantibus materiam, calidam quidem, rhabarbaro à drachma vna ad ſeſqui drach. puluerato: infuſo autem à drach. duabus ad drachmas tres, in aqua intybi: bilem quoque vacuant myrobalani citreæ: additis vbique

etiam

etiam cordialibus, ne cordi noxa inferatur: ob quam ſcammoniata ſunt vitãda. Frigidam verò materiam, præſertim pituitoſam vacuabis diaphœnico, electario indo, myrobalanis, cepulis, agarico etiam cordiali Auic. Si autem materiam melancholicam ſumus vacuaturi, confectio Hamech, Meſuæ pilulæ ex lapide cyaneo, pilulæ Indæ dentur. Vena quoq; baſilica ſecetur, dextra quidem ſi palpitatio à ſanguine eſt: ſiniſtra verò, ſi à vapore ſpirituoſo largiore in ventriculo cordis ſiniſtro: ſi autem palpitatio vrget multum, vacuamus nondum apparatam materiam. Lib. de viribus cordis. Gal. & Aui

4 Materiam à corde ad partes ignobiles auertẽtibus, prçſertim dum ſymptωmata ipſius vrgent: vt, ſecta vena melleoli, frictionibus, & ligaturis dolorificis partium extremarum, clyſteribus, cucurbitulis.

5 Cor ipſum roborantibus, & intemperiem ipſius corrigentibus, etiam per dicta omnia auxilia miſcẽdis: calidam quidem frigidis: frigidam verò calidis, & iis vel ſumptis, vel admotis: ſumantur verò ſimplicia in frigida: vt, bugloſſus, zedaria, doronicum, meliſſophyllon, citri cortices & ſemen, moſchus, ambra, caryophylla: Compoſita, diabugloſſatum, diaborraginatum, Є. de gemmis, diambra, diamoſchon dulce & amarũ Meſuæ. Є. Conciliatoris differentia 196. confectio de hyacintho Auic. regibus & principibus dicata.

Admoueantur autem medio thoraci epithemata ex lib. vna aquarum melissophylli, buglos. vtriusque, Є. rosati aromatici vnc. vna, cum cinamomo, caryophyll. nuce moschata, & aliis simul calefactis cum panno lineo. ex iisdē pulueratis moscho, ambra, ligno aloës, been vtroque, corallio omni, fragmentis cordialibus, floribus buglossi, melissophylli, sacculi ex panno conchiliato consuti & calfacti, medio quoque thoraci applicentur. Ex iisdem pulueribus cum ladano, & cera, pomum odoretur cōtinenter. In calida verò causa sumantur diarhodon Abbatis Nicolai, & cōmune Mesuæ, Є. trium santalorum, saccharum rosatum, & violatum, trochisci caphuræ Mesuæ: aut si magna est caliditas, Rasis sine croco. Simplicia item, spodiū, caphura, rosæ, violæ, acetum, corallia, santala, margaritæ, mirè cardiaca omnia. Admoueantur autem epithemata ex prædictis, cum aquis rosarum, violarum, plantaginis, oxalidis: pomum quoque aut sacculi ex iisdem. Si autem tremulus iste motus cordis à veneno est, aut vermibus, postea tractabitur.

Syncopes curatio.

SI syncope adest, spirituum in partibus externis paucorum resolutio prohibenda est aqua frigida, aut rosata, faciei & aliis partibus nudis inspersa: nisi syncope sit à causa frigida,

da,

da, vel ab alui fluore, quem frigida materias intrò comprimens augeret.
Vbi autem syncope est ab æstu, aut febris incendio resolutis spiritibus, saluberrimum est aquâ frigidâ, aut rosatâ per se, vel cum aceto faciem rigare, & spiritus nutrire odoribus bonis, nisi syncope est à præfocatione ex vtero. Tunc enim grauiter olentia, sed ori stomachi grata, naribus sunt adhibẽda. Spiritus autem non solis odoribus bonis, & vino aromatico instaurãdi sunt: sed etiam ouis sorbilibus, carnibus bonis, & ex his aqua, aut iure intritis, contusis, concretis, analepticis. Aeger item à syncope, hoc est, virium omnium lapsu præsente est reuocandus, & spiritus intrò cõculcati foras sunt euocãdi frictionibus partium extremarum, ligaturis dolorificis, vellendo nasum, auriculas, pilos: sternutatoriis, cucurbitulis in coxis, & spathulis: si autem syncope est, ob magnam spirituum larga vacuatione inanitorùm penuriam, frictionibus, & dictis nunc remediis abstinendum: quietique æger permittendus, hausto vino, & odoribus admotis.
Syncopes curationem singulis causis debitam, ex Gal. lib. 1. ad Glauc. & lib. meth. 12 repete.

Choleræ morbi acuti curatio.

CHolera morbus est cùm vomitu, & deiectione biliosa deiiciuntur tanto sæpè impetu, vt inanito simul spiritu multo vires languea nt, & tremor cordis, ac syncope sępè succedant, & mors: ob id morbis acutis adnumeratur Hippocrati. Curatur autem remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione varia in affectu incipiente, & procedente, & ob symptomata succedẽtia. Affectu incipiente, sit aër calido frigido temperatus, parùm luminosus: nam lumen & calor humores exagitat, & spiritus resoluit: tenebræ cõtrà sedãt, & quietos reddunt: frigus verò quanquam spiritũ resolui prohibet, quia tamen materias intrò ad ventriculum & intestina ex ipsius corporis habitu protrudit, noxium est. Odoribus bonis spiritus nutriantur & instaurentur. Cibus detur paucus, coctu facilis, si virium prostratio impendet. Si autem oppressio tantùm & aggrauatio, cibo abstineatur. Ventriculus autem ad vomendum & deiiciendum effusus, ante cibum est roborandus, admotis, si materia frigida & pituitosa est, calidis: vt, oleo de spica, mentæ, absinthij, mastichini, nardini, vel vnguentis, ex iisdem oleis & puluere mentæ, absinthij, mastiches, spicæ nardi, caryophyllorum cinamomi, cardamomi, galangæ, nucis moschatæ, xylaloës, & pauca cera, vel fotibus ex iisdem in vino rubro austero incoctis: si calida, frigidis: vt, oleo

oleo violato, rosato, cydoniorum, myrteo & puluere rosarũ, violarum, santalorũ, corallij, balaustiorum, malicorij: factis ex his linimentis, vnguentis, fotibus pro varia ægri gratia. Sumptis quoque roboratur, in frigida quidẽ calidis: vt, syrup. de menta, miua cydoniorum aromatica, syrup. cydoniorum cum aromatibus Mesuæ, syrup. de corticibus citri grato & cardiaco, ob id idoneo, si etiam adest syncope. In calida verò frigidis: ut, syrup. & iulepo rosato, de ribes, de granatis, de limonibus, de acida citri parte, datis à duobus aut tribus cochlearibus ad quatuor, & non multò pòst cibo coctu facili, & grato, etiam si parùm affectui conueniat: vt, aqua carnium perdicis, vituli, agni: quæ quomodo sit facienda, docet Auic. Detur etiam vua pensilis siccata: si appetitur contusum, oua sorbilia cum succo limonum, aranciorum in calida: cum cinamomo autem, cardamomo, pauco vino puro, in frigida. Odor quoque pullorum tostorum, & aliorum ita conditorum instaurat vires, ac appetentiam excitat. Potus sit: in frigida, vinum generosum, odoriferũ: id enim omnium celerrimè vires instaurat, præsertim si syncope adsit: in calida autem, vinum granatorum. Vitentur autem quæ causas has augere possunt, & animi affectus, qui materias intrò trahunt: vt, mœror, timor, cura.

2 Materiam in ventrem receptam vacuan-

tibus, vomitu, aut potiùs deiectione, vtro natura repet. vomitum igitur iuuabis sola aqua tepida: vt quę nec materiam nouam attrahat, neque repertam foueat, sed tẽperet & vacuet. Remedio est eadem ventriculo à bile flaua in ipsum ruente oppresso, vel roso: in vtroque autem affectu per se detur, non cum oleo aliquo, vt quod vẽtriculũ & intestinum relaxet. Potes aquæ tepidæ miscere syrupũ acetosum ad saporis gratiam, non ad incidẽdum, aut tenuandum, quòd materia in hoc affectu nõ sit crassa, lenta: aqua saccharata, aut decoctum hordei, aquæ loco propinari potest. His tamen astringentia non miscenda (nisi virium cadentium imbecillitas id suaderet) quia materiam ventriculo cõtumaciùs affigunt. Cùm verò aqua sit flatulenta, illi incoque vel misce cumini semunciam, vel circiter, aut nitri ʒ.ij. Ea autem ad vomitum quàm ad nutrimẽtum multò largior est bibenda, vt eâ copia retentrix grauata expultricẽ mox stimulet. Si autẽ materię ad sedem feruntur, eas iuuamus, si vires valent, cassia, vel mãna, vel rhabarbaro in substantia, vel decocto myrobalanorum: non autem valentiore, quòd materiæ ad fluendum sunt paratæ. Si verò vires sint imbecillæ, sunt firmandæ: pòst humores abundantes famliari ipsis medicamento purgandi.

3 Materiam à toto corpore in vẽtriculum & intestina ruentem apparãtibus, & vacuantibus,

bus,ſi aquoſa aut bilioſa:ſi autem corrupta & maligna turgeat, ſine apparatu vacuãtibus:ſi benigna eſt,in contrarium auertẽtibus (quibus etiam vtendum eſt,vbi ventrem nimium fatigat aquoſa aut bilioſa) vt, balneo ad cutim trahente, ligaturis dolorificis, frictionibus. Venter etiam inferior per ſumpta & admota aſtringẽtia,& refrigerantia,ſi calida eſt materia,roborandus,& viæ claudẽdæ,ne tam promptè fluxionem recipiant:præſertim vbi pro copiæ ratione iam præceſſit vacuatio.

4 Symptωmata in hoc affectu ſæuiſſima corrigentibus: vt,ſitim,aqua hordei,iulepo roſato,ſucco,& ſyrupo granatorum: vt ſpaſmum ex inanitione,litu,vel fotu,vel balneo, ex oleo violato,ſi cauſa eſt calida:liliaceo,ſi frigida,& cæteris in ſpaſmo dictis: vt, vomitũ immoderatum ſiſtentibus, cucurbitula ad fundum ventriculi affixa,vel cataplaſmate ex pane,vino rub.aſtringẽte,& puluere maſtiches, cinamomi, abſinthij, mentæ, caryophyllorum: vel ſi cauſa eſt calida,aceto,aut vino granatorum,puluere malicorij,balauſtij,& ſimilium frigidorum aſtringentium.

I*mbecillitatis ventriculi curatio.*

IMbecillitas ventriculi curationẽ propriam non requirit,ſed ceſſat,morbo, eius cauſa, profligato. Nullum enim ſymptωma, quâ ſymptωma eſt,aliquid indicat. Si enim ventri-

culus eſt imbecillus à tumore præter naturã, curato tumore, imbecillitas, tumoris ſymptoma ceſſat: eodem modo in aliis eius affectibus, quos dolor & imbecillitas ſequuntur. Quæ verò imbecillitas ventriculi à magno aut longo morbo reualeſcentibus adeſt, ea roborantibus qualitate, tum manifeſta, tum occulta corrigenda eſt. Si enim imbecillus eſt ventriculus ab intemperie calida, per refrigerantia curatur, & contrà: ſimiliter in aliis intemperaturis, tam ſimplicibus quàm compoſitis: tam ſolis quàm cum materia eſt faciendum. Non autem ſemper in ventriculo imbecillo vtendum calidis, ſiccis, aſtringentibus: quem errorem præceptoribus ſuis appingit Gal. lib. 7. Meth.

Lib. 7. Meth.

Si imbecillus eſt ventriculus, ab intemperie frigida humida ex cruditate, coctioni proſpiciatur exercitatione, ſomno, taciturnitate, & ſilentio: & admotis calorificis ſiccãtibus: ſed in primis ſumptis: alimentis quidem delicatis, coctu facilibus parùm humidis: medicamentis verò materiam apparantibus, incidendo, tenuãdo, tergendo: deinde vacuantibus vomitu, aut potiùs deiectione. Similiter à morbo reualeſcentibus, ſtomachus laxior, frigidior curatur ſyrup. ſtomachicis, quorum præſtantiſsimi ſunt, ſyrup. abſinthij, Ro. etiã hepar roborans ſyrup. ſeu miua cydoniorum aromatica, ſyrup. mentæ, cum dupla aqua mentæ

mentæ, & absinthij præcipuè, vel fœniculi, betonicę cum E. rosato Gabrielis apud Mesuen, E. diaromaton Mesuę, galanga puluerata cum vino albo sumpta, vel in pilulas cum syrup. mentæ, vel simili, formata, per horam vnam ante cibum, & diagalanga secreto quibusdam remedio, præsertim ad flatus ipsius resoluendos: E. ex xylaloë, zingiberis conditi radice vna manè sumpta, vel theriacæ, aut mithridatij drachma vna semel in septimana, granis piperis 6.7.8. integris (ne puluerata ad hepar rapiantur: quòd ferè calidum est, quibus ventriculus est frigidior) horâ ante cibum dimidiâ deuoratis. Corallium etiam probatur, præsertim cùm imbecillus est ventriculus ab intemperie calida: quia ipsum est frigidum: & tunica interior ventriculi gallinarum, quam vt vẽtrem mergi, & struthiocameli damnabis cum Galen. Per admota quoque ventriculus est firmandus, & dolor sedãdus: in frigida quidem causa, per calida: vt, oleum de spica, menta, absinthio, mastiche: vt, vnguenta, vel cerata, vel emplastra: ex iisdem oleis, cera & aromatib⁹ stomachicis: vt, nucẽ moschatam, xylaloẽn, caryophylla, galãgam, mastichen, mentam, absinthium: forma remediorum, sæpè mutata, ne vni assuefacta natura eius vires contemnat, ab eóque nihil patiatur. Ob id etiam foueri potest ventriculus paulò antè pastus, spongia imbuta vino, aro-

matico, cui incocta sint mentæ, absinthij, schœnanti ana Ma. vnus, cinamomi, ciperi, calami aromatici ana drachmæ duæ, mastiches, nucis moschatæ, ana drach. vna. Post hunc verò fotum poris ab eo apertis, salubriter prædictis oleis partem illines. Bõbax quoque benè carptus, eodem vino aromatite mersus & siccatus: deinde pulueribus prædictorum aromatum fartus, in epithema ventriculi, formâ scuti cõsutum, tectum, ligatum imponatur: vel ex iisdem sacculi.

Gal. lib. I. Simpl. cap. 5. Pueri quoque carnosi non facilè sudantis vẽter admotus, calore suo coctionem potenter adiuuat, & catulus pinguis, & palma manus, si carnosa est: decubitus quibusdam probatur principiò in latus dextrum, vt ad fundum vẽtriculi carnosius, & ob id calidius, & ad coquendum valentiùs, alimentum descendat: deinde in sinistrum, vt hepar ventriculum amplectatur, & suo calore ipsius coctionem iuuet: postremò absoluta coctione, rursus in dextrum: vt tum per pylorũ fundo insertum os ventriculi infernum chylus excernatur in ecphysin, & tenuia intestina distribuẽdus per venas mesaraïcas in hepar. Quibus tamen hepar calidius, salubre non est primò in dextrũ cubare, nec diu, nisi consueuerint. Si verò causa mali calida est, sumãtur frigida hæc: syrup. cydoniorum, rosatus, ex succo oxalidis, de ribes cum duplo aquæ rosarum, plantaginis, oxalidis:

xalidis: diarhodon Abbatis, aut commune, E. trium santalorum, conserua rosarum, saccharum rosatum, caro cydoniorum. Sumātur autem horis tribus ante pastus: quæ omnia preter oxalidem, astringendo quoque laxam à calore partem roborant. Admouenda autem oleum rosatum, cydoniorum, myrteum per se, vel cum rosis, balaustiis, malicoriis, santalis, spondio, corallio: forma linimenti, vel alia. Caue autem ne ventriculum partem naturâ frigidã, immodicè refrigeres, & sic vim eius coctricem prosternas. Quãuis enim ventriculi intemperies calida & frigida, æquè citò curentur, vtraque per sibi contraria: nõ tamẽ æquè tutò: tutiùs enim calefacis quàm refrigeras. Si imbecillus est ventriculus ab intemperie sicca, curatur vti febris hectica humectantibus: vt, lacte, balneo ex decocto maluæ, violæ nigræ, lactucæ, capitibus, & intestinis verueců, vino imbecillo, fuluo, diluto, herbis humectantibus. Gal. lib. 7. Meth.

Doloris ventriculi curatio.

DOlor ventriculi magnâ curâ, præcipuóque studio placandus, quòd is actionem habet chylosin, seu alimenti in chylum mutationem toti corpori communem, seu quo chylo in sanguinem mutato, partes corporis omnes nutriũtur. Fit autem hic dolor, vt alius quiuis ab alteratione subita, aut solutione

cõtinui. Alteratio ipsa intemperiem facit calidam aut frigidam, (nam duæ reliquæ vix per se sunt dolorificæ) aut solam, aut cum materia. Si intemperies est cum materia, curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione contraria ipsi materiæ: vt, calidâ, aromatis &c. in frigidâ, frigidâ, vt vino granatorum &c. in calidâ, vt paulò antè fusiùs diximus.

2 Sedantibus dolorem statim vtendis, quòd ventriculus sensu est tactus exacto præditus: præsertim ore suo: qualia sunt quæ causam ipsam, hoc est, materiam dolorificam ventriculo expellunt vomitu, aut deiectione: si verò altiùs in ventriculi tunicas sit recepta materia, antè apparãda est incidentibus, tenuantibus, tergẽtibus, quàm vacuari possit: ac interea vt sedetur dolor, adhibe anodyna, quæ temperatè calida sunt, & ferè humida, partẽque relaxant, materiæ aliquid digerunt, tensionem minuunt: vt, fotus cum impleta vesica, vel cum spongia imbuta decocto chamæmeli, meliloti, se. lini, fœniculi: vel linimentũ, ex oleo lini, chamęmeli, anethi: vel vnguentum, ceratum, emplastrum, simili materia cõstans: vt, farina se. lini, fœniculi, radice althææ. Cyathi etiam duo, aut tres, seu vnciæ tres vel quatuor & dimidia decocti chamæmeli potu mirè iuuant.

Lib. 7. Meth.

Lib. 5. simpli. cap. 18.

Quæ si vincantur, & vires dolor prosternit,

stupe-

ſtupefacientibus ſumptis, vt opiatis zazanea Meſuæ ad drachmas duas, vel athanaſia Nicolai à drachma vna, ad ſeſquidra. vel Philonio Romano, Auic. valentiſſimo à ſemidr. ad drachmam vnam. Illa enim ſomnum conciliant, per quem vires inſtaurantur, nec dolor ſentitur. virtute autem forti adhuc dentur, imbecilla, ne dentur: quia reliquum calorem extinguerent.

3 Materiam parantibus, calidam quidem refrigerantibus, & ſi affluit in ventriculum bilis, etiam aſtringentibus: vt, ſyrup. ex ſucco oxalidis, acetato, roſato, granatorum, cichorij, intybi, violato cum aquis oxalidis, roſarũ plantaginis, ſolani, cichorij, intybi. Frigidam verò & pituitoſam) qualis plurima eſſe conſueuit) melle roſato, oxymel. ſimpl. vel (ſi valentiore opus eſt) compoſito, & ſcillite cum aqua betonicæ, ſaluiæ, maioranæ: ſyrup. autem & aqua abſinthij pontici, pituitam affigit tenaciùs ventriculo: bilem verò indidem deturbat: abſinthium vulgare, vtrunque humorem potenter deturbat: ſed malum eſt ſtomacho: quia minimum aſtringit, vti & ſeriphium. Melancholicam denique ſyrup. thymi, epithymi, fumariæ cum aquis fumariæ, ſcolopendrij datis ad dies octo. Si à ſanguinis copia dolet ventriculus, venâ baſilicâ dextrâ ſectâ ſanguis mittatur quantum indicationes ſuadent.

Gal.lib.7. Meth.& lib. 10.c.ph.p. & lib.6.ſanit.

4 Materiam vacuantibus,ſed clementibus, & quorum vis hepar non tranſcendat: vt, hiera picra bilem & pituitam à vẽtriculo,& venis meſaraïcis, ac ſima hepatis tantùm purgante: non autem ſcammoniatis, & aliis trahentibus etiam à remotis partibus: vt, turbith,agarico. Hieræ loco,præſertim vbi ventriculi intemperatura eſt calidior,caſsia,mãna, cum pauco rhabarbaro, myrobalani citreæ vſurpentur.

Aph.4.lib.4.

Vomitus quoque ex aqua tepida, bilem flauam ſurſum ad os ventriculi repentem vacuat. Quibus ſi malum non vincitur, etiam diaphœnico vtendum,cuius vis attractrix hepar quoque non ſuperat, licet ſcammonium, & turbith recipiat,ſed quorum vis lentore & aſtrictione dactylorum,amygdalorum, penidiorum,& aliorum cohibetur. Eadem ratione tutum eſt diacydonium ſcammoniatum, in quo vis calidorum carne cydonia obtunditur. Idem præſtant pilulæ ex hiera ſimplici & compoſita,elephanginæ,maſtichinæ Conciliatoris.

5 Intemperiem abigentibus,calidam frigidis,& contrà,tam ſumptis,quàm admotis dictis capite ſuperiori. Si verò vẽtriculus dolet à flatibus,ſi qua ipſos materia fouet, apparanda & vacuanda: deinde flatus diſſoluendi, primùm clementioribus: vt, temperatè calidis, vt chamæmelo,meliloto: deinde valentioribus:

bus: vt, baccis lauri, alliis: vt Gal. lib. 7, &. 12. Metho. aniſo, cumino, galanga cum vino aromatite, aut cretico dulci, ſeu maluatico, vel diacumino, diagalanga, dianiſo, & valentiore his confectione ex baccis lauri.

Phlegmones ventriculi curatio.

PHlegmone ventriculi curatur vt phlegmone pulmonis, & phrenitis: principiò ſcilicet repellentibus & auertentibus materiam: deinde additis etiam digerentibus: in ſtatu his propè ſolis. aſtringentia enim & partem roborantia reſoluentibus ſemper miſcenda in ventriculo, vt hepate, ob actionis eius neceſsitatem. Si reſolui non poteſt, quod tamen eſt longè optatiùs, coquentibus eſt ſuppuranda: & vlcus, vbi abſceſſus erupit, tergendum, ſiccandum, carne implendum, cicatrice tegendum, remediis quæ docent Raſis, Auic. & alij.

Lib. 7. &. 11. Meth.

Lib. de inæquali intemperie.

Singultus curatio.

SIngultus curationem recipit variam pro cauſa varia. Si enim eſt à cauſa externa (id quod raro accidit) vt aëris calidi aut frigidi occurſu: hac ablata, & ægro in aërem contrarium tranſlato, facilè ceſſat: ſi verò iam diſpoſitionem reliquit, ea contrariis quoque oppugnanda ſumptis & admotis. Si verò fit à materia in ventriculo corrupta, aut cibo craſ-

Aph 13. & 39. 6.

siore:si sursum repat,& æger facilè vomat,vomitu expellatur:si ad fundum ventriculi, clysteribus leniẽtibus,aut etiã purgantibus medicamentis,cassia,manna,hieræ mellitæ vnc. vna,diaphœnico à drach.trib⁹ ad drach.quatuor vacuetur:deinde vẽtriculus roboretur, partim admotis oleis, mentæ, absinthij, mastiches,& vnguentis,ceratis,emplastris, reliquísque dictis in ventriculi imbecillitate,partim sumptis:vt aromatico rosato,caryophyllato,zingibere condîto,& aliis priùs dictis.Si fit à sensu tactus ventriculi exquisitiore,vel re aliqua mordaci:vt, acribus,cæpo, allio, porro,sinapi, pipere, zingibere:hæc vacuentur deiectione,aut vomitu ex aqua dulci,vel hordei tepida,largiore quidem quam potus gratiâ,non tamẽ tam copiosa, vt mox vomitum moueat:aliquandiu enim retenta, meliùs purgabit ventriculum:postea ventriculus roborandus saccharo rosato,violato,iulepo rosato,violato,diarhodo & cæteris tam sumptis, quàm admotis,in ventriculi imbecillitate descriptis.Si à flatibus est(vt plurimũ fit) decoctũ mentæ & cumini,& aliorum Rasi scriptorum,ad vnc.quatuor sumptũ,est salubre : adhæc semen anisi,cumini,castorium, baccę lauri,dianisum,diacyminum,diagalãga,elect. de baccis lauri cũ vino bono sumpta. Cucurbitula quoque ventriculo, vel etiam vmbilico admota,miraculi modò affect⁹ flatulẽtos vẽ-

tris

tris inferioris de repentè mitigat, aut tollit. Somno etiam longiore coquat venter materiam flatulentam: decoctum quoque chamæmeli, meliloti, anethi, pulegij, calaminthes, origani, abrotoni, se. ameos, fœniculi, baccarũ lauri in vino albo, vel aqua. & pauco vini albi odoriferi flatus potenter dissipat, si spongia hoc imbuta decocto, aut vesica eodẽ semine plena vẽtriculo admoueatur: illitus etiam ex oleo chamæmeli, liliorum, de spica, & ex his cum aliis, vnguenta cerata, emplastra: filum quoque cum cineribus frixum, linteo inuolutum vtiliter admouetur, vel ipsi cineres per se frixi in scutella ex lixio vel vino aromatico, vel potiùs aqua vitæ super carbones, ne flammam concipiat: Balneo quoque si vires valẽt, & ieiuni sint, multùm iuuantur. Sternutatio quoque & cohibitus anhelitus, quia cor calidiùs efficit & vicinas partes suppressis in ipso fumidis excrementis, coquit, aut dissipat flatus singultum excitãtes: id quod etiam vulgò fieri videas. Si ab hepatis phlegmone est, illa priùs curanda. Si autem singultus est à materia in ventriculo contenta, curatur quinque remediorum generibus.

Lib. 14. Meth.

Gal. aph. 22. lib. 5. & aph. 17. lib. 7.

1 Victus ratione contraria ipsi materiæ.

2 Apparantibus materiam: pituitosam melle rosato, syrup. de duabus radicibus, cum aquis suprà scriptis. Melancholicam denique syrup. de pomis, thymo, epithymo, cum aqua

ſcolopendrij, fumariæ, & cæteris. Si autem bilis eſt, vt pituita tenuis, promptè vacuatur, niſi altiùs in tunicas ventriculi infarcta ſint: tūc
Lib.7.Meth. ſequere Galenum.

3 Materiam ſic paratam vacuantibus, ſed clementibus, & quorum vis hepar non tranſcendat capite ſuperiori ſcriptis.

4 Remediis materiam reliquam ventriculo tenaciùs affixā excutientibus: vt, vomitu, ſternutamento Hippocrati lib.6. Aph.13. clamore, ſaltu, equitatione in equo ſuccuſſatore: aqua etiam faciei clam & repentè inflicta: quia timorem efficit, quo calor intrò retractus coquit & diſſipat. Parum autem probandus eſt
Aph. 21. li. 5. potus largior aquæ frigidæ, niſi æſtate media, iuuene benè carnoſo, in aſſueto, in cauſa calida: quamuis etiam vt tetanum, ſic frigidā cauſam diſſoluere poſſit. Syrup. de papauere datur ad cochlearia duo interdū deploratis ad obtundēdū ventriculi ſenſum, vel ſemen papaueris albi tuſum cum aqua lactucæ, vel eius ſeminis, & ſe. lactucæ, & ſe. hyoſcyami albi decoctum. Quæ leuia, ſi non ſufficiunt, philonium Romanum ſumatur, quod partim frigidis ſimplicibus ſtupefacit, partim calidis reſoluit.

5 Intemperiem ab humore relictam à calido, calidam, à frigido, frigidam tollentibus cōtrariis: ſi ſicca eſt, iuſculis inſtaurātibus, & nutriendo humectātibus: illitu quoq; ventriculi,

culi, & spondylorum ei propinquorum, ex oleo violato, vel amygdal. dulcium.

Appetentiæ immoderatæ curatio.

APpetentia immoderata, vel est ab inanitione, qualis ex longo morbo reualescentibus ferè aduenit: quibus cibo pauco, & frequenti, sed coctu facili opus est, nec pingui. Nam multus, quia non coquitur, corrumpitur: pinguia, vt iura, carnes, quia vêtriculum laxant, nauseam potiùs excitant, & prosternunt appetentiam illam immoderatam. Si à ventriculi imbecillitate, curetur vt dictum est. Si ob hepatis calorem vehementiùs distribuentem: pòst, qua ratione curatur, dicetur. Si ob humorem melancholicum à liene ad os ventriculi largiùs transmissum, qui os ventriculi immodicè contrahat & exugat, dicetur in affectibus lienis. Si à lumbricis omnia vixdum deuorata depascentibus excitetur: audies in affectu hoc intestinorum. Si à pituita multa frigida, acida, ventriculum, ac præsertim ipsius os infestante, curatur quinque remediorum generibus.

Aph. 7. 2.

Gal. lib. 4. vsus partiũ.

Gal. Aph. 20. 2.

1 Victus ratione calida, sicca, omnibus pituitosis affectibus communi, præter quàm quòd acria: vt, cæpæ, allia, porra, sinapi, & acida, pituitæ incidendæ, tenuãdç, tergendæ prosunt: sed appetentiam excitant, ob id in hoc affectu fugienda: aliis tamen pituitosis sunt salubria.

2 Materiam apparantibus, sæpè dictis.

3 Phlegmagogis, frequenter etiam antè scriptis.

4 Materiæ reliquias resoluentibus etiam sæpè anteà descriptis: vt, famem thorexis, id est, meri potio soluit Hippocrati. Vinum autem generosum post cibos pingues largiùs imperat Gal. ad fluctuationem & vomitum. Auicc. verò idem vinum ante cibum propinat, vt materiam coquat.

Aph. 21. lib. 2.

Gentilis sic Galeno conciliat Auic.

5 Appetitum prosternentibus, vt ventriculi corpus laxum reddentibus, qualia sunt pinguia iura, & cibaria omnia: vt, oryza cum pinguibus cocta. Si autem ab intemperie calida ventriculi, alimenta corrumpantur, coctu difficilia offerantur: vt, castaneæ, bubula, suilla, panis silignites, cremor alicæ, & similia. Cùm autem calor appetentiam prosternat, non debet hæc causa recenseri inter eas quæ appetentiam caninam excitant.

Gal. initio alimentorum & lib. 7. meth.

Gal. lib. 4. morborum & simpl.

Doloris hepatis curatio.

DOlor hepatis sedatur, vt ventriculi & aliarum partium dolor, per remedia causæ dolorificæ contraria, mistis semper quæ partis robur conseruent: quòd hepar, vt ventriculus actionem toti corpori communem habet. Si igitur dolet ab intẽperie sola, hæc contrariis corrigitur, tutiùs tamen frigida per calida, quàm contrà. Si cum materia est, vt in phle-

Lib. 11. meth.

phlegmone, ſcirrho, obſtructione, per remedia ſingulis his affectibus dicata, pòſt dicenda.

Phlegmones hepatis curatio.

HEpatis phlegmone diligenter curanda, ob principis ipſius partis actionem toti corpori communem: cauendúmque ne intempeſtiuè & immodicè refrigerando, aut reſoluendo, aut copia humorum largiore in ſcirrhum abeat hæc phlegmone: id quod ſex auxiliorum generibus prouiderimus.

1 Victus ratione tenui & refrigerante, & ita ſanguinem ad fluẽdum ineptiorem reddente. vt, aëre frigido naturâ, vel noſtrâ induſtriâ, cremore hordei, vel iuſculis cum pane loto, fugâ vini, carnium, ouorum, & cæterorũ ſanguinem augentium, & calefacientium.

2 Materiam ad hepar fluere paratam, & malum aucturam reuellentibus, vt ſecta interna vel cõmuni vena dextra miſſo ſanguine quãtum vires ferre poſſunt, ac morbi cauſa, & magnitudo poſtulat: vt ligaturis, frictionibus, cucurbitulis in artus ipſos impactis.

3 Frigidis ſtypticis repellentibus materiam ad hepar fluentem, & fluxuram prohibẽtibus aſtrictis hepatis poris, & meatibus anguſtis: ſed mitioribus vtendum, ne viis hepatis contractis obſtructionem in eo excites, & ne immoderatiùs refrigerando ex phlegmone ſcir-

rhum efficias, morbum, aut insanabilem, aut sanatu difficilem: ne item saniem ex phlegmone hepatis, vt pleuræ & aliarum partium internarum resudantem & modicè tergendam vacuari prohibeas, & in hepar regeras: ne denique bilem flauam ita compingas, & folliculi fellis stomachorum orificia sic contrahas, vt bilis in folliculum recipi nequeat. Sint igitur cleměter frigida, & styptica: hisq; misceantur quæ modicè aperiunt & tergent: siue sumantur, vt syrup. rosatus ex hepatica, ex eupatorio vero, ex succo oxalidis, cydoniorum cum aqua solani, intybi, oxalidis, foliorum & radicum plantaginis, quæ refrigerat, siccat, astringit sanguinis profluuia, & si quid aduratur, refrigerat, addita aqua cichorij, adianti albi, quæ etiã aperit & terget: siue admoueantur, vt, litus ex oleo rosato, & cydoniorũ: vt, fotus ex aqua rosarũ, plantagis, solani cum linteo: vt sacculi ex tribus santalis, malicorio, balaustiis, rosis tritis, additis caphuræ granis quatuor, aut sex, si valentiori remedio est opus.

Gal.lib.6. simpl.

Si autem sanguis est pituitosus, sumědum est mel rosatum, cum syrup. rosato & aqua absinthij: admouendáque cum dictis frigidis calida: vt, absinthium, schœnanthum, mastiche: siue fotus est faciendus, his coctis aut destillatis: siue sacculi ex his parùm tritis: siue litus ex oleo absinthij, mastichino.

4 Mate-

4 Materiam coquentibus mistam, additis tamen semper astringentibus ad partis principis robur seruandum: vt, syrup. rosato, ex succo oxalidis, de ribes. Si pituita adest, mel detur rosatum, oxymeli simplex, syru. de duabus & quinque radicibus: præsertim si phlegmone erit in gibba hepatis, & cocta iam sit, & corpus reliquum purum: si melãcholia, syrup. fumariæ, & de pomis simplex.

5 Materiam illam vacuantibus clementer: per deiectionem, si phlegmone simam hepatis partem obsidet: vel si gibbam, mouentibus vrinam, si pauca est vtrobiq; materia: si enim multa, etiam per intestina est suspecta purgatio Galeno. Cassia igitur, manna, & rhabarbari infusum bilem (si abundat) vacuãdo sunt salubria, quia non trahunt à longinquo, nec materias exagitando ad fluendum incitant. Lib.13.meth.

6 Reliquias materiæ digerentibus, mistis tamen stypticis: vt, absinthio pontico, rosis, mastiche, schœnãtho, spica nardi. (Pars enim hęc opus habet toti corpori commune, & ad vitam necessarium) cum chamæmelo, meliloto, anetho, althæa, siue decoctum ad fouendum hypochondrium dextrum facere libet, siue ex his tritis sacculum, siue linimentum, vel vnguentum ex oleo lilij chamæmeli, anethini, absinthij.

7 Intemperiem à materia relictam ferè calidam à sanguine & bile corrigentibus frigi-

dis:vbi ſcilicet phlegmone reſoluentibus eſt perſanata. Si enim ſuppuratur (quod dolores & febres tunc intenſiores declarant) coctio hæc nobis iuuanda cataplaſmate ex decocto ficuum ſiccarum, vuarum paſſarum, althææ, maluæ, ſe. lini & fœnigręci, cum butyro, oleo, amygdal. dulcium, adipe gallinæ, anſeris. Abſceſſum deinde rumpes motu violento, qualis in ſaltu, vomitu, tuſſi, ſternutamẽtó fit: poſtea tergebis per vretica: vt, decoctum cicerum rubrorum, vel hordei cum mulſa, vel aqua ſaccharata, ſi vlcus eſt ingibba: per caſſiam verò, mannam, ſerũ lactis caprini, & alia aluum deiicientia, ſi eſt in ſima. Poſtremò vlcus eſt glutinandum cum bolo armenia, ſigillo lemnio. Si autem hepar obduruit, molliatur emplaſtro meliloti Meſuæ, vel malua, althæa, farina lini, fœnigræci, butyro, cerato œſypato Philagrij apud Meſuem: adhæc œſypus ipſe cum oleo amygdalarum dulcium, vel butyro, mirè ſcirrhos emollit: qui ſi ſint exquiſiti & abſoluti, ſunt inſanabiles in hepate, & cæteris partibus.

Apho. 47. 2.

Gal. lib. 2. Art. curat. Ad Glauconem.

Imbecillitatis hepatis curatio.

HEpatis, vt aliarũ partium imbecillitas, à quauis intemperie inſigni fit: per contrariaque corrigitur, additis clementer aperientibus: quòd ferè ſimul adeſt obſtructio à congeſtis in eo per imbecillam ſanguificationem excre-

excrementis: additis etiam modicè astringentibus, quæ partis principis robur: præsertim à calore solutum, aut soluendum tueantur. Sint prætereà tenuium partium, tergeant, leniant, vt dicta excrementa vacuent. Quas vires habent terebinthina, cinamomum, vuæ passæ, pistacia, schœnanthum, spica nardi, absinthium ponticum: quàuis enim caleant, sunt tamen ob id salubria, quòd ferè hæc imbecillitas ab intemperie frigida fit, vel primo, vel succedente calori immodico, & ob id hepatis sanguinem, & spiritum, & calorem natiuum dissipanti: si tamen calor adhuc subest, vitentur calida, & vuæ passæ hepati tota substantia familiares: acidæ (quales nobis clibano coctæ) sumantur loco dulcium: vt quæ etiam dysenteriam hepaticam sanent. Tam intybus quoque & hepar lupi, quàm caro limacum, hepatis intemperiei, tum calidę, tum frigidæ, salubris est tota sua substantia, ablato limacum lentore multis lotionibus & frictionibus in lixiuio calido, vel aqua calida, sali aut arenis mista: frigida enim durescunt. Aqua etiam ex limacibus destillata manè ad vncias sex sumpta, hepar imbecillum mirè roborat, & phthisicis gracilibusque est remedio: absinthium ponticum idem promittit, vt etiam solo ipsius vsu hydrops sanetur: cuius species omnes drachmis duabus diacurcumæ manè cum liquore aliquo, vt aqua

absinthij sumptis, sanari scribit Auicen. Aqua hordei intemperiem hepatis calidam post febres biliosas relictam persanat. Dialaccæ, etiam cochlear vnum, hepar roborat. Δὶ ὄινα, Gale. lib. 8. c.ph.p. dysenteriam hepaticam sanat, Auicennæ & aliis multis probatus pastillus. Rhabarbarum hepatis vita, & aliorũ medicamentorum frænum, bis in hebdomada sumptum ad drachmam vnam, dysenteriam hepaticam secreto quorundam inuento persanat. Idem possunt trochisci de rhabarbaro, bis quoque in hebdomada sumpti à drachma vna ad drachmas duas: & trochisci de rosis, vel de eupatorio cum syrup. absinthij, eupatorij, vel aquis similibus: sæpè enim mutanda sunt medicamenta in affectu hoc longiore, ne natura partis vni assueta, eius vires contemnat. Quòd si aliquod horum sit paulò calidius, temperabis aquâ cichorij, intybi, & aliarum seridis specierum: spodium quoq; & diarhodum Abbatis, & commune, & E. triũ santalorum Nicolaï. Quòd si facultas hepatis coctrix est imbecilla, salubria sunt calida humida: si retentrix, sicca: quia tamen vna partis alicuius facultate naturali imbecilla, reliquæ debiles esse consueuerunt, ob id medicamentum compositum, omnes istas facultates naturales roboret oportet: vt, electarium trium santalorum, syrup. de eupatorio vero, vel de absinthio pontico seu Romano, adiectis simplicibus

plicibus medicamentis, quæ facultates quæsitas sortita sint, qualia & abundè sunt dicta, & dicentur posteà.

Icteri curatio.

ICteri varia est curatio pro caussis variis: qui autem est à bilis copia, hepatis, & venarum intemperiem calidam sequente, curatur quatuor auxiliorum generibus.

1 Victus ratione refrigerante, humectante.

2 Bilem, si crassior est, & tenacior apparantibus: vt, syrup. ex succo oxalidis, granatorũ, omphacij, limonum, citrorum, intybi, cichorij, violarum, rosarum cum duplo aquarum solani, plantaginis, lactucæ, oxalidis, intybi, cichorij.

3 Cholagωgis, vt cassia, manna, electario rosato, vel de succo rosarum, diapruno scammoniato, rhabarbaro, vel puluerato, vel, si timetur obstructio, infuso. Venæ etiam sectione, si toti corpori est communis intemperies, & si non est suspitio, ne bilis largior, calidior, tenuior furiosa turgeat, cùm sanguis aliorũ humorum sit velut frœnum & retinaculum.

4 Intemperiem calidam, quæ icterum regignere possit, tollentibus sumptis & admotis, frigidis & tenuib⁹ prędictis. Horis enim duabus antè pastus, vacuata ex hepate bile (alioqui retenta putreret, febrésque augeret, vel gigneret) hypochõdrio dextro applicetur pan-

nus lineus mersus his:aquæ intybi lib. vna, aquæ rosarum roborãtis vnciis duabus aut tribus,aceti ad penetrandũ vncia vna,spicę scriptulo vno,vel croci granis quatuor, ad calorem partis sanguificæ tuendum, santalorum, spodij,ana drach. vna: fiat epithema hepatis vel cordis calidi:cui tamen cordi hęc omni tẽpore applicari possunt:quia coctionis instrumentum non est,additis tamen aquis buglossi,been vtroque,caphura,caryophyllis, ligno aloës,croco multum cardiaco: sed his tribus quæ calent,manu parcissima.Sumuntur verò conserua violarum,rosarum,& alia nunc dicta in apparãda bile.Si verò icterus est ab obstructione per bilem crassam aut pituitam,curatur remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione tenuante,aperiente,calfaciente minùs si à bile est obstructio, quàm si à pituita.

2 Materiam apparantibus,vt syrup.incidẽtibus,tenuantibus,aperiẽtibus,primò mitioribus: vt dictis.& de bizantiis cum aceto: deinde de duabus radicibus,postea de quinque: & item melle rosato,syrup. eupatorij cum aqua cichorij, asparagi,lupuli, fœniculi, apij, cassuthę,eupatorij:purgato priùs ventriculo per cassiæ drach.decem,vel mannæ vnc duas, vel diaphœnici drach. duas, tres,vel pilularũ elephanginarum scriptula quatuor,ne prędicti syrup.materiis multis et crassis à vẽtriculo

in

in hepar tractis, obstructiones augeant.
3 Bilem crassam, & mistam ei pituitam vacuantibus: vt, agarico potenter obstructa liberãte: vt rhabarbaro ad drach. duas, vel tres infuso horis decem, vel duodecim in aqua cichorij, vel intybi, & pauco vini albi odori, & fortiter expresso: cui in robustis addere potes agarici trochiscati drach. vnam, & ad saporis gratiam iulepi violati vnciam vná: vel detur diaphœnici, aut Є. indi vnc. dimidia, vel hieræ simplicis, cum melle, vnc. vna, agarici trochiscati drachma vna. Clysteribus etiã acribus, & quorum vis intestina tenuia attingat, est opus: quibus etiã citetur aluus alioqui his pigrior, quia bilis ad eam ferri ferè desiit ꝓpter obstructionem. Vena quoque secatur, vel basilica vel saluatella vulgò dicta, inter minimũ & annularem digitum media dextræ manus: præsertim cũ bilis sanguini est mista: sic enim humores in hepate fixi agitantur, stationémque deserunt, & obstruere desinunt.
4 Meatus aperiẽtibus syrupis, & aquis priùs dictis materiam apparare: pręterea radicibus quinque apij, fœniculi, asparagi, rusci, petroselini lotis, & ad dimidias ex aqua coctis: adhæc foliorum rhaphani contusorum decoctũ, vel eo gratior aqua inde destillata matutinis quatuor, sumpta ad vnc. quatuor. Lúbrici quoque siccati & sumpti cum vino albo, & saccharo ad saporis gratiam, à nesciẽte ne a-

uerſetur, ictērū ſanant Auic. & aliis permultis vi quadam ſecreta. Idem puluis cum ſyrup. de bizantiis in pilulas formatus, quæ auri foliis intectæ ſumantur: & poſtridiè bibat ſerum caprinum. Idem præſtat Auic. ſtercus canis oſſibus tantùm paſti: praſſij item decocti ex vino albo tenui vnciæ quatuor ſaccharatæ matutinis aliquot potæ, omnem icterum ſanant: vel vnc. quatuor decocti perfecti cicerū rub. & radicum aſparagi. Capræ item priùs nutritæ herbis aperientibus, fœniculo, apio, petroſelino, ruſco, lupulo, eupatorio, aſparago. lactis libræ tres, accipiāt nocte vna ſeminis cnici pugillum vnum: poſtridiè caſeoſa eius ſubſtantia ſeparata ſerum potu icterum liberat Auic. Idem præſtant aperientia hæc, dialacca, diacucurma, diacalaminthe, à drachmis duab⁹, ad drachmas quatuor, & trochiſci rhabarbari, eupatorij, roſarum, ad drachmam vnam cum aquis prædictis, mutata ſæpè remedij forma, vt in cæteris affectibus diuturnis: ne vni natura aſſueſcat, ſed ſemper in id fiat mutatio, quod affectus & affectæ partis natura & aëris expoſtulat. Cutis autem & oculorum color flauus tollitur, partim mouētibus vrinas dictis, partim admotis balneo ex decocto chamæmeli, meliloti, & ſimilium: balneo item ſulfureo, & aëre calido, cæteríſque poros aperientibus, & humorem tenuantibus, foráſque trahentibus, & ſudore vacuantibus.

Oculo

Oculo autem conferunt ſternutamenta,quia materiam excutiunt,& acetum calidum odoratum:vt eius vapore apertis poris materia exhalet.Eiſdem initiò aqua roſarum applicari poteſt,ne adeò tingantur: aliis autem temporibus hæc &c.aſtringentia ſunt noxia.

Si autem ictervs eſt niger, curatur vt præcedens,ſed remediis melãcholiæ debitis:de quibus in lienis affectibus.

Obſtructionis hepatis curatio.

HEpatis obſtructio à materia multa, craſſa,lenta,curatur remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione tenui & tenuante, præſertim vbi multus & crudus eſt ſuccus:poſt coctionem verò vino albo tenui,capparibus, radicibus petroſelini, cichorij, apij, fœniculi. vitẽtur autem vina craſſa & dulcia omnia,& acerba & cruda,&c.craſſum & lentum ſuccũ gignentia:ſomnus itẽ diurnꝰ,præſertim mox à cibo,& diuturnus.

2 Poſt purgatum per caſſiam,aut hierã picram,aut pilulas elephanginas ventriculum, incidentibus,& tenuantibus,& tergentibus materiam:vt,melle roſato, oxymelite, ſyrup. bixantiorum,radicum duarum aut quinque, eupatorij cum aquis fœniculi,caſſuthę,eupatorij,aſparagi.

3 Materiam obſtruentem vacuantibus: vt, venæ baſilicæ dextræ ſectione, omni magnæ obſtructioni hepatis præſertim gibbæ partis, etiam initiò ſtatim competenti: præcipuè ſi à ſanguine eſt, aut etiam pituita cum ſanguine miſta, aut etiam ſola: ſi autem cruditas eſt in primis venis, non ſecetur vena. Cùm enim materias exagitet, locóque moueri cogat ſanguinis miſsio, obſtructioni hepatis, etiam à pituita confert: & poſt hanc diaphœnicon, E. indum, ad drachmas quatuor cum decocto radicum aſparagi, fœniculi, ruſci, petroſelini, apij, & ſimiliũ: vel agarici trochiſcati drachmæ duæ aquis fœniculi, aſparagi, & ſimilium, cum pauco ſalis gemmæ, vt actio eius ſit vegetior, infuſæ horis decem: vel rhabarbari drachmæ duæ aut tres iiſdẽ aquis cum pauco vino albo odoro infuſæ, addita, ſi opus eſt, drachma vna diaphœnici vel agarici trochiſcati: pilulæ etiã de rhabarbaro, cũ pauco diarhodo ad calorẽ earũ remittendũ.

Gal. lib. 4. ſanit. tuend.

4 Vias iam purgatas, aperientibus, frigidis quidẽ, ſed tenuãtibus in materia calida, vt, bile craſſa, qualia ſunt intyb⁹ hortenſis & agreſtis, cichorium, & omne ſeridis, ſonchi, hieracij, chondrillæ genus: ſyrup. cichorij à Nicolao ſcriptus, cum rhabarbaro, aqua foliorum, & radicum plantaginis, decoctum quinq; ſeminum communium frigidorũ, rhabarbarũ. Si frigida autẽ eſt materia, calidis ſyrupis, & aquis

aquis antè dictis in secundo remediorum genere, aperiendum. Si vtraque misceatur, temperatis: vt, lupo salictario, vuis passis, glycyrrhiza, adianto albo, trochiscis rosarum, vel eupatorij: vel calidis, & frigidis prædictis certa mensura mistis: vt, dialacca, diacucurma, prassij decoctum, trochisci rhabarbari cum aqua cichorij, intybi, diarhodo. Si ob vasorũ hepatis, & in his extremis osculorũ angustiã obstructio fit: hac percurata, vitentur crassa, lenta, multa alimẽta, motus, balneum, studiũ, somnus mox à cibo. Si ab hepatis imbecillitate, illi prospiciatur vti antè scripsimus.

Hydropis curatio.

HYdrops ascites curatur tribus remediorum generibus.

1 Victus ratione calida sicca: quoniam causa eius tumoris in ventre continens, & propinqua, est aqua frigida humida: ad hæc hepatis actio, scilicet sanguificatio frustrata est ab intemperie frigida, licet eam intemperies calida sanguinem & spiritum resoluendo excitet interdum: tuncque minùs calidis pugnãdum est, quàm dum à frigidis causis abolita est sanguificatio. Viuat igitur in aëre libero, calido, sicco, naturâ partis anni, aut nostrâ industriâ, ignibus luculentis, suffitibus aromatum. Cibi condiantur pipere, caryophyllis, & similibus aromatis: sed ij, si vires valent, sint pauci,

vt calor natiuus aquas illas interea resoluat. Vinum sit album tenue,sed paucum: vinosum tamẽ,nisi à causa sit calida.aquam verò ne spectent quidem,quòd siti inexpleta cũ torqueãtur,visâ illâ ad bibendum incitantur.

Exercitatio & vigilia largior quiete, & somno est salubris,nisi magna ex tumore spirandi difficultas prohibeat.

2 Aquas hydropem excitantes, vacuãtibus primò purgatoriis; vt,fero lactis caprini,rhabarbaro,hepar etiam roborante,agarico hepati innoxio,succo brassicæ marinæ(quã soldanellã vulgus, Arabes cachitam vocant)citra molestiam hydragωge,& hepar roborãte.

Serapio. (Quę duo effecta in hydrope curãdo sunt necessaria)ac etiam faciei maculas tergẽte.Datur autem à drachmis tribus ad quatuor Myrobalanis citreis etiã in causa calida : sagapenum item in catapotia Mesuæ formatum drachma vna, valẽtiùs purgat quàm brassica marina.Radicum quoque ireos syluestris, aut ex loco sicciore,purgatarum,lotarum,et tritarũ succus residendo purgatus, quarto vel sexto quoq; die sumptus: primò ad drachmas duas, tres,tandem ad vnciam vnam seu cũ Gordonio,quantum dimidia oui testa contineri potest,aquas valẽter purgat, & curabilem omnẽ ascitem persanat.intercedentibus verò dieb⁹ hepar roborabis succo vel aqua,prassij,absinthij,cassuthæ:his etiã omnib⁹ aquas hydropis

purgantibus

purgantibus miscéda sunt hepar roborantia: aut post illa sunt sumenda: datur etiã eius succi semũcia cum syrup. capil. vene. vel si friget cœlum cum syrup. absinthij, aut prassij vncia vna, & vini albi imbecilli vnc. duabus, vel decoctũ ireos diebus nouẽ, horis tribus ante cibum datur: vel radicis huius taleolæ decẽ, vino albo imbecillo macerantur nocte: postridie vinũ ipsum mane bibitur diebus aliquot magno successu. Fiãt autẽ vacuationes aquarum parcæ, sed frequẽtes, vt interim roboretur natura. Thymelæa quoq; (mezereõ Arabes vocant) & ex ea electarium Mesuæ drach. duab⁹ sumptũ, magna molestia multas aquas vacuat, nocétque hepati: ob id non vtendum: nec daphnoides, quam laureolam vocãt: succus quoque cucumeris agrestis siccatus, elaterium vocant, omnium purgãtium durãtissimus: nam Plinio etiam centum annos integer seruatur. euphorbij quoq; grana octo, & pilulæ de euphorbio Mesue, vnâ paruâ pilulâ, datę etiam in quartana, & arthritide frigida, multum vacuant, sed clementia sunt tutiora: vt, agaric⁹, rhabarbarũ, brassica marina, iris. Venam verò in hydrope ne seca, quia intẽperiem frigidã hepatis vacuato sanguine auxeris, nisi hydrops sit à suppressis mensibus, aut hæmorrhoidibus, sanguine vtrinque vacuari consueto, in vasa, & hepar regurgitante, & calorem eius natiuum præ copia, & crassitie,

Aph. 27. li. 6.

Aph. 12. li. 6.

& qualitate sæpè aliena strangulante. Quanquam autem in ascite & tympanite interdum rubra sit vrina, non ob id vena secanda est, quia talis fit ob imbecillitatem facultatis hepatis coquendo secernentis. Si hydrops est ab hepatis tumore aliquo præter naturam, is antè est curandus, vt antè est præceptum.

Gal. ibidem.

2 Secundò, vreticis & aperientibus inter purgatoria sumptis: vt, syrup. bizantiorũ, duarum & quinque radicum cum aqua, aut decocto absinthij, fœniculi, prasij, cassuthæ.

3 Tertiò, per insensilem transpiratum resoluẽtibus: vt, vẽtris solius insolatu, aut in arenis calentibus impositu, aut balneo ex vrina pueri biliosi, aut suffitu per mensam, foramen ventri recipiendo æquale habentem, facto ex decocto saluiæ, maioranæ, rorismarini, pulegij, chamæmeli, anethi, origani, calaminthes, stœchados, foliorum lauri, salis, aluminis, sulphuris in vini albi, & lixiuij, ana lib. octo: impositis sæpè lapidibus ignitis, ne frigescat. Ne autem vapor disperdatur, dolio suffitus materiam cõtinẽti, aut pãno denso prohibe. Vẽtri etiã applicare possis sacculos, arena, sale, alumine, sulphure plenos, vel oleum lilij, anethi, vel puluerẽ seminis anisi, baccarũ lauri, & similium: vel ex his & stercore caprino, aut vaccino à vacca adhuc calido cataplasma: vel vnguentum Agrippæ, vel limaces cum testa tritos cataplasmatis modo, donec per se cadant,

Gal. lib. II. simpl.

admouere.

admouere. Postremò ventris incisione aquas emittere licet, vbi cætera nihil profuerunt, si æger est iuuenis & robustus: nec tamen vniuersim vacues, sed particulatim per dies aliquot. Aperitur autem ad musculum obliquum ascendentem dextrum, si hepar primariò est affectum: sinistrũ verò si lien cute priùs nadeorsum reuulsa, vt post incisionem locũ naturalem repetẽs, hiatum obturet, ne aqua largior effluat, vel immisso siphone in hiatum: aqua autẽ quotidie bis, aut ter siphonis operculo ablato mittatur, ægro interim roborato cibis delectis, & condituris analepticis: vt dialaccæ drachmis duabus manè sumptis: vel diacucurma, cum aqua intybi, absinthij, cassuthæ, & cibis calidis modicè humidis, tenuibus, coctu & distributu facilibus: aut si causa est calida, electario trium santalorum, diarhodo Abbatis. Hepar quoque lupi, & rhabarbarum, & trochisci ex eo hepar mirè roborant, bis in hebdomada dati ad drachmas duas, & alia quæ tota sua substantia hepar roborant Electarium de vino, syrup. de bizantiis, si calida est causa: si verò frigida, syrup. absinthij cum aqua prasij, cassuthæ, eupatorij. Aph. 27. 6. & 45. 7.

Hydrops tympanites curatur:

1 Victus ratione, vt prædictus hydrops calida sicca, & flatus resoluente, & fuga eorum omnium quæ flatus gignunt, fame, siti, exercitatione.

2 Flatus ipsos dissipantibus medicamentis, & aquas, pituitásque flatuum fomites vacuãtibus, antè dictis & dicendis. Flatus autẽ dissipant, ventri impositi calentes sacculi ex milio, panico, sale, cinere, furfure, & sulphure: spõgiæ item vel panni mersi decocto chamæmeli meliloti, origani, calaminthes, & similiter resoluẽtibus: vesica eodem decocto plena. Cucurbitula quoque magna cum larga flamma, bis, térve vmbilico imposita sine incisione, mirè flatus in colico dolore, & tympania resoluit. Galanga, cyminum, diagalanga, diacyminum, diamoschus salubriter sumuntur, & Є. de baccis lauri drachm. tres, vel semuncia clysteribus miscetur factis ex rutæ, saluiæ, ana ma. vno, florum chamęmeli, meliloti, anethi, centaurij parui, chamædryos, ana pug. vno, se. anisi, cymini ana drachmis duabus coctis in lixiuio, aut vino, aut hydromel, aut aqua fabrorum, addita hieræ picræ semuncia, & olei anethi, aut rutæ, vnciis tribus: balani quoque ex dictorum puluere, misto cum melle cocto ad consistentiam idoneam. Ventrem quoque linteis calidis fricuisse bonum est, vt apertis poris tenuati flatus exhalent: meliùs cum manibus carnosis, & calẽtibus, & admotis animalium visceribus naturâ suâ calidis.

Gal. lib. 13. meth.

3 Dispositionem hepatis, causam mali, tollentibus: iis scilicet, quæ illi dispositioni sunt contraria, & hepar roborant: de quibus sæpè

priùs

priùs eſt dictum. Raro autem hydropis ſpecies ſunt ſimplices, ſed ferè ſecum implexæ.

Hydrops ſarcites (qui & anaſarca, & hypoſarca, & leucophlegmatias dicitur) curatur victus ratione, vt hydropes dicti, calida ſicca: vt, aëre æſtiuo, naturâ vel induſtriâ, fugâ frigidi, humidi: qualis pluuius, nebuloſus. Cibo pauco, raro, ob coctricis & ſanguificæ facultatis imbecillitatem coctu facili, ſed euchymo, aut tenui potiùs quàm craſſo: vt, vino flauo, ſed pauco, carnibus delectis, vitellis ouorum recẽtium ſorbilibus, pane duro, aut biſcocto: vino, ſi opus eſt, merſo, & aſperſo interdum puluere cinamomi, caryophyllorum, galangæ, macis, aniſi, amomi, laccæ lotæ: aut per hunc puluerem vino aliquoties colato. Exercitatio quę ſudorem excitet continenter tergendum, eſt ſalubris, ſi vires valent, aut eius vice frictio multa, mollis, aut mediocris: vigiliæ item & affectus animi, & ſiccantia reliqua.

2 Materiam pituitoſam per carnem & habitum corporis totum ſparſam, primùm apparantibus dictis in aſcite: vt, melle roſato, oxymelite ſimplici, ſyrup. duarum & quinque radicum, cum aqua abſinthij, fœniculi, caſſuthæ per dies quinque, aut ſex: diutiùs enim apparanda, quàm aſcitæ materia fluxilis & liquida, ventriculo propinqua, & hepati. deinde vacuantibus: vt, hieræ picræ mellitæ vncia vna,

vel eiusdem semuncia cum agarici trochiscati drachma vna, vel pilularum de rhabarbaro drach. duabus, quarto quoque die sumptis: (pituitã enim, & ex hac putrefacta, bilem purgant, & hepar roborant,) vel rhabarbari, & agarici trochiscati, ana script. duobus septimo quoque die sumptis, vel diaphœnico, E. indo. quãuis scammonium hepati noxiũ est: post ea autem scammoniata dantur, quæ noxam emendent, aut potiùs cum his vel ante hæc, quæ noxam prohibeant: in quibus enim affectibus hepar imbecillum est, quæ ipsum lædant, fugienda sunt: vt scammonium, elleborus, colocynthis: quibus si coacti vtimur, diebus consecuturis ea demus, quæ ipsum roborent, & noxam corrigant, vel potiùs antè: propinanda autem simul quę prohibeant. Vacuandum est autem sæpè, quia affectus est longus, & solui contumax. Bilem verò in hydrope vacuari nolunt quidam, quòd ea calida sicca pituitam frigidam humidam coërceat & emendet: nisi fortè hydropi complexa sit febris biliosa, aut pleuritis. Tunc enim vt in cõplicatis affectibus cõtraria remedia indicantibus, vrgentioris maior est habenda ratio, non neglecto tamen altero. Venæ autem sectio quanquam omni hydropi est noxia, maximè tamen tympaniæ, medio modo ascitæ, minimum hyposarcæ: quia hæc hydropis species, minùs quàm prædictæ duæ maligna (tympanias

Aph.72.5.

panias enim pessimus, ascites amborũ est medius) cùm in venis materia contineatur, vt in aliis duobus sub peritonæo, aliquid eius cum sanguine vacuatur, præsertim si anasarca est à suppressis mensibus, aut hæmorrhoidibus. Vacuatur item materia hæc vreticis: vt syrup. bizãtiorum, & succo prasij, vel decocto eiusdem, aut radicum petroselini, apij, fœniculi, rusci, asparagi. Cantharides autem vitandæ, quia flatulentæ, & vesicam vlcerant. Foris admota materiã hanc resoluunt sol æstiuus nudo corpori occurrens, aut arena ab hoc calfactæ, cinis ex vino frixus, laconicũ suffitus per lapides ignotos, ex decoctis in vino, foliis lauri, anetho, origano, abrotono, saluia, rorema rino, & similibus. Balneum quoq; salsum, nitrosum, aluminosum, sed sulphureum naturale, aut etiam artificiale melius salubre etiam ægrum mensæ incubantem immitti in clibanum extracto pane tepentem, sic tamen vt caput sit extra præfurnium, ne calido aëre suffocetur.

Pessimus ascites. Aph. 11. 4.

Aph. 8. & 12. 6.

Lib. 11. simpl. & 3. tẽper. & de Theriaca.

3 Dispositionem hepatis, anasarcæ caussam, tollentibus, vt obstructionem, vt tumorem præter naturam, vt intemperiem aliquam simplicem vel compositam, imbecillitatis effectricem, sanantibus contrariis: vt intemperiem frigidam oppugnabimus electario dialacca, diacucurmâ, absinthio, eupatorio, rhabarbaro, trochi-

ſchis de rhabarbaro per ſe, aut cum puluere diarhodi, ſi calor metuitur, ſi autem fiat per conſenſum cum liene aut alia parte, ei parti priùs proſpiciatur.

Doloris ſplenis curatio.

DOlor ſplenis ſi ab intemperie eſt ſola calida, frigida, humida, ſicca, ſimplici vel cõpoſita: contrariis æqualibus ſumptis & admotis eſt alteranda: vt pars ad temperiem iuſtam redeat: quam rem victus ratio in ſumẽdis, admouendis, educendis, & faciendis, abundè præſtabit. Si verò eſt ab intemperie cum materia, calida quidem, vt melancholia, tribus remediorum generibus curatur.

1 Materiam apparantibus ſyrup. fumariæ, epithymi, acetato, intybi, cum aqua intybi, oxalidis, fumariæ.

2 Eandem vacuantibus, vt pilulis aureis aggregatiuis, folliculis ſemnæ, Є. hamech.

3 Reliquias reſoluentibus, & partem roborantibus, ſumptis quidem: vt, diarhodo Abb. Є. trium ſantalorum, ſaccharo roſato, & prędictis ſyrupis, & aquis. admotis verò oleo roſato, violato, vel aqua plantaginis, roſarum, violarum, cum ipſarum puluere. Si autem materia eſt pituitoſa, aut ſuccus melancholicus, apparanda eſt ſępè dictis priùs auxiliis, ſed valentioribus, quàm ſi in hepate eſſet ſimilis affectus, quòd lien à ventriculo per venas meſaraicas

raicas lõgiùs abeſt:ob id ipſius remediis acetum eſt miſcẽdum,vt ſi cauſa eſt calida,ſyrup. acetatus:ſi frigida,oxymeli ſimplex, compoſitum, ſcilliticum,ſyru.de radicibus duabus, quinque.Pòſt vacuanda agarico,hiera picra Gale.diaphœnico.Intemperiem verò ſplenis frigidam tollent, ſumpta quidem, theriaca, diamoſchum dulce & amarum, Є. aromaticũ roſatum, Є. ex baccis lauri:admota verò decoctum rutæ,anethi, pulegij, calaminthes, chamæmeli,ſe.aniſi,cumini,ex ſpongia,aut veſicæ impoſitum:poſt id,oleum capparum,rutę, anethi.Si dolor eſt à tumore præter naturam calido:vt,plegmone,auertenda eſt fluxio, ſecta baſilica ſiniſtra,niſi menſium ſuppreſſio, aut hæmorrhoidum eam phlegmonem excitarit:tunc enim ſecanda vena malleoli,aut poplitis,repellendúmq;, foris admotis frigidis, vt,oleo roſato,violato,aqua ipſorum, & plãtaginis:idque in principio fluxionis. In augmento autem repellẽtibus frigidis,& parum aſtringentibus, miſce pauca quædam leuiter digerentia:vt,oleum chamæmeli, amygdal. dulcium. In ſtatu digerentibus magis agendum:vt,decocto chamæmeli,meliloti,althçæ, ſe.lini,fœnigræci,oleo amygdal.dulcium,capparis,in varias medicamenti formas compoſitis:ſed caue ne dureſcere paratum lienẽ obdures:ac ex ipſius phlegmone ſcirrhum excites,valẽtiùs & intẽpeſtiuiùs,vel refrigerãdo,

Li.meth. 12.

vel digerendo. Postremò vacuata omni materia pars roboranda oleo mastichino, & rosato. Si autẽ splenis est tumor durus, vt ferè fit, ab humore melancholico, curatur tribus etiã remediorum generibus.

1 Post victus rationem ex curatione melancholiæ morbi repetitam: his quæ materiã melãcholicam expelli apparant: vt, syrup. thymi, epithymi, fumariæ, de pomis, & simul acetatis, syrup. acetato simpl. oxymelite aliquo (nã in liene & carnosis partibus scirrho affectis, tutus est aceti vsus Gal.) cum duplo aquarum scolopendrij, asplenij, fumariæ, tamaricis, quę omnia totâ substãtiâ lienẽ iuuare ꝓbata sunt. Ob id vinum iisdem aquis diluunt, vel vase ex tamarice continent antequã bibant, vel vino macerãt folia aut cortices: pręsertim radicũ tamaricis. hæcq́; multos dies sumẽda: quia humor hic apparatu & purgatu difficilis.

Gal. lib. 14. meth.

Hipp. in natura hum.

2 Vacuãtibus melancholicũ succum: vt cõfectione hamech, pilulis fumariæ, indis, lapidis armeni, vel cyanei, à drach. vna ad script. quatuor, myrobalanis indis, cũ epithymi drac. 2. & oxymelite. frequẽter aũt materia hęc tũ apparãda, tũ vacuãda est: ꝓpter dictã pri⁹ causã.

3 Tumorem durum mollientibus, & digerentibus: vt, vnguento ex medulla cruris cerui, aut vituli, adipe anseris, gallinę, oleo amygdal. dulcium: vt, emplastro de meliloto, vt ceratis Mesuæ œsypatis, vt hammoniaco in aceto

Gal. lib. 14. meth.

to communi, vel ſcillitico ſoluto, addito oleo amygdal. dulcium, vel capparum: quod remedium eſt efficaciſſ. vt vnguento ex ſucco, vel ſubſtantia tota radicis bryoniæ, aut cyclamini, cũ oleis prędictis, & cera pauca facto: quod efficaciſſ. poſt victa alia eſt, ac certiſſ. Vt fotu ex decocto florũ geniſtæ, radicũ capparis, foliorũ tamaricis, ſcolopẽdrij, aſplenij, ex ſpongia vel veſica impoſito: vt, butyro liquato, & ſubacto diu, cum hoc decocto: & deinde ſpleni illito.

Doloris colici curatio.

COlicus dolor citò curandus, quia ob vehementiam vires maximè proſternit. Si verò eſt mitior, & dat inducias, clyſtere primùm vacua, vt viam aperias, per quàm facienda eſt vacuatio, etiam ſi aluus eſt libera: deinde purga medicamento: phlegmagωgo, ſi pituita eſt cauſa: cholagωgô, ſi bilis eo refuſa, vel attractæ ab eo in ventrem materiæ, & libero exitu prohibitæ, ad partes principes ſurſum regurgitant. Si autem inteſtinis ſolis hærent, medicamento opus eſt, cuius vires hepar non ſuperent: vt hiera picra. Si verò materia eſt rodens & mordax, & vlcerãs: clyſtere blando laua, & dolorem mitiga. Si pituitoſa & flatuoſa, etiam ſcammonio & turbith: cum cibo, vel mitiorib9 aliis ſumpta, ſunt remedio. Dum autẽ materia eſt craſſa, lenta, frigida, multa, quæ valenter calfaciunt ſumpta,

iniecta, admota, flatibus excitatis tensionem, & ab ea dolorem augent: vt etiam docet Galenus libro methodi septimo, & duodecimo. Sumpto autem clystere, ęger in partem magis dolétem cubet. Si autem iniectio recipi in intestina per flatus prohibetur, habe fistulam biforem: vt foramine vno, materiam iniicias, altero flatus foras erumpant. Si balanis vtendum, sint longæ digitos circiter septem, vt penitiùs vim suam immittāt. Quòd si dolor his non cedat, & sit maximus, narcωticis vtendū, præsertim si materia est calida. Si enim frigida est, vsu narcωtic. crassior euadit, & contumacior expelli, malúmque paulo pòst grauius sæuit, siue pituita erat, siue flatus.

Gal. lib. 12. meth. vbi pulchra est colicum dolorē curandi ratio.

Foris autem admouētur narcωtica emplastri forma: intrò autē recipiuntur probè castigata: vt, philonium, theriaca recēs: sed victis pri⁹ remediis omnibus aliis, & parua mensura. Dolor igitur imprimis est sedandus prædictis remediis causam auferentibus, quâ desitâ, dolor cessat: materia interdū priùs apparata, & pòst vacuata: interdum ad vomitum reuulsa, resolutáve per admota. Quòd si dolor vehementer vrget: admotis, aut iniectis primò pugnandum est anωdinis, hoc est calidis moderatè, vel non vltra primum gradum, (vt partē materiæ clementer digerant, neque nouam, vel attrahant, vel ex pituita ibi contenta excitent) & humidis, vt partes laxatæ tensioni

magis

magis obediant: ob id minùs doleant.
Qualia sunt, decoctum seminis, & foliorum lini, fœnigræci, foliorũ maluæ, althææ, anethi, fœniculi, florum chamęmeli, meliloti, & similium: vel clepsydra ex alto ventri vndique lana munito affusum, vel potiùs ex magna spongia expressa, aut in vesica admotum. Fotus itẽ cum simili spongia, aut vesica ex oleo communi, lini, chamæmeli, anethi: stercus etiam vaccinum vtiliter admouetur: filum item ex lixiuio cum cineribus coctum, calidum admotũ: insessus vẽtris totius inferioris per semihorã in balneo ex dictis plantis cocto. Mora nanq; in ipso, vires dolore, inedia, vigiliis fractas nimis deiiceret: ob id interea dum insessu dolor placatur: olfaciat aromata, & suaues alios odores ad virium robur: manus etiam & pedes lauet aqua rosarum, & vino aromatico.
Clystere item iniicitur decocti prędicti, vel iuris pinguis, vel olei chamæmeli, vel nucũ, vel lini, quod efficacissimum est, lib. vna, cum cassiæ & saccha. ana vncia vna, vitellis duob⁹ ouorum. Sumũtur verò decoctum, vel aqua destillata chamęmeli, ius galli, aut gallinę, aut simile pingue, cum multo croco. Quibus victis & viribus deficientibus, narcωtica iniiciũtur potiùs quàm sumuntur, præsertim causâ calidâ: nam frigidam augent, siue pituita est, siue flatus: fitq; dolor nõ multo pòst sæuior. Clysteribus ergo prędictis misce philonij Roma-

Mesues in theorema ii tertij fine.

ni drachmas duas,tres:vel idem illine balanis filum habentibus,vt tempestiuè retrahantur: nam morâ calorem natiuum interdum extinguũt,& occîdunt carô vel apoplexiâ. Opium etiam castorio flatus dissipante,& sibi maximè cõtrario correctum,interdum victis prædictis inditur. Vinum quoq; aromaticum clystere iniectum in materia frigida,& flatu,salubre est. Si sumi ea est necesse,egothea,aut fortior athanasia à drachma vna ad sesquidrach. vel his valentius philonium ad drachmam vnam dantur. Tutissimè autẽ horum drachma vna,vel scriptula quatuor sumuntur cũ purgantibus:vt hieræ picræ Gal. mellitę drach. sex,diaphœnici drachmis duab⁹,є.indi drachma vna:nã calida opij vim frangunt,& ipsum mox vacuãt cum parte materiæ:opium contrà calidorum violẽtiam obtundit,& tamen agit,sed moderatiùs. Ea mistio medicorũ probatissimis maximè probatur in colico dolore vehementi,quòd tuta sit & efficax. Tota verò substantia colicos iuuant, stercus lupi ossibus non præmãsis plenum,aut ipsius intestinum collô appensa:castorium etiam caliditate & siccitate idoneũ:lumbricorum terræ,vel cornu cerui drachma vna,cum vino albo pota:scorpiones assati per se calculum quidem renum frangunt,motis verò vrinis auertunt materiam,& sic colicum iuuant:tanti tamen momenti in id non sunt, vt sumi debeãt. Ossium

Gal.lib.10. simpli.

sium mespilorum drachma vna cum semine anisi cum vino sumpta, calculum frãgit, & colicum dolorem sedat: secretum quorundã remedium. Si autem à pituita est dolor colicus, victus rationem pituitosis affectibus debitam seruet: vẽtrem leniat dictis clysteribus: sumat etiam blãdum phlegmagωgum, vt hieram picram Gale. diaphœnicon, electarium indum. Apparetur deinde oxymelite aliquo, vel syru. radicum duarum, aut quinque, iterum purgetur, sed valẽtiùs: vt, hieræ mellitę vnc. vna, diaphœnici drachmis duab⁹, vel E. indi: quãquã materia in viis istis capacibus non magnopere eget apparantibus: præsertim vbi magnus dolor non dat inducias, nisi materia sit multũ crassa, lẽta, infarta, etiã hierâ diacolocynthidos vacuanda. Reliquiæ postremò resoluuntur oleis chamæmeli, lilij, anethi, rutę, cum se. cumini, anisi, fœniculi, baccis lauri, cũ abrotono, pulegio. Sumitur aromaticum rosatũ, E. de baccis lauri, diagalãga, diacyminũ, diamoschũ. Si succus est biliosus (quod rarũ est) aut melãcholicus, vacua dictis clysteribus. Sumat cassiam, mannã, terebinthinam ad vnciã vnam, vel ius galli antiqui cum polypodio, aniso, fœniculo, vel agarico, turbith pro variis scopis cocti ad dissolutionẽ: ad vnc. octo, vel decem sumatur. Si dolor in colo sit à phlegmone, cura phlegmonẽ, vt dixi sæpè: si à vermibus, pòst audies. Si à malo situ, vel hernia,

elatis cruribus succusso corpore p crura reddatur loco suo. Si à flatibus, leuiora primùm tenta, quæ flatus dissipent: præsertim cùm adest materia flatum fouens: vt puluerem anisi, cum vino dabis: valentiora, diacyminũ, diagalãgam Є. de baccis lauri. Cucurbitula magna loco dolenti affixa mirè leuat, & repentè clyster ex oleo nucum, vel rutæ, cum hieræ, terebinthinę, Є. de baccis lauri ana vncia dimidia, valens est, etiam si pituita subest.

Gal. lib. 12. meth.

Fluoris alui à catarrho curatio.

FLuor alui à catarrho, vel acri, & pungente & salso, vel vitreo, vel acido, vel insipido, vel dulci, ex cerebro ruente, nũc per œsophagum in ventriculum: nunc per mesaræũ in intestina: nunc in vtraque: qui vim retentricem, vel qualitate, vel quantitate molestat: aut lubricam, & ad continendam ineptam reddit. Hunc autẽ indicant catarrhus, vel pręcedens, vel etiamdũ præsens; capitis grauitas ex austrino flatu, statu pluuio, somno diuturno, victu intemperato, cerebri intemperie frigida, sensus fluxionis ab ægro perceptus. Curatur quomodo affectus cæteri ex fluxione profecti, prospiciẽdo scilicet imprimis parti fluxionem transmittenti cerebro ipsi, per dicta priùs remedia in catarrho. deinde partibus fluxionẽ recipientibus: vt, ventriculo per remedia antè dicta in ventriculi imbecillitate, ma-

teriam

teriam ſcilicet primùm apparãtia: deinde vacuantia: vt, hieram picram, diaphœnicum, E. indum. Poſtremò reliquias diſſoluẽtia, & ventrem totum roborãtia: vt fotus ex abſinthio, roſis, mentha, ſpica, rorẽmarino, pulegio, calaminthe, galanga, caryophillis in vino aromatico coctis, vt ex iiſdem ſacculi, cataplaſmata, vnguenta cum oleo maſtichino, abſinthij, mẽthæ: ſpicato, vt cerata ſtomachica: vt ſumpta, aromaticum roſatum, garyophyllatum, diagalanga, zingiber conditum.

Lienteriæ curatio.

Λειεντερία, id eſt, læuitas, & lubricitas inteſtinorum, ſed etiam ventriculi, fit, vbi ventriculus à re quapiam, vel mordaci, vel grauante ſic irritatur, vt eam expellere cupiat. Res verò mordax & rodens, vel medicamentum eſt per ſe, aut cum cibo ſumptum, vel alimentorum corruptela, vel excremẽta mordacia in ventrem à corporis habitu defluentia, aut in ipſo genita: vel mordax iudicatur ob vlcera ventriculi, & inteſtinorum, ab humore acri, & tenui excitata, aphthis in ore ſimilia. Grauatur autem à copia alimenti, vel excrementi, vel ob imbecillitatem coctricis, aut retentricis, aut vtriuſque, ex intemperie natam. Vnde fit vt alimentũ celeriter deiiciatur, quale & quantum eſt aſſumptum. Nam Lienteria ventriculi affectus eſt qualis diabetes renum,

Gal. aph. 1. lib. 6. & lib. 6. loc. aff. cap. 2. Lib. 6. ſympt

Aph. 12. lib.

Aph. 1. lib.

& vesicæ: fit etiam interdum resoluto sphinctere intestini recti. Est quando pituita multa & glutinosa, ventriculum & intestina intus sublinens, lubricum facit ventrem. Noscitur facilè causa quæuis prædicta per respõsa ægri, & symptωmata vnamquamque causam peculiariter sequentia: vt excreta purulenta, aut cruenta, vlcus indicant: & dolor ab acribus sumptis, aut iniectis: qua parte vlcus est, magnus: si medicamentum violentum ęger sumpsisse dicatur, aut cibum largiorem, vel coctu difficilem, aut crudum, aut frigidum immodicè. Curatur contrariis causæremediis: si enim à cibo multo coctu difficili, vel corruptibili: paucum coctu facilem, vel non facilem corruptu impera: si à frigidis, calida. Si corrupta est materia in ventriculo, vomitu ex aqua tepida vacuetur, vel deiectione per mannam, cassiam: si est in intestinis, clystere educatur.

Si ob materiam multam vẽtriculo affixam, quod sæpè contingit: curatur quatuor remediorum generibus.

1 Victus ratione incidente, tenuante, tergente: vt, salsis, amaris, acribus.

2 Pituitam parantibus sæpè dictis.

3 Vacuantibus vomitu, aut potiùs deiectione, nisi materia ad os ventriculi erumpat: qui si non sufficit, addatur deiectio per medicamẽntum à longinquo non trahens: vt, hieram picrã, diaphœnicon, pilulas masticlinas, elephanginas,

phanginas, de hiera: quæ etiam salubris est, si ambigis, an pituita, vel bilis ventriculum offendit: vtrunque enim vacuat.

4 Ventriculum roborantibus stypticis, & intemperiem frigidam tollentibus calidis: admotis quidem, oleis absinthij, menthæ, mastiches, ex spica illitis: & item vnguentis, ac ceratis, tum ex his, tum ex pulueratis absinthio, mentha, mastiche, schœnantho, cipero, galanga, balaustiis, malicorio, cinamomo, caryophyllis, calamo aromatico: ac denique fotu cum spongia ex vino nigro austero, cui prędicta fuerint incocta. Sumptis autem, aromatico rosato, diacymino, diagalanga, zingibere condîto, myrobalanis cepulis condîtis duabus in hebdomada ante cibum, diacydonio cum saccharo & aromatibus. In causa verò calida, sine aromatibus: coclearibus etiam duobus miuæ cydoniorum aromaticæ ante cibum: syrupo menthæ, absinthij. Hæc enim coctricem vim & retentricem roborāt. Coriandrum quoque cibum in ventriculo va lenter continet Auic. Si verò Lienteriæ causa est calida, similiter victus ratione, sed frigidâ oppugnetur: deinde materia expelli facilis vacuetur, myrobalanis citreis tritis, vel infusis. Postremò intēperies calida tollatur frigidis, & pars roboretur stypticis: vt, iulep. ro sato, syru. & saccharo rosato, syrup. cydoniorum, granatorũ, E. diarhodo Abb. E. triũ san-

talorum. Si Lienteria est ab vlceribus, quales aphthę sunt in ore, tergeantur, & cicatrice tegantur remediis aphtharũ, aut phthiseωs. Si à flatibus, curetur remediis colicis. Si à dolore ventriculi, remedia priùs scripta habes.

Dysenteriæ curatio.

DYsenteria, id est, intestinorum difficultas ab vlceribus, remediorũ generibus quatuor curatur.

1 Victus ratione, si materia est calida, vt ferè fit, refrigerante: vt cibis parùm acidis ad excitandam appetentiam per consensum prostratam (vitentur autem acetum, salsa, acria: quia vlceribus hæc sunt mordacia) iisdem paucis, vt partes largiori alimento destitutæ, contumaciùs quem habẽt humorem, retineant: neque ita prõptè intestinis dolore vlceroso trahentibus permittãt. Sint quoque sibi actu frigidi, vt appetentiam inuitent, & naturæ inter se similis, non diuersæ aut cõtrariæ: & euchymi, & coctu faciles, ob ventriculi imbecillam coctricem, & retẽtricem. Tales enim citò cocti promptè distribuentur: quales sunt, testes gallinaceorũ, hepata gallinarũ, oua sorbilia: nam liquidiora vẽtrem leniunt, dura ægrè coquuntur: aqua carnis, contusum carnium, milium, far, panicum, oryza, super tegulam ignitam assata, lentes excorticatæ, lac acidũ (quod fit lacte per noctem serenam in aëre deposito,

&

& deinde ebutyrato,) lapidibus,aut ferramẽtis ignitis ter, quater vstulatum. Vinum aut nullum bibatur,aut stypticum,idémque aqua chalybata dilutum, vel decocto se. coriād. vel baccarum rhois,vel oxyacanthæ,addito si vis saccharo rosato,quod per se, vt iulep. rosatũ, etiam salubre est.

2 Materiam dysenteriæ causam vacuātibus, vt bilem,causam eius crebriorem in regionibus calidis, myrobalanis citreis tritis ad sesquidrach. vel, ad semunc.infusis in aqua calida:deinde ter feruefactis, & valenter expressis, cum syrup. aut iulepi rosati vncia vna, ad tollendam asperitatem,aquæ plantaginis,buglossi q.s.Sunt qui rhabarbarum quoque exhibent:quod alij cur damnẽt, non video: vitentur autem scammoniata omnia.Sunt qui corticum myroba. cepularum drachmas tres, citrearum drach.duas,vuarum passarum drach. vnā,spicæ parum, trita macerant aqua absinthij, plantaginis,buglossi:duodecies feruefaciunt: vbi refrixerunt,manibus fricant, valenter exprimunt,addunt catholici drachm.duas rhabarbari drach.semissem. Vbi verò processit multùm morbus,& bilis multa,tum à natura,tum à nobis est vacuata, & venter inferior astrictione maiori indiget, magna rhabarbari,potiùs quàm rhabarbarum ipsum,super tegulam ignitam sæpè vertendo assatum, est salubre, & paratu facile. Secundo aut tertio die Gal.aph. 24. lib.4.

refrigerando bilem craſſantia,& obtundētia dantur: vt, ſyrup.intybi, violatus, cum aqua plantaginis. Vbi verò proceſſit,nec tātus eſt metus retinēdæ materię,ſyrup.roſatus,cydoniorum cum aquis roſarum, plantaginis: iterum myrobalanis citreis,& rhabarbaro,partim integro,partim aſſato purgamus:deinde ieiunis hepar fouemus decocto ſantalorũ, roſis,ſpodio cũ aqua roſarũ, intybi:additis tandem aliis quoque aſtringētibus. In his autem regionibus ſeptētrionalibus,ex aëre & victus genere à pituita vitrea,& ſalſa,tineſmi,& dyſenteriæ magis fiunt,vel in ventre genita,vel in ipſum corriuante ex capite, aut corpore vniuerſo.Phlegmagωgis curatur.Si autem ab atra bile inceperit, cur lethalis ſit Hippocrati,docet Galen.apho.24.lib.4.

3 Vlcera ſanantibus,ſed priùs lotis à bile,vel mucco mordaci inteſtinis, per iniectiones ex aquę hordei libra vna,vitellis duobus,ſacchari rubri vnc.vna. Quæ interdum curandę dyſenteriæ ſufficiunt:interdum poſt eas,emplaſticis opus eſt, internam inteſtinorũ ſuperficiem contra fluentis materię morſum,ceu tectorio quodam,& cruſta armātibus: ex albumine ouorũ, gummi arabico, adipis caprini, ana ſemũc.olei roſati,vnc.duas,ne adeps citò concreſcat,boli armenicę,tragacāthi ana vnciam vnam,cum vnciis decem aquæ hordei,ſi lauandum & tergendum:vel tantundem iuris pinguis

pinguis carnium, ſi vim emplaſticam maiorem volumus: addito etiam butyro recenti, inſalſo, & ſucco plantaginis. Poſt iniectiones emplaſticas, ne acres materias lentore ſuo retineant, & affigāt inteſtinis: lauatoria iterum opus eſt, ſicque viciſſim. Vbi materia mordax conſtitit, ac fluere deſiit, ſolusq; ſanguis fluere perſeuerat: ſarcoticis, & glutinātibus, & cicatricem ducentibus iniectionibus vtendum eſt, ex libra vna decocti roſarum, balauſtiorum, malicorij, rhois, oxyacāthę, vuarum, gallarum, ſe. coriādri: addendo boli armenicæ, ſanguinis draconis, terræ lemniæ, thuris, ana drach. vnā, vel trochiſcorum ex terra lemnia, drach. duas cum vitellis ouorum duorum. Si autem vlcus eſt profundum, pus multum reiiciens, tergendum eſt clyſtere ex decocto furfuris frumenti, vel ligni gaiaci, vel ciceru̅ rubroru̅, vel ex hydromelite, vel ſero lactis caprini, vel lotio: vel, ſi valentius vis, ex lixiuio, vel ex vino rubro ſubdulci tergente, & roborante, addendo mellis roſa. vncias duas. Si valentiore opus eſt, muria piſcium ſalſorum, aut oliuaru̅ colymbadum. Interdum & valentiſſimis vtendum: vt, trochiſcis ex arſenico. Si autem diligenter deterſeris, natura carne implere, glutinare, & cicatrice tegere per ſe poterit. Quod tamē vt promptiùs faciat, iuuāda eſt clyſteribus ſiccantibus, & aſtringentibus: vt, decocto lentiu̅, roſarum, balauſtiorum, ad-

dendo bolum armenicam, terram lemniam: non omiſſis tamen interea tergentibus.

4. Fluorem aſtringẽtibus, ne materia etiam benigna, vacuatione multâ ob viarum laxitatem, vires deiiciat: maligna autẽ & corrupta non eſt retinẽda, ne febrẽ augeat, & alia ſymptomata grauiora excitet. Sumũtur in id ſaccharum roſatum corallio rubro miſtũ, cydoniatum ſine aromatibus, ſyrup. cydoniorum, trochiſc. ex ſpodio cum ſe. oxalidis drach. vnâ. Hæc ſi non ſufficiunt, narcoticis dolor ſedandus, ſomnus cõciliãdus, & materia ceu glaciãda, vt ad fluendum ſit ineptior: modò virtus non ſit imbecilla, ne calorem exiguum illa extinguãt. Sumitur autem athanaſia à drachma vna ad ſcriptula quatuor, vel clyſtere immittitur etiã drachmis tribus: balani quoque ex lycio à Raſi deſcriptæ cum filo ſedi imponuntur, vt tempeſtiuè retrahi poſſint, ne ſymptomata afferant priùs ſcripta. Admouetur autẽ ventri oleum cydoniorum, myrteum, maſtichinũ, inſperſo deinde puluere corallij, roſarum, maſtiches, boli armenicę, ſanguinis draconis. In idẽ efficaciſſimum eſt emplaſtrũ Meſuæ, diaphœnicũ calidũ, in frigida: frigidum, in calida cauſa dyſenteriæ. Vapor etiam vini auſteri per ſcoriam ferri, ferrúmve ignitum elatus, ac ſede receptus ſaluber eſt: eodẽ vino vel re ſimiliter aſtringẽte, manus & pedes fouere, ventri etiam fluenti robur tandem magnum

gnum sæpè affert: maius, cataplasma ex pane medio tosto, vino austero extincto, addito butyro vsto, ol. astringentibus, superdata mastiche. Si à solis intestinis sine vlcere fluor est, curetur clysteribus vires habentibus easdem cum remediis per os sumptis, cùm à ventriculo solo fluebat materia.

Tinesmi curatio.

TInesmus, vehemens & inanis deiiciendi appetitus, qualis ferè adest dysenteriæ prædictæ, ob materias mordaces, ad intestini recti finem hærentes: bilem scilicet, aut pituitam salsam vel vitream, vel aliter mordacem, ad sedem solùm desidentem.

Curatur si est à bile, clystere lauatorio, ex decocto hordei, saccharo, vitellis ouorum. si à pituita, ex decocto cicerum, sero lactis, melle rosato. si à stercore durato est, molliatur sumptis & iniectis: si à tumore, curetur vti eius partis natura, & tumoris postulat. Si à frigore est, vel flatibus, quadra mensarum calfacta sedi admota, remedio est: sacculi item ex chamæmelo, & verbasci floribus calidi supponãtur vtiliter, vel eadem vino incocta, expressa, sedi applicentur calida, & ventri. Si tinesmus à repletione est, sinatur: saluber enim est. Si ab imbecilla retentrice, roboretur prædictis astringentibus. Si à partibus corporis calore immodico liquatis, calor mitigetur. Si fluor

est immodicus, sistitur priùs. Si dolor implacatus vrget, balanus indetur ex lycio, vt priùs: vel athanasia sumatur.

Fluoris alui curatio.

SI fluor est à lienis obstructione, vel imbecilla vi tractrice, curatur vt dictum est in dolore splenis: vt, admoto oleo capparum, lilij, genistæ, sumpto tamarice, aspleno, scolopendrio, capparibus: purgato item corpore per myrobalanos indas. Si ab hepate est, illius affectus, obstructio, phlegmone, scirrhus, imbecillitas tractricis, vel retentricis, vel coctricis ab intemperie, antè est corrigendus idoneis remediis in horum affectuum curatione prædictis. Si igitur est hepar obstructum à materia frigida, ita vt deiectiones sint chylosæ, ea paretur expulsioni per syrup. cichorij Nicolai, radicum duarum, aut quinque, cũ aquis aperientibus absinthij, prasij, apij, fœniculi, cassuthæ: si verò materia est calida, obtundatur dicto syrup. intybi, rosato, & aquis cichorij, intybi: posteà vacuabimus rhabarbaro infuso per se, aut etiam cũ agarico, vitãtes scammoniata, & alia hepati noxia. Postremò intemperies tollatur, heparq; roboretur, nunc trochiscis de lacca, de rhabarbaro, nunc diacurcuma, diacalaminthe, à drach. vna ad drach. duas: nunc aliis atque aliis. Nam in affectu diuturno, varietate remediorũ, etiã idem

pollentium,

pollentium, viciſſim vtendum, ne natura vni aſſueta & familiaris, vires eius cõtemnat. Sed caue ne materias in hepate cõpingas, & retineas his roborantibus: nec foris illinas hypochõdrio dextro frigida, aſtringẽtia: quia ſanguinem cogunt, & hepatis calorem reliquum extinguũt, & hominẽ occidũt. Si ab imbecillitate eſt hepatis, eius curatio pri⁹ eſt ſcripta: hepar enim roborandum eſt in dyſenteria hepatica, per ea quæ cauſæ ſunt cõtraria: vt, frigida, in calida: calida, in frigida cauſa: vt piſtacia, cubebas, & ex his electarium: hepar lupi quoque eſt præſtãtiſſimum, mane ad cochlearis menſuram ſumptum. Vuæ item paſſę pingues paſſim Auicennæ commendantur, ita vt dulces, cauſæ frigidæ: acidæ verò, calidæ tribuãtur. Dyſenteriam enim hepaticam, etiam ſolæ ſanant, ablatis tamen ſeminibus, cùm aſtrictione opus nõ eſt. Eædem tritæ, & cretæ, ſaccharo miſtæ fiunt ſalubres, miſto, ſi vis, ſpodio, vel aliis hepati familiaribus: vt, hepatica, rhabarbaro. Quòd ſi in dies ſcriptulo vno, vel in hebdomadas drachma vna ſumatur, eſt in id ſaluberrimũ: & ſyrup. abſinthij, & abſithium cibo, potu, in idem optimum: trochiſci etiam δι' οἴνου. id eſt, de vino Galeni, & Auic. cauſa præſertim frigida: ſi calida autem eſt cauſa, miſcentur ei ſpodium, trochiſci ſpodij, ſpecies diarhodi Abb. & Ɛ triũ ſantalorũ, ſyrup. cichorij, Nicol. Si verò fluor ſit bilio-

ſus ab hepate, ſyrup. intybi, & byzantiorum cum aqua intybi, cichorij, trochiſci de ſpodio cum ſe. oxalidis, diarhodon Abb. vel commune, E. trium ſantalorũ. Si ſanguineus eſt, fluere aliquantiſper permittatur: pòſt ſiſtatur, vt alius ſanguinis fluor quiuis immodicus. Si virulentus eſt, ſeu cum ſanie calida (ἰχῶρας vocat Gal.) intemperies calida hepatis, ſumptis & admotis prędictis in debilitate hepatis mitigetur. Si pus ineſt hepati rupto abſceſſu, tergetur aquâ hordei ſaccharatâ, vel cicerũ decocto: deinde glutinatur per dicta priùs in dyſenteria.

Fluxus cibalis vulgò.

Si diarrhœa eſt à cibo largiore, ſumatur parcior: ſi à corruptibili, ſumat bonum & euchymum, coctu, & corruptu difficilẽ: ſi ab vnctuoſo, ſumat aſtringẽtem. Si materia corrupta eſt iam in inteſtinis, vacuetur clyſtere cõmuni cum caſſiæ vnc. vna. Si in ventriculo adhuc reſtat: hieræ picræ, vel caſſiæ vnc. vna, vel mannæ vnc. duabus: vel pilularum elephanginarum ſcript. quatuor. Poſtremò vẽtriculi intemperies corrigatur: calida, vt ſumptis peponibus: frigida, per ſumpta: vt, ſyrup. abſinthij, menthæ, aromaticum roſatum, diagalangam, diacyminum, & ſimilia: admota autem olea maſtichinum, abſinthij, menthæ: vel emplaſtra, vel vnguenta, & alia in ventriculi imbecillitate dicta. Si fluit aluus, ventre per frigus aëris perfrigerato: curetur calidis omnibus ſumptis & admotis, vt priùs.

Iſchuriæ curatio.

ISchuria,id eſt,vrinæ ſuppreſſio:curatur per ea quæ cauſæ ipſius ſunt contraria: vt,frigida,calida ſumpta,iniecta inteſtinis, & meatui vrinario : & admota imo ventri: vt, olea, vnguenta,cataplaſmata, emplaſtra, ſacculos. Si ab obſtructione ſupprimitur,inquirenda eſt, & curãda obſtructionis cauſa:vt,tumor præter naturam, carũcula,grumus ſanguinis, pituita craſſa,calculus:is enim aut comminuendus eſt,aut cubanti ſupino ſuccuſſatis cruribus in veſicam regerendus : vel cathetere, vel candela cerea oleo intincta,vel digiti condylo per perinæum celeriter acto ſedem verſus. Si verò in meatum iam totus inciderit, trahendus eſt ſuctu virgæ, dilatato priùs meatu per inſeſſum,vel fotum, vel alia : deducendus quoque eſt digito in ſedem immiſſo,ſi illic hæret:ſi verò ad perinæum, cõdylo celeriter per id à ſede ſcrotũ verſus acto,potiùs quàm tunc repellendus in veſicam, vbi in calculum inſignem poſſit grandeſcere, & fortè vix poſtea in meatum vrinarium incidere. Si à pituita, pure,grumo ſanguinis obſtruitur,ſyrup.duarũ & quinq; radicũ,vel eupatorij cũ aqua fœniculi,apij,petroſe.tenuẽtur & incidãtur hæ materiæ, vel theriaca veteri cũ vino albo tenui. Si cauſa ſit renũ aut hepatis affectus,ei proſpiciendum eſt, ablatâ iſchuriæ cauſa. Si lotium

non excernitur, prouocãdum primùm mitioribus, vt cõpressione imi vẽtris, balano acri, & sale aliquo acuta immissa sedi, cui vesica incumbit: pediculo quoque in virgæ initiũ immisso, qui motu titillet, expultricémque vim sopitã irritet, vel eius loco portiuncula cæpę, vel allij, vel similiter acrium: frictione etiam perinæi, & virgæ prope ignem: hæc si nõ sufficiunt, pectini illinatur oleum scorpionum, & lilij per se, vel cũ sysimbrio aquatico frixa: vel imponatur helxine frixa in id efficacissima: tegula quoque calfacta vino bono calente irrigata, herbis etiam prædictis, aut similibus impositis cruri alligetur: adhæc epiploon recens exectum, vt ab animali calet, imô ventri impositum. Valentior est fotus imi ventri ex spongia cũ origano, calaminthe, pulegio abrotono, sabina, mentastro: & insessus ex prædictorum decocto: quod etiam clystere iniectum cũ oleo liliorum, scorpionum, hiera vel benedicta est optimum. Sumuntur itẽ syrup. radicum duarum vel quinque, vel harum decoctum, & sysimbrij aquatici, rubiæ, baccarũ iuniperi; quæ etiam sanguinem mictu prouocant Dioscor. vt sabina, & drachma vna testæ purgatæ oui à quo pullus exclusus est, est efficacissima potu. Cantharides verò etiam alis, & capitibus ablatis ob vehementiam venenosam fuge: tutior est aqua rhaphani. Si à grumo sanguinis est, da potandum oxymeli
aliquod,

aliquod, vel leporis coagulum.

Calculi in renibus præcautio.

LApis in renibus gigni prohibetur: primò fugâ eorum quæ pituitam calculi materiam in corpore augent, qualia sunt alimenta crassa, frigida, lenta: vt, caseus omnis, præsertim glutinosior, ex lacte: reliqua, panis azymus, animalium partes pinges & albæ: vt, extremitates, intestina: aues aquaticæ: cibus largior, & ab hoc venus, somnus, labor, balneũ: sumendi enim cibi euchymi, & parciùs quàm pro appetentia. Secundò, pituitam nobis imprudentibus genitam, ne ad renes ruat, ad intestina retrahemus clystere leniente, bis in hebdomadas iniecto, vel cassiæ vncia vna in hebdomadas sumpta, vel potiùs tãtundẽ diacassiæ, quod ex cassia, & saccharo, & decocto glycyrrhizæ, & baccarũ halicacabi fit, vel terebinthinam ab semunc. ad vnciam, pane missali in vinum merso inuolutam, vel iure capi solutam, & liquatam. Nam ventriculum, intestina, renes, vesicam purgat, nullo partium harum detrimento. Vel pilula vna elephangina in dies, vel alternis diebus sumpta. Prophylace.

Tertiò, materiam pituitosam si qua in rene hęsit, ne in eo lapidescat, expellemus vreticis: vt decocto cicerũ, pręsertim cũ glycyrrhiza & saccharo ab vnciis sex ad octo, accepto pridie medicamẽto leniente ex cassia: id enim deco-

ctum, renes & vesicam multum terget ciceribus, glycyrrhiza, saccharo. Idē pollet ius galli decrepiti saccharatum, & aqua lactis caprini, & parietariæ decoctum, vel aqua, vel succus residendo purgatus, & saccharatus. Nam vias vrinarias terget, vrinámque prouocat.
Quartò, calorem renū, calculi causam effectricem temperamus, admoto renibus inter duas telas cerato Galen. refrigerāte, vel santalino, vel ex cera alba, & oleo violato, vel nymphæato, vel cucurbitino: sed post quartam partem horæ ablato, & aliquoties in die, dū refrixit, reddito: tepidum tamen aëre frigido applicādum est. Vitamus autem astringentia, ne viis astrictis materias retineāt. Aëri externo lumbos quoque aperimus: pelles, plumas calorifica cætera lumbos tangere prohibemus.

Calculi renum curatio.

CAlculum verò in renibus concretum, & iam dolentem, præcipuè si in vreteribus est, expellimus ipsum frāgentibus, vias lubricantibus, aperientibus, dilatantibus, & vrinas mouentibus: sumpto priùs ad vias lubricandas cassiæ bolo cum oleo recens extracto ex amygdalis dulcibus, non rancidis: ne illa materiam crassam ex ventriculo & primis venis ad renes trahāt. Calculum autem frāgūt quædam qualitate manifesta: vt, pulegium vreticum, & anastomaticum, calaminthe, origanū, litho-

lithoſpermum, ſaxifraga vulgaris: decoctum
radicis graminis, ſecretum quibuſdam reme-
diũ: amygdalæ amaræ, nuclei ceraſorum, per-
ſicorum manſi, vel triti cum vino albo deglu-
titi, aqua ex fabarum ſiliquis deſtillata, deco-
ctum cicerum rubrorũ, apij, fœniculi, petro-
ſelini, ruſci, aſparagi, maluæ, biſmaluæ: ſed hæ
diutiùs coquendæ ſunt. alia calculum frangũt
in renibus tota ſua ſubſtãtia, ſeu proprietate
occulta. Lapis Iudaïcus ſapore iucundo præ-
ditus, puluis leporis cũ pelle in furno ſiccati:
puluis item ex oſſe calcanei leporini, vitrum
ſepties ignitum, & toties aqua ſaxifragiæ ex-
tinctũ. Puluis item lapidis cancrorũ, & lima-
cum, & ſpongiæ, & lũbricorum terræ: & man
dibularum lucij, ſecretum quibuſdam reme-
diũ. Dantur autem ad drachmam vnam cum
vino albo, vel aqua aliqua prædicta, aut deco-
cto calculum frangẽte: vel cum aqua rhapha-
ni, apij, petroſelini, ariſtolochiæ lõgæ, bacca-
rum halicacabi, ſpinæ albæ, ſaxifragiæ: puluis
quoque ſcorpionis ad ſcriptulum dimidium,
valenter frangit calculum. Oſſis humani ex
ſepulchro limatura ex vino pota, dolorem re-
num ſedare mox, quibuſdam probata eſt. La-
pidem quoque exectum vel excretum à rene,
renalem: à veſica, veſicalem calculum frãgere
potu quibuſdam putatur: quanquam id Gale- Lib. 10.
nus mendacium affirmat. Cortex lauri potus ſimpl.
Auicennæ idẽ poteſt: omnibus autem drach.

vna siccati sanguinis hirci, quem quadrimū, & diebus aliquot antè nutritū herbis prædictis, tam vrticis, quàm calculū frangentibus, potúmque vino maluatico, vel similiter aromatico. Deinde Augusto mense decollaueris, sanguinémq; medium, non primum, nec postremum, scutellis multis collectum, dū concretus est, tessellatim sectū siccaueris in vmbra. Sed ex hirco, vulpe, lupo, & similibus, viuis, calentem adhuc sanguinem haurire præstātiùs fuerit: quod nonnullos magno successu tentasse audio, nullóq; periculo : addebant enim aliquid coaguli, ne in vētriculo glaciaretur. Auicula quoque motacilla, seu cauda tremula vulgò dicta, furno siccata, in id efficacissima creditur. Item quæ vulgò gallorū messengua dicitur: bethonica quoque seu cestrum Galenus. Composita autem calculum frangentia sunt, Iustinianum Nicolai, à drachma vna ad drachmas duas cū vino albo calido, vel aquis dictis ieiuno data, lithon tripon, id est, calculū perforans, & frangēs, dialacca, electarium de cineribus scorpionum. Clysteres quoque anωdyni sunt salubres, ex libra vna decocti foliorum maluæ, bismaluæ, parietariæ, chamæmeli, meliloti, adianti, se. fœnigræci, cum multo butyro recenti, vel adipe gallinæ, vel oleo amygdalarum dulcium vel amararum: vel si flatus adsunt, anethino, cum cassiæ vncia vna, benedictę simplicis Nicolai,

Lib. 5. sanit. tuendæ.

&

& olei ſcorpionum,ana ſemuncia: vel clyſter ex ſolo oleo communi cum ſe. aniſi. Largior autem quàm libra iniectio, renes premendo eſt dolorifica magis, ob id vitãda, ſed frequentiâ copiam ſuppleas. Lumbis autem illinãtur oleum ſcorpionum, amygdalarum dulcium, amararum ana ſemuncia cum adipe gallinæ, butyro recenti, œſypo: veſica etiam plena decocto chamęmeli, meliloti, maluę, althęæ, helxines: vel ſpongia eodem madefacta, & expreſſa. Sumantur verò ſæpè iura pinguia, vel vnciæ octo, aut etiam plures decocti maluæ, vel althææ, cum butyri recentis vnc. vna, mellis, roſati ſeſcuncia. Sumantur etiam oxymeli, ſyrup. acetatus compoſitus, ſyrup. bizantinus acet. de radicibus, cum duplo aquæ bethonicæ, aut ſaxifragiæ. Si ventriculus imbecillam vim coctricem habet, roboretur litu ex oleo abſinthij, menthæ, cum galanga, mace, roſis, caryophyllis, ne pituita largior in eo propter imbecillitatem genita, in renes cõfluat, aut à calculi remediis trahatur: quę vſta lapidem augeat.

Calculi veſicæ curatio.

LApis in veſica, vt in renibus curandus, ſed valentioribus remediis, quia durior eſt, & longiùs ab ore, per quod remedia ſumuntur, abeſt. ſi tamen magnus ſit & prædurus: execandus eſt à lithotomo perito, eóque extracto, veſica hydromelite abluẽda. Suffitum,

aut iniectionem per fistulam argenteã, ex sanguine hirci, vulpis, lupi, & aliorum lapidem frangentium, quidam tentauerunt: sed successu parũ prospero: quòd lapis quibus est in particulas confractus, harum inæqualitate & asperitate, & magnitudine plus molestiæ exhibuerit vrinario meatui, quàm lapis integer vesicæ.

Stranguriæ curatio.

STranguria curatur auferentibus causam acrimoniæ: quæ si est bilis vrinæ mista, victus ratio sit refrigerans, humectãs: vsu lactucæ, portulacæ, bliti, spinacij, atriplicis, buglossi vtriusque, maluæ, bismaluæ, fuga acriũ, salsorũ, aceti: deinde bilis purgetur manna, cassia, myrobalanis citreis, non autem scammoniatis: eadem purgantia, quarto aut quinto quoq; die sumpta, paulatim bilem, vel materias salsas, & nitrosas à partibus vreticis deriuãt ad intestina. Idem præstat serum lactis caprini, & lac caprinum. Quia verò idem multã ex se vrinam facit, eámque mitem: sic vrinæ acrimoniam obtundit. clysteribus quoq; iniiciendum decoctum maluæ, althęæ, violarum, nymphææ, salicis cum cassia ad aluum leniendam, & temperandam humorum etiam in vesica acrimoniam. Bibat syrup. violatũ, cichorij, cũ sero lactis, vel aqua hordei. Si causa est pituita salsa: sumatur frequẽter terebinthina lota

lota in aqua rosarum, plantaginis, vel intybi, ad tollendam eius acrimoniam. Hæc enim aluũ soluit, & vrinæ morsum mitigat. Si ab excoriatione partium vreticarum, sumat in dies drachmam vnam boli armenicæ, vel trochiscorũ terræ sigillatæ, vel electri cum aqua plãtaginis, vel solani. Quòd si vlcus adest, ante vsum prædictorum glutinantium, tergẽdum est sero lactis asinini, vel caprini: decocto se. melonum, & aliorum frig. se. donec pus excerni cesset, aut parcissimum subeat. Si est ob siccatam vesicam, vel absumptam prostatarum humiditatẽ, quæ semini viam sternit, alimento pleniore & crasso est opus. Deinde, immò sæpè statim initiò, vbi scilicet dolor est vehemens, acrimoniam mordacẽ vrinæ remittes: vel per vnctuosa, vel sensum tactus partium vreticarũ modicè stupefaciendo: vt, syrup. violatus cũ aqua lactucæ, portulacæ, solani, intybi: vel si valentiore opus est, syrup. violati vncia vna, syrup. papaueris semuncia cum vnciis tribus decocti se. 4. fri. maiorum vel etiam minorũ. Sunt qui se. hyoscyami albi, vel papaueris albi drachmã vnam cũ prædictis aquis mane exhibent: his trochisci halicacabi Mesuæ drachma vna, sunt efficaciores, quia stupefaciunt, vretici sunt, & vrinæ acrimoniã obtũdunt. Decoctum quoque maluæ, violæ, & similium, cum cassia bis die iniectum, est efficax: syringe etiam per catheterem breuem in vesi-

cam immisisse lac humanum, caprinum, ouinum, prodest. Nam eius mistio vrinę acrimoniam frangit. albumen oui agitatu multo fractũ donec lentum esse desinat, per se, vel cum papaueris decocto, vel cum lacte. muccago seminis psyllij sex horis macerati aqua frigida, omnẽ acrimoniã obtundit. vt etiã dolori magno hæmorrhoidũ mox succurrat, & podagræ calidæ, sed periculũ est ne lẽta hęc in meatu vrinario, aut vesica, si eã adibũt, partiũ calore tandem siccata, vel obturẽt, vel angustẽt meatũ, & malũ succedat nouũ, priore etiã deterius. Valẽtius fiet remediũ additis caphuræ granis 3. 4. valentissimum addito opij grano vno, vel troch. halicaca. script. vno aqua vel decoctione papaueris soluto. Virgam quoque tenere in lacte calido, vel decocto papaueris albi, inungere ventrẽ inferiorẽ, & perinæum oleo salicum, violato nymphææ, addita pauca caphura. Decoctum foliorũ vitis, salicis, maluæ, violæ, insessu, aut fotu ex vesica.

Mictus sanguinis curatio.

SAnguis mictu redditur, quum is est quãtitate aut qualitate acri, & biliosa, vel aquosa aut quãtitate & qualitate alienus: interdum ab imbecillitate secretricis hepatis, renũ. Est quãdo vase in partibus vreticis eroso, calculi attritu lacerato, rupto, lapsu, pcussu, vel alio motu violẽto redditur: sępe etiã coitu immodico,

dico,

dico,interdũ crisi.Si ob redũdantiam fiat,vel criticus est,non supprimatur nisi vacuatione immodica vires deiiciat.Si biliosus est,aut aquos⁹.sumptis cholagogis,& hydragogis,vel hydroticis auertũtur à partibus vrinariis hæ materiæ,& à sanguine vacuantur.Si facultas secretrix est imbecilla,illine lũbos oleo myrtino,ros.cydon.cerato Gal.santalino,vnguẽto comitissæ de se.seu crocato flosculo rosarũ,quã antheram vulg⁹ vocat: fotu ex balaustiorũ,malicorij,gallarum,hypocisthidos decocto in aqua rosat.plantag.ferrata.Sumat etiam syrup. rosatum,myrtinum,cydoniorũ,cũ aqua solani,rosar.plãtag.lactucæ,& drach. vna boli armenicæ,vel troch.electri,vel terræ sigillatæ,vel troch.spodij,cũ se.oxalidis à Rasi scriptorum,lactis ouini vnciæ quatuor,sex,mane,cum drachma vna boli armenicæ sumptæ,sunt in id efficacissimæ,& renes valenter roborant,modò ne dormiat,aut exerceatur. Quæ remedia sunt etiam glutinantia,ob id salubria,si vas est apertum casu,vel laceratu,vel alia ratione.Si ob casum tamen est cruentus mictus,auerte priùs secta basilica dextra. Si purulẽtum est lotium,tergentibus vtendũ: deinde glutinãtibus prædictis astringentib⁹: Si præterea calidissimum,serũ lactis,decoctũ hordei saccharatum bibẽdum & iniiciendũ: trochisci quoq; Rasis liquore aliquo ex prædictis soluti, salubriter in vesicam iniiciuntur

tunc solùm quando ab ea sanguis effluit.

Diabetæ curatio.

DIabetes, id est transitus, scilicet vrinæ, cõtinuus, aut veriùs potionis non mutatæ, vt Lienteria cibi, ab intemperie calida renũ cũ siti inexpleta: affectus rar is: Galeno bis tãtùm visus, mihi semel in adulescente cæpis largiter, & sæpè vso. Vbi autem verè largior est vrina, sitis si adest, exigua est, & placatu facilis. Puella enim Mediolanensis per dies sexaginta singulos, mictu reddidit vrinæ boccalia seu chopinas sexdecim, cũ in dies biberet tantùm boccalia circiter tria, magno exempli miraculo: persanatæ tamen parũ corpus conciderat. Si autem inuitis vrina excidat, vt etiam lectum æger permeiat, causa est primùm auferenda: si enim à potu id largiore fit, bibatur parciùs. si à potus aut cibi qualitate salsa, acri: vt, esu largo cæparũ, alliorum, porrorum: ab his abstineatur: si à frigore externo, calefiat: si ab hepatis imbecillitate, vt in ascite, prius dicta sunt remedia. Si sphincter vesicę est resolutus, morâ longâ in aqua frigida, vel alio frigidorũ cõtactu, sanetur ea paralysis per calorifica omnia. Si idem est ruptus, vel laceratus, vel sectus, vt lapsis ab alto, vulneratis, sectis ob calculũ, parientibus ægrè, sæpè accidit: nisi initiò sanetur, difficilẽ habet postea curationẽ. Si ab hepatis & renũ calida intẽperie, ea sanetur sumptis

ptis & admotis refrigerantibus ſæpè dictis. Si à retentrice veſicæ imbecilla, intemperiẽ eius cauſam perſana contrariis. Thuris etiam ſcriptulum vnum, vel drachma dimidia, cũ aqua abſinthij, multis eſt remedio: & ſpodiũ, & ex eo, vel balauſtiis, vel terra ſigillata trochiſci ad drachmam vnam, & puluis glandis aſſatæ.

Lumbricorum curatio.

LVmbrici ſi imminent, pituitam vacua pane & pauco ſinapi: vel, ſi opus eſt, medicamẽto phlegmagωgo: & eam gingi prohibe fugâ alimentorum craſſorum, lentorum, &c. pituitæ gignẽdæ aptorum, vt ſuprà in colico affectu, & alibi ſæpè diximus. Si verò adſunt, remediorum generibus quinq; ſanantur.

1 Victus ratione parca, calida, ſicca, acri, amara: niſi interdum morſus eorum ob famem ſæuientium dulcibus ſit placandus.

2 Necãtibus lumbricos tota ſua ſubſtãtia, & amaris, calidis, ſiccis ad tertiũ gradum: vt, omni abſinthio, vtroq; abrotono, perſicorum foliis, & nucleis, lupinis, mentaſtro. allio, ſe. braſſicæ, apij, radice filicis maſculæ, radice graminis: his omnibus vel quibuſdam ſumptis, iniectis, vmbilico admotis cũ aloë, athanaſia, felle aliquo, in puellis ſuillo, ouino, vel alio miti: in grandibus etiam bouino, additis oleis amaris, abſinthij, menthæ.

3 Enecatos expellentibus (ne putridis va-

poribus febres & epilepsiā, & alia symptωmata sęua excitent) vt, aloë, absinthio, rhabarbaro, agarico, liquore amaro solutis, vel in catapotia formatis: oleo quoq; omphacino sumpto sępè, & larga copia, & clystere iniecto, nisi lūbrici sint adhuc viui: nā fuga huius & similiū reperent in ventriculū, si rotundi sunt, nisi mista sint dulcia: vt, lac, & similia: ascarides verò minimi ad sedem ferè desident sacculo inuoluti, cum quo tandem sunt deturbandi. Lati autem (quos vocāt cucurbitinos) intestino cæco sæpè affixi: interdū colo, & recto: vix tādem magna vi deturbātur, sibi magna excrementorum, & velut membranarū illuuie implexi. Hiera picra Gal. & ex ea pilulæ, & quæ ex aloë, myrrha, croco communes vocantur: sunt in id efficaces sumptæ, & aliquo oleo, aut syrup. amaro mollitæ, & vmbilico admotæ.

4 Lumbricos ad ventriculū ascendere prohibētibus, stypticis, & amaris, ex aceto sumptis, & ventriculo admotis: vt, oleis, cataplasmatibus, vnguentis, emplastris.

5 Lumbricos deorsum trahentibus, dulcibus, vt lacte iniecto clystere cum melle, nisi febris adest: tunc ius carnium cum saccharo iniiciatur. Si autem sint ascarides ad sedem hærentes, balanus ex bombace illito oleis amaris, vel aloę, felle vaccino soluta: vel balanus ex lardo pingui, cum filo, dū retrahetur; vermes plurimos sibi hærentes, referet. Vsu crebro

bro diutino salsorum, amarorum, acrium, aceti, necantur & expelluntur.

Hæmorrhoidωn curatio.

HAemorrhoïdum venarum fluor non antè est stringendus, quàm vacuationis copia vires deiiciat, & sanguis pro nigro & crasso, melior iam fluat: à magnis enim morbis ferè melancholicis ægrum hæc spontina vacuatio vindicat. Aluus quoq;, cassia, aut iure pingui, aut decocto brassicæ est lenienda, ne stercus sua duritie eas lædat. Sistitur autem quatuor auxiliorum generibus.

1 Vict. rat. frigida astringente: vt, omphac. succo rhois, ros. cydon. & ex his ac similibus syrup. condi.

2 Auertentibus. vt sectâ vena basilicâ, dextra, vacuatione sanguinis etiam larga: vt etiã cucurbitulis, hypochond. dextro, interscapulio humero affixis, frictionibus, ligaturis, fotibus brachiorum.

3 Venarum illarum ora contrahentibus & sanguinẽ crassantibus, & refrigerãtibus sumptis & admotis: vt syrup. myrtino, cydoniorum, granatorum cum aqua rosarum, solani, plantaginis: vt, saccharo rosato cum boli armenicæ, vel hæmathitæ, vel corallij rubri drachma vna horis duabus ante cibũ, vt tryphera Phenonis, E. scoriæ ferri Rasis. Squamma quoq; ferri quater ex aceto cocta & siccata

ſumpta à ſcriptulo vno ad drachmam vnam bis in ſeptimana, ventriculum, hepárque roborat, & humorum malitiã emendat. Vt trochiſcis electri, terræ ſigillatæ, ſpodij cum ſe. oxalidis. Quibus victis, etiam narcωtico, athanaſia Nicolai, aut antidoto Philonis, perſica à drachma vna ad ſcriptula quatuor vſurpatur. Foris autem ſimilia admouenda, balauſtia, malicorium, galla, rhus, hypociſthis, bolus armenia, ſanguis draconis, tragacantha, trita & excepta malo cydonio probè cocto, vel aloë, thus, bol⁹ armenia, ſanguis draconis, albumine oui ſoluta, pilis leporis, vel tela aranei excepta. Puluis quoq; corij vſti, vel ſuberis vſti, quorundam ſecretum remedium, oui albo exceptus: vſti quoq; bufonis puluis Nicolo Florentino in id efficax, & vſu tutus ſcribitur: ꝙ venenoſa qualitas ex hoc, vt ſcorpionibus, vrendo abigitur. Emplaſtrum poſtremò comitiſſæ ſedi admotum, & lumbis eſt efficaciſſimum.

Lib. 5. meth.

4 Sanguinis vitium emendantibus, victu tenui, ſi largior eſt: ſiccãte, ſi aquoſior: cholagωgis, ſi bilioſus eſt: phlemagωgis, ſi pituitoſus. Si doleant, anωdynis ſæpè dictis: vt, lacte cocto, vitellis ouorum, œſypo, butyro recẽti dolor eſt placãdus. Si hæmorrhoides ſint occultæ, & tumore doleant, anodynis placẽtur, vel ſanguis emittatur his apertis ꝑ hirudines, aut ſcalpellum, aut anaſtomωtica pòſt dicenda. Si

verò

verò nec tumor est ingens, nec dolor, naturæ permitte: nec aperi, nisi tumoris, aut doloris magnitudo compellat: quod sæpè cancri, fistulæ, & affectus alij difficiles, his partibus per valentia remedia apertis superueniunt. Aluus quoq; lubrica est reddenda, vt antè paulò docui, ne stercoris durities dolorifica fluxionē geminet: sanguis quoq; malus, si abūdet, corrigatur victu idoneo & cæteris. Auertendus deinde sanguis, vt priùs. Dolor leniatur oleo violato, si calor quoq; adest, vel rosato, vel amygdal. dulc. vel lini, vel lumbricorum, millepedarum, scarabeorum cum vitello oui: mica panis cum lacte & oui vitello cocta, albumine oui tandem adiecto, & adipe gallinę, butyro recenti, farina fœnigræci, cum adipe gallinæ, vel anatis, & decocto meliloti: puluis etiam suberis vsti, cum oleo, vel butyro, vel adipe aliquo: limaces sine testa, tusi cum oleo violato cocti, cum farina se. lini, aut fœnigræci in cataplasma formati, præstantissimū sunt remedium. Insessus, aut fotus quoq; saluberrimus ad sedandum dolorem, fiet ex decocto maluæ, althęæ violarum, florum chamæmeli, meliloti, tapsi nymphææ, se. lini, fœnigręci, papaueris albi, hyoscyami albi. hæc si non sufficiunt, stupefacientibus tactum dolor prohibendus: vt, balano ex bombace, cui illitum sit Philonis antidotum, vel athanasia Nicolai: vel eadē emplastri modo applicentur sedi: vel

vnguenti populei vncia vna, oui vitellum, opij à drachma vna ad drachmas duas, croci parùm, misce, & applica si dolor est vehementissimus. Hæc quoq; si non sufficiant, hæmorrhoidibus apertis, sanguinem emitte doloris causam: aperies autem affricta re aspera: vt, linteo nouo, parietaria, folio ficulno: valentior est pulpa colocynthidos puluerataæ, ex oleo amygdal. amararum admota: nam horis quinq; aperit. Idem præstant stercus columbi cum saxifragia, succus cæpæ, fel vaccinum, & alia: cyclamini radix, succo aut puluere, & cætera acria. Eadem vnctæ sanguine gallinæ, vel colũbi, hirudinibus non venenosis & paratis, affixis, aperiri possunt: quæ si sucto sanguine largo pertinaciter adhuc hæreant, capiti earum insperso cinere mox excidunt: sale autem ipsis imposito, quem suxerunt sanguinem mox reuomunt. Penuria sanguisugarum, aperi scalpello, sed cum præmeditatione: quia vulnus ægrè glutinatur. Sunt tamen hodie qui scalpellum præponant hirudinibus, ceu tenuem tantùm sanguinem trahentibus. Si cui autem recentes adsunt hæmorrhoides: nullo tamen
Aph. 12. li. 6. dolore, sed tumore solo molestæ, ne curẽtur. Si consueuerint fluere, nõ comprimãtur, præsertim omnes, nisi magnâ hæmorrhagiâ sint, tunc periculosę: quę tamẽ postea sunt aperiendæ, nisi sponte hient. Galbani verò drachmæ
Auic. duæ triduo sumptæ hæmorrhoidas siccant: & admota,

admota, puluis ſtybij, decoctum ceratij, muria piſcium ſalſorum, & corũdem capita cum pauco caſeo ſalſo: anacardi inciſi & affricti loco, vel ſuffiti per infumibulũ: dracunculi præterea folia, radix, ſucc⁹, cortices, cineres, oleũ, tota ſua ſubſtantia idem præſtant: vel hęmorrhoides aſtringantur hippuri, vel filo ſerico ſtringantur paulatim magis atq; magis. Melãcholia vexatis, & renum affectibus hæmorrhoides ſuperuenientes ſunt ſalubres. Aph. 11. li.

Ani procidentiæ curatio.

Exitus ani morbus ſancti Fiacrij.

SEdis procidẽtia, ſi ab intemperie eſt humida, laxatis muſculis ſedem releuãtibus ſiccabis: ſi frigida, calfacies: ſi vtraque, calfacies & ſiccabis: ſi adſit calor, refrigerabis: puluis ex hypociſthide, acacia, balauſtiis, malicorio, roſis, gallis, cortice thuris, ſcoria ferri: vel ex his vino, ſi calor abeſt: aut aquæ hordei ſi adeſt, incoctis. fotus vel illitum poſt lotionem vnguentum ſantalinum, oleum roſatum myrteum, cydoniorum, puluere dicto pòſt inſperſo, vel poſtquam erit aluo deiecta repoſitum: balanus ex bombace prædictis mergatur, illinatur, inſpergatur, & clunibus altis & iunctis quieſcat. Si ſedes procidit, non à violento deſidendi, & cohibitæ reſpirationis conatu, neq; ex mora longa in aqua frigida, aut ſuper lapidem, ſed ex decubitu pituitæ, ea eſt coquenda & vacuanda: pòſt intemperies impreſſa eſt

castigāda. Si à tumore præter naturam, is curandus, appositis cuiq; tumorū generi, & tempori præsidiis: si dolor adest, applicetur decoctum chamæmeli, meliloti, maluæ, altheæ, se. lini, fœnigræci.

Vteri exitus curatio.

VTerus procidit laxatis humore multo ligamētis, vel abscessu, ac vlcere exesis, aut partu īprospero, vel lapsu ab alto ruptis. Causa (si potest) est auferenda, & vterus loco natiuo restituendus, nisi inflatio prohibeat, quā fotu ex cumino, aniso, baccis lauri, & similibus: hydromeliti, aut vino rubro astringente incoctis dissipabis: mox ne recidat, insperges pulueribus stypticis, antè scriptis: postea repones. Suffitu etiam rerum graueolentium: vt, pennarum perdicis, assæ fœtidæ, castorij, & similium, excepto per infundibulum vel cathedram perforatam: sunt qui ouum sub gallina corruptum, fractum, agitatum, lanis illinunt & imponūt vuluæ. Odoret simul iucunda: & docta obstetrix manibus subseruiat, vel instrumento virgæ virili proximo. Postea clunibus elatis cubet aliquot diebus.

Menstruæ purgationis largioris curatio.

Mensium

MEnſium fluor immodicus, ſi eſt à ſanguinis copia, vena interna dextra ſecetur, & imperetur victus tenuis, & fuga ouorum, carnium, vini, & aliorum ſanguinem augẽtium. Si ob miſtam bilem, à cholagωgis: vt, myrobalanis citreis vacuetur, & ſanguis refrigeretur, & ſiſtatur per aſtringentia frigida: vt, ſyrup. granatorum, roſarũ, ribes, oxalidis, cũ aquis plantaginis, roſarum. portulacæ, oxalidis. Si à ſeroſa pituita largiore ſanguini miſta: cũ myrobalanis cepulis vacuetur. Si eſt à lapſu, glutinẽtur rupta: ſi ab vlcere, tergeatur, & glutinetur, & cicatrice tegatur, vt in mictu ſanguinis dictum eſt. Sanguis quoq; reuellatur ſecta dextra baſilica, cucurbitula magna ſub mammis affixa, fotu & ligaturis, & frictionibus dolorificis brachiorum: aſtringentibus quoque & frigidis ſimul eſt ſiſtendus, cogendus, & repellendus: tum ſumptis, vt ſyrup. roſato, myrteo, cydoniorum, granatorum, cũ aquis plantaginis, roſarum ſolani: additis, trochiſcis terræ ſigillatæ, vel electri, à ſcript. duobus ad drach. vnam, vel lapide hæmatite, corallio rubro, ferri ſcoria, tryphera Phenonis: tum impoſitis ſedi, & vteri collo balanis ex bombace, oleo refrigerante, & aſtringente illitis: vel aqua, vel ſucco plantaginis, ſolani, roſarũ imbutis, inſperſo pòſt puluere aſtringente in ſedis procidentia dicto, & mox dicendo. Si à ſeroſa pituita fluunt immodicè, prodeſt tibias

ad genua vſque continere in decocto aſtringente: vel eodem ventrem inferiorem fouere, aut totum corpus eodem ſuffire, lumbos pectinémque refrigerãtibus, & aſtringẽtibus: tum oleis roſato, cydoniorum, myrteo: tum vnguẽtis ac emplaſtris, ſantalino, ex flore roſarum (antheram vulgò vocant) comitiſſę: inſperſo etiam his puluere aſtringẽte, ex roſarũ foliis, flore, malicorio, balauſtiis, gallis, hypociſthide, acacia, bolo armenia, ſanguine draconis, & ſimilibus: ex quibus etiam prędictum decoctum faciendum. In vterum quoque metrenchytâ iniiciãtur vnciæ tres, quatuor ſucci depurati, vel aquæ plantaginis, cũ bolo armenia, ſanguine draconis. Si hæc non ſufficiant, philonij vel athanaſię, drach. vna, cũ aqua plãtaginis ſumpta, ſanguinẽ moueri ineptiorem facit, viribus tamẽ validis adhuc detur, ne imbecillibus calor natiuus extinguatur. Peſſos autẽ cauſticos tentare non cõſuluerim, multò minus iniectiones, niſi vlcera eſſent depaſcentia, qualia ſæpè etiã dyſentericis adſunt. Tunc enim leuiora tentari poſſunt: vt paſtillus Paſionis, Polyidæ, aqua plantaginis ſolutus.

Menſtruæ purgationis prouocatio.

MEnſes, ſi ob ſanguinis parſimoniam per ſe cõſtiterint ex inedia, aut victu parco, aut morbo lõgo, aut alia vacuatione, ſuppreſſi propriè non ſunt, nec cieri poſſunt antequã

mulier

mulier reddita sit habitior:tunc autē & in his quib⁹ alia occasione suppressi sunt, euocātur.
1 Causam suppressionis abigētibus, vt obstructionē, aut cōtractionē, aut cōpressionē osculorum ex venis & arteriis desinētium in capacitatem vteri. Hęc autē obstructio si à sanguine est multo, secetur vena poplitis, aut malleoli, & victu tenui vtatur, ac multo labore: quæ duo postrema etiam cōducunt orificiis à pinguedine multa oppletis:ac etiam viraginibus, & calidis mulieribus:quāquam & his etiā phlebotomia sit salubris. Si à crasso, tenuetur: si à lento incidatur, tergeatur, liquid⁹ fiat:quę præstāt syrupi, bizātinus, duarū aut quinq; radicū, hyssopi, cū aquis apij, fœniculi, petroselini:trochisci quoq; de rubia, & qui à Rasi scribuntur. Si autem à pituita, vt ferè fit, prædictis apparetur:deinde vacuetur agarico, E. indo, diaphœnico, roborentúrque ventriculus & hepar, ne talem materiam generent.
2 Mēses prouocātibus, vt syrup. & aquis prędictis:adhęc decocto radicū rusci, asparagi, apij, petrosel. fœnic. addita etiā sabina: & si vis valēti⁹, pulegio, origano, calamin. cicerib. phaseolis rubris, rubia. Datur aūt id decoctū mane calidū ab vnc. 5. ad vnc. 6, horis. 3. 4. ante cibum. Idē pollet cassia, cinamo. ad drach. 1. & crocus cū prędicto decocto:insess⁹ quoq; ex prędictorū decocto saluberrim⁹ est, si modò in hoc, & prędictis expectes tēpus cōsuetæ purgationis:

fotus & ſacculi ex iiſdem pectini, lumbis mulieribus admoti: frictiones item partiũ infernarũ: cucurbitulæ coxis internis, vel ad venã poplitis affixæ: ſectio eiuſdem, aut venæ malleoli. Si autem vaſa in vterum deſinentia ſint clauſa, mercurialis herba tuſa, linteo inuoluta peſſi modo, noctu immittatur, appẽſa filo: ora enim hæc mirè aperit: idem poteſt melanthij farina, & mithridatios antidotus ad drachmã vnam, cum maſtiches ſcriptulo vno: hæc enim non ſolùm repellit, ſed valẽtiùs attrahit, quod apophlegmatiſmo probat. Si hæc non ſufficiant, opopanax, galbanum, ſagapenum hammoniacum, euphorbium paucum admota pectini, aut peſſo immiſſa, mox prouocant: & cyclamini radix etiam ſuper ipſam tranſeunti mulieri, menſes prouocare putatur. Quorum acrium vſu multo, ſi ardor quidã mordax ſuccedat, aqua roſarũ, albumen oui, oleum violatum, & roſatum, lac, & ſimilia, ex panno imponantur collo vteri.

Suffocationis ab vtero curatio.

SVffocatio ab vtero curatur, vapores ab vtero ſurſum ferri prohibentibus: vt, frictione, ligaturis dolorificis partium infernarum, cucurbitulis coxarum parti internæ affixis: vt ſecta vena poplitis, vel malleoli, ſi à ſuppreſſis eſt menſibus hæc præfocatio, non autem ſi eſt à ſemine corrupto, ne hac phlebo-

tome

tome id in venas trahatur:debet enim per collum vteri vacuari titillatum digito longo obstetricis illito oleo irino, liliorũm, laurino, in quo moschus, ambra, gallia sint dissoluta: vel zebet Arabib⁹ dictum coëundi miram cupiditatem excitare solitum. vt, suffitu vteri per sedem perforatam, vel infundibulum, iucundo: ex gallia moschata, moscho, ambra, cinamomo caryophyllis, cũ myrrha stacte (styracem liquidum vocant) in trochiscos formatis: vt grauiter olentibus naso admotis, vt assa fœtida, galbano, sagapeno, castorio carbonibus imposito, pennis, præcipuè perdicum, vstis, corio calceorũ, præcipuè vsto in oleum lini mox imposito: id enim vapore per os recepto, etiam viperam ex vẽtriculo per sedem statim fugat. Ne autem postea ex seminis corruptione in id graue symptωma mulier incidat, si nubilis est, viro tradatur: si non vult nubere, aut monialis est, vena sępè secetur, interdicantur vinum, carnes, oua, &c. sanguinem & semen augentia. imperentur labor multus, ieiunium: vsus agni, rutæ, dauci, cumini, & cęterorum semen gigni prohibentium, vel genitum absumentium: quale est dauci se. drachma vna cũ aqua arthemisiæ pota: quibusdam secretum remedium. In nares ore insufflasse, vterum mox deturbat, vice cohibitæ respirationis, quam cohibeat sępè mulier impendente vteri suffocatu. Metrenchytæ vacui, sipho-

nem collo vteri immisisse, mox internum pulsorium retraxisse, vterum deorsum reuellit.

Rhagadωn vteri curatio.

RHagades, rimæ quædam, & fissuræ in muliebribus curantur illitæ œsypo, butyro recēti sine sale vsto, vel oleo resudāte ex nuce veteri dum vritur, vel oleo violato rosato, ducto per mortarium plumbeum pistillo plumbeo, donec mellis habeat crassitudinem.

Molæ curatio.

MOla, hoc est caro quædam informis, deturbatur, præsertim priusquam maior euaserit, remediis menses mouentibus. Si verò à flatibus vterus est distentus, purgato corpore toto iniiciantur primū intestinis, postea vtero, quæ flatus dissipant, diacyminum dianisum, diagalanga, diadaphnidum: immittantur quoq; pessi illiti succo mercurialis, inspersi melanthio. Si valentiùs vis, cardamomo: si valentissimū galbano illinātur, & euphorbio inspergātur. inungatur pecten oleo nucū, anethino, melle despumato. fiat insessus ex decocto eorum quæ menses mouere diximus.

Enterocelæ curatio.

ENterocelæ ramicis species, in qua intestinum rupto peritonæo delabitur in meatū uasorum seminalium, aut etiam in scrotū: curatur primùm repellētibus in suam sedem intestinum, deinde cōtinētibus, ne relabatur, &

solutum

ſolutũ peritonæum glutinãtibus. Vt autẽ tutò citò indolẽter reponatur, flatulẽta vitẽtur, & ſi flatus lapſum inteſtinũ iam diſtẽdunt (quos tumor leuis, trãſparens, digiti percuſſu ſonãs, vt tympanitis oſtẽdit) diſſipẽtur fotu cũ ſpõgia ex decocto meliloti, chamæm. ſe. cari, fœnic. lini, fœnigrę. aniſi, anethi, cymini, & ſimiliũ: vel oleo chamæmeli, anethi, amygd. dulc. ricinino, iaſmino, leucoij, rutæ, vel cum veſica prędictis plena foueatur, vel ex fabis coquẽdo mollißimis cũ aliquo oleo dicto, fiat cataplaſma. Si autẽ ſtercus inſit, clyſterib⁹ etiã acribus poſt molliẽtiũ vſum vacuabimus: dein crurib⁹ elatis, & diductis molliter ſuccutiemus: & ſi opus adiutrice aliqua manu cõprimendo clementer ſubſeruiemus. Retinetur autẽ ſubligaculo: & ſi puer eſt, & coxas elatiores aliquot dies cõtinet in lecto, vitatq; motus inordinatos, clamorẽ, tuſſim, ſternutam. anhelit. cohibition. omnẽ repletionẽ, à natura vlcus peritonæi glutinatur. in grandioribus autẽ longũ tẽpus poſtulat, & remedia præter dictã victus rationẽ magis exqſita: vt, ceratũ de pelle arietis Matth. Gradi, cui ſimile eſt emplaſtrũ contra rupturã Nicolai. Sũt qui ferro cãdẽti partem qua deſcẽdit inteſtinũ vrendo cõtrahunt: alij acu & filo ad vſque cauitatem qua deſcendunt vaſa, carnem pertundunt: ablata acu filum ſuper teſſellam corneam vel eburneam aſtringunt quotidie magis atque magis, donec

Auic. [margin, beside "prędictis plena foueatur"]

Vide Alexãdrum Benedictum. [margin, beside "dunt vaſa"]

totum filo perruperint:carne interim super-crescente in profundo, & meatus partem occupãte,ne inteſtino poſtea ſit via:ſed caue ne & vaſa cicatrice interna,durâ,& eminentiore premas:nam dolorifica ſic fuerit, & teſtẽ atrophia tabefecerit. Alij ſectione facta,exectóque teſte,vinculo vaſorum omnium,& ambientis membranæ,aut cauterio meatum contrahũt, & obturant: in qua caſtratione grandes natu pleriq; oris primùm, deinde corporis reliqui conuulſione tãdem moriuntur:pueris alia inde accidunt incommoda non exigua. Ob id hæc curandi forma potiùs omittenda eſt.

Epiplocelæ, Hydrocelæ, Cirſocelæ curatio.

EPiplocelæ ſimiliter curatur, ſed ægriùs, vti & hernia ſiniſtra,quàm dextra,ꝙ in hac cæcum inteſtinum delabi ſolitum,magno tantùm peritonæi hiatu excidit:illæ etiam minimo meatu excidunt.

Hydrocelæ autem ſtercore vaccino,& caprarum impoſito curetur:id ſi nõ ſufficiat,filo ad aquarum locum trãsfixo,paulatim emittãtur aquæ,poſteà vlcus glutinetur, & parti aquas tranſmittenti: vt,hepati,lieni,proſpiciatur.

Cirſocelę autem poſt vacuatum phlebotome, & purgatione melancholicum humorem, ſi non cedat ferro candente, cancrorum modo eximantur varices.

Arthritidis

Arthritidis curatio.

ARthritis à calida materia, curatur quinque his remediorum generibus.

1 Phlebotome partis oppositæ, si à sanguine est, aut materia sanguini mista: alioqui clementer purgamus. Repellentibus quoque vtendum: vt, oleo rosato.

2 Materiæ feruorem remittentibus, frigidis & astringẽtibus: vt, sirupo rosato, granatorum, cum dupla aqua plãtaginis, rosarum, solani, oxalidis, per dies quatuor, quinque.

3 Eadem vacuantibus, vt catapotiis minoribus hermodactylorum à drach. vna ad scriptula quatuor.

4 Anodynis à quibus incipiendum, & repellentibus: vt, farina hordei, vel cassia fistula dissoluta in oleo rosato, vel succo, aut aqua solani, plantaginis. Medulla quoque panis, præcipuè secalini, lacte macerata & parùm cocta: additis oui vitellis, & oleo rosato. Si autem dolor est intolerabilis, adde prædictis opij drachmam vnam, croci ad penetrationem parum. Si magnus sentitur calor, muccago ex se. psyllij integro extracta, cum aqua rosarum, vel solani, pauco etiam aceto ad penetrationem addito, cataplasmatis modo apposita, & dum calescit mutata, ídque sæpè, est præstãtissímum remedium. Vel oleum rosatum, cui lumbrici terræ sint incocti, frigidum applicetur. Si materia fluere de- Auic. cap. de cassia.

ſiit, foueatur pars vino rubro auſtero, cui chamæmelum,melilot.fœnumgræc.aiuga neruis roborandis efficaciſsima herba,ſint incocta.

5 Id quod fluxit diſsipantibus: vt oleo chamæmeli,ſtercore vaccino, ſi potes quàm recentiſſimo & calente. Præcauebis autem fotu partis ex vino nigro auſtero, cui incocta ſint aſtringentia: vt gallæ, balauſtia, malicorium, addito etiam alumine ſciſsili: abſtinebis annis aliquot, vel etiam tota vita à vino, præſertim vetere iam malo,ſi expertis creditur, Raſi, Auicen. Celſo. Vitabis coitum, vt Gal. Aphoriſmo: Pueri podagra non laborãt ante vſum venereorum. Tollere nodoſam neſcit medicina podagram. ſumantur bis in hebdomada pilulæ mites, vt ex hiera Rufi, quæ materias ad inteſtina deriuent, ad articulos alioqui fluxuras. Si arthritis eſt à materia frigida, vt pituita, purga ſæpe, miſtis etiam cholagωgis (quod bilem miſtam habete conſueuit fluxionis authorem) & ſtypticis, vt zias fluxionis aſtringant. Quæ omnia præſtant pilulæ de hermodactylis, addendo calidum aliquid in frigida, aut frigidum in calida: ſed initiò mitioribus vtendum eſt, ne tenue trahant,craſſum relinquant. Vino abſtinendum, mollientia digerentibus miſcenda.curatur quinque remediorum generibus.

1 Materiam auertentibus, & clementer minuentibus, vt pilularum ex hermodactylis minorum Meſuæ ſcriptulis duobus, rhabarbari

ſcriptulo

ſcriptulo vno. vomitus etiam ſi facilis eſt, ſaluber.

2 Materiam coquentibus, & apparantibus: primùm melle roſato, deinde ſyrup. ſtœchados cum aqua bethonicæ, & abſinthij. Fugienda autem vretica, niſi exquiſitè purgato corpore: & neruis noxia: vt acetati ſyrup. & oxymelitis, oxyſaccharíſque genera.

3 Materiam valenter purgantibus vt pilularum de hermodactylis maiorum ſcriptulis quatuor.

4 Dolorem ſedantibus ſtatim principiò adhibendis: vt, oleo chamæmeli, oleo lumbricorum, vulpino: cataplaſma quoque ex farina fœnigræci, puluere meliloti, & pauco aceti, caſsia fiſtula, cum oleo chamæmeli, & melle ſufficienti, boum ſtercus, item vaccæ ex ipſa adhuc calens, vel ex oleo chamæmeli, vulpino frixum. Muccago ſe. fœnigræci cum aqua & aceto extracta, adiecto poſtea melle, multis probatũ eſt efficax remedium, ſi triduo hæreat. Auic.

5 Reliquias digerentibus moderatè, ne tenui reſoluto, craſſum lapideam duritiem induat: vt oleo chamæmeli, liliorum, vulpino: cataplaſma quoque valet ex farina, ſe. fœnigræci, altheæ, lini floribus chamæm. meliloti, rad. althææ. Poteſt ex iiſdem & roremarino, ſaluia, maiorana, abiga, in vino coctis, fieri fotus, balneum, ſuffitus.

Iſchiadis curatio.

ISſchias iiſdem remediis curatur, præterquam quòd repellētia nō admittat, ſed purgato corpore, valenter foras ex profunda cotyle trahentibus: vt, cataplaſmate ex ſtercore colūbino indiget. Clyſteribus etiam acribus vtendum eſt.

Macularum faciei purgatio.

FAciei puſtulas, & maculas à ſanguine calido, & bilioſo naſci ſolitas, vacuato priùs corpore, curabis linimento ex lythargyro auri dealbato maceratione bidui in aceto ter repetita: deinde horis duabus vel tribus ſub ſole in mortario ducatur, affuſo viciſsim, & aliquoties aceto puro, & oleo violato, donec craſſeſcat: tunc adde caphuræ ſcriptulum vnum, lithargyri vnciam vnam: mane partem ablue decocto maluæ, fumariæ, lapathi, violæ nigræ. Eos qui leproſi facie videntur, paucis diebus ſanat, & ardorem vteri à materiæ mordacis transfluxu. Plura his ex Hippoc. Gal. aliis huc tranſcripta nolui: quòd quæ deſiderari poſſunt, partim à me inter docendum, partim à diligenti lectore ſufſici facilè queant, ne quis primam manum hanc & rudem, parúmque digeſtam farraginem accuſet, in auditorum tantùm gratiam foras prodeuntem: vt habeant exercitationis medicæ rudimentum quoddam, non opus abſolutum, ſed audiendo, abſoluendum.

FINIS.

Finis indicis.

